

DE SLOTMONITOR

over de uitvoering van de aanbevelingen
van de (voormalige)
Onderzoekscommissie seksueel misbruik
van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

Den Haag, 28 juni 2016

De oud-voorzitter van de (voormalige) Onderzoekscommissie
seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk
Postbus 556
2501 CN Den Haag
www.onderzoekrk.nl
reactie@onderzoekrk.nl

INHOUD

- 1 Vooraf 3
- 2 Chronologisch overzicht 8
- 3 Het vervolg op het onderzoeksrapport van 16 december 2011: aanvullende en vervolgonderzoeken 12
- 4 Het onderzoek naar geheimhoudingsbepalingen in mediation- en schikkingsovereenkomsten 18
- 5 Knelpunten in het proces van hulp, erkenning en genoegdoening 42
 - Hulp en de behandeling van klachten over seksueel misbruik
 - Verantwoording van de slotactie voor klagers van wie de klacht niet gegrond is verklaard
 - De regeling voor klachten en meldingen over excessief geweld
 - Meldingen en klachten na 1 mei 2015
- 6 Archivering van de meldingen en het onderzoeksmateriaal van de Onderzoekscommissie seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk 52
- 7 Prioriteit voor hulp aan, erkenning van en genoegdoening voor slachtoffers: conclusies en aanbevelingen 54
- 8 Tot slot: een persoonlijk woord 57

BIJLAGEN

- 1 *Reactie van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en van de Konferentie Nederlandse Religieuzen op het onderzoeksrapport van de Onderzoekscommissie seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (16 december 2011)* 59
- 2 *Lijst van afkortingen en begrippen* 61
- 3 *Overzicht van recente internationale wetenschappelijke publicaties over aard, omvang en gevolgen van seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk* 62
- 4 *Verantwoording van de commissie Hulp, erkenning en genoegdoening voor geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk* 68
- 5 *Verantwoording van de werkwijze van de Slotactiecommissie* 79

1 VOORAF

Onderzoek naar de omvang en aard van seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

Op 16 december 2011 vond de presentatie plaats van het onderzoeksrapport van de Onderzoekscommissie seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (verder: de Onderzoekscommissie).

Dat was het sluitstuk van een intensief, uitgebreid, anderhalf jaar durend onderzoek. Tijdens dit onderzoek spraken de voorzitter en leden van de Onderzoekscommissie met enkele honderden mannen en vrouwen die als minderjarige slachtoffer waren van seksueel misbruik. Dat misbruik was gepleegd door personen werkzaam binnen en onder de verantwoordelijkheid van de bisdommen, ordes en congregaties die deel uitmaken van de Rooms-Katholieke Kerkprovincie in Nederland. De aangrijpende gesprekken met slachtoffers, mannen en vrouwen, hebben een diepe indruk gemaakt op iedereen die bij dit onderzoek betrokken was.

De Onderzoekscommissie bestond uit:

drs. W.J. (Wim) Deetman, voorzitter

mevrouw dr. P.J. (Nel) Draijer

mr. P. (Pieter) Kalbfleisch

prof. dr. H.L.G.J. (Harald) Merckelbach

mevrouw prof. dr. M.E. (Marit) Monteiro

prof. dr. ir. G.H. (Gerard) de Vries

De Onderzoekscommissie heeft haar onderzoek uitgevoerd aan de hand van een door de voorzitter opgestelde onderzoeksopzet op volstrekt onafhankelijke wijze.

Al voorafgaand aan de publicatie van het onderzoeksrapport op 16 december 2011 had de Onderzoekscommissie aanbevelingen gedaan voor een betere hulpverlening aan en ondersteuning van slachtoffers. Ook had de Onderzoekscommissie in een tussenadvies aanbevolen om een onafhankelijke instantie te belasten met deze hulpverlening, met de uitvoering van een nieuwe klachtenprocedure en om slachtoffers een financiële compensatie aan te bieden. Kort voorafgaand aan de publicatie van haar onderzoeksrapport ging het nieuwe Meldpunt Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk (verder: het Meldpunt) van start en deed de nieuwe Klachtencommissie onder voorzitterschap van mr. G.A.M. (Wiel) Stevens de eerste uitspraken.

Reactie van de Bisschoppenconferentie en Konferentie Nederlandse Religieuzen op het onderzoeksrapport

De Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) reageerden ‘met schaamte en verdriet’ op het onderzoeksrapport. Aan de slachtoffers werden excuses aangeboden. De publicatie van het onderzoeksrapport onderstreepte voor de Bisschoppenconferentie en de KNR de noodzaak om het proces van hulp, erkenning en genoegdoening in goede banen te leiden:

‘Wij willen ons inzetten om aan de slachtoffers recht te doen, hun eer te herstellen en hun wonden zo goed mogelijk te helpen genezen. De nieuwe Klachtencommissie en de compensatieregeling willen daaraan bijdragen. Maar procedures en regelingen zijn niet voldoende. Op het vlak van de hulpverlening aan slachtoffers zijn nog veel stappen te zetten en wij willen ons daarvoor persoonlijk inzetten. Wij zullen initiatieven nemen om slachtoffers daarbij te betrekken. Waar wij professionele hulpverlening kunnen ondersteunen door met slachtoffers in gesprek te gaan, verklaren wij ons daartoe opnieuw en van harte bereid.’¹

Eerste monitorrapportage van 28 september 2012

Op 28 september 2012 verscheen de eerste monitorrapportage waarin de Onderzoekscommissie de uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie heeft beoordeeld. Hieronder worden de conclusies van deze eerste monitorrapportage genoemd:

‘De belangrijkste conclusie is dat de Rooms-Katholieke Kerk bezig is met de uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie. Over het tempo waarin dat gebeurt, valt het nodige te zeggen. Voor de slachtoffers gaat het niet snel genoeg. Naar het oordeel van de Onderzoekscommissie is sprake van een genuanceerd beeld. Positief is het functioneren van de Contactgroep van de Rooms-Katholieke Kerk, die is opgericht door de Bisschoppenconferentie en de KNR naar aanleiding van het eindrapport van de Onderzoekscommissie. In het algemeen is de Rooms-Katholieke Kerk goed op weg, er is steeds meer snelheid, maar er zijn nog aandachtspunten.

De Klachtencommissie en de Compensatiecommissie functioneren, het juridische kader is verbeterd en beide commissies onderhouden regelmatige en constructieve contacten met de koepel van lotgenotengroepen, KLOKK.

Er wordt vooruitgang geboekt bij de totstandkoming van een gezamenlijk ‘loket’ van Slachtofferhulp Nederland, KLOKK en het Meldpunt voor slachtoffers die zich eerder hadden gemeld bij de commissie-Samson en bij de Onderzoekscommissie.

Ten aanzien van de aanbevelingen in het eindrapport, die geen betrokkenheid van de Rooms-Katholieke Kerk kennen geldt dat de eerste stappen in het onderzoek naar de rol van de psychiatrie zijn gezet en de Taskforce Kindermishandeling en seksueel misbruik in werking is.

AANDACHTSPUNTEN

Naar aanleiding van de bevindingen inzake de uitvoering van de aanbevelingen uit het eindrapport en met het oog op de toekomst, vraagt de Onderzoekscommissie aan de Stichting Beheer & Toezicht alsmede aan de Rooms-Katholieke Kerk extra aandacht voor de volgende twee punten:

1 De bejegening naar slachtoffers en de menselijke maat in procedures

Klachten- en compensatieprocedures en alternatieve trajecten van hulpverlening en genoegdoening vereisen een open, empathische en tegemoetkomende houding naar slachtoffers, met name van congregaties en ordes. Ook de menselijke maat moet meewegen en dat vraagt om een opstelling die veel verder reikt dan het stipt volgen van juridische procedures.

De Onderzoekscommissie roept via de KNR de ordes en congregaties op haar verdeelde en gefragmenteerde aanpak van de oplossing van het leed van zo velen in te ruilen voor een op solidariteit en voortvarendheid berustende oplossing van de klachten en meldingen. Zo'n voortvarende en aansprekende aanpak is nodig om de problemen ter zake van het seksueel misbruik en de nasleep daarvan op te lossen. Dat moet zonder reserve en gebakkelei over aansprakelijkheid en juridische neteligheden worden geregeld. Binnen het raamwerk van de Stichting Beheer & Toezicht of langs andere, meer pragmatische andere trajecten zoals mediation. Ook vraagt de Onderzoekscommissie nadrukkelijk aandacht voor het zoveel mogelijk aangaan van een gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers.

2 Extra inspanning voor de afhandeling van klachten in 2013

Het jaar 2013 [was] een cruciaal jaar. Over alle, maar in ieder geval de meeste tot nu toe ingediende klachten moet dan een uitspraak zijn gedaan. Van het Meldpunt wordt het nodige gevraagd. De Compensatiecommissie moet op volle toeren draaien. Alle zeilen moeten naar de mening van de Onderzoekscommissie worden bijgezet. De Onderzoekscommissie adviseert een extra inspanning vanuit de Stichting Beheer & Toezicht om in 2013 een *tour de force* te bewerkstelligen.

Daarbij zijn verschillende succesfactoren in het geding:

- [...] Een goed georganiseerd hulpverleningsnetwerk. De Onderzoekscommissie vertrouwt erop dat het door Slachtofferhulp Nederland en KLOKK genomen initiatief tot een gezamenlijk 'loket' met het Meldpunt daadwerkelijk een concreet vervolg krijgt;
- De Klachtencommissie doet een uiterste inspanning om uiterlijk in 2014 nagenoeg alle nog in behandeling zijnde klachten af te handelen. De Stichting Beheer & Toezicht moet hiervoor aanvullende personele en financiële middelen beschikbaar stellen. De publicatie van gedane uitspraken op de website van het Meldpunt dient zonder verdere vertraging te gebeuren;
- De Compensatiecommissie dient in het eerste halfjaar van 2014 alle aan haar voorgelegde compensatieverzoeken te hebben behandeld. Tussen de juridisch adviseurs, de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie [moet er overleg zijn. Er moet] overeenstemming bestaan over de wijze waarop klaagschriften worden opgesteld en [over de wijze waarop] tussen Klachtencommissie en Compensatiecommissie informatie wordt uitgewisseld;
- De Contactgroep dient als aanspreekpunt voor slachtoffers te fungeren én dient in

voorkomende gevallen oplossingen te bieden voor knelpunten in de klachtenbehandeling. De wijze waarop ordes en congregaties van de KNR hieraan meewerken verdient verbetering. Kort gezegd dienen zij het voorbeeld van de bisschoppen te volgen en in gezamenlijkheid hun verantwoordelijkheid te nemen;

– De Rooms-Katholieke Kerk treft voorzieningen om in nader overleg de bijdrage die de voormalige Onderzoekscommissie levert aan het verkrijgen van steunbewijs tot eind 2014 mogelijk te maken.’

In hoofdstuk 7 komen deze conclusies in het licht van wat de afgelopen vier jaren is gedaan nogmaals aan de orde. Hier volstaat de vaststelling dat vele inspanningen zijn verricht en veel werk is verzet, maar ook dat veel meer tijd dan voorzien was gemoeid met de uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie.

Aan het individuele slachtoffer de keuze voor hulp, voor de wijze van erkenning en genoegdoening

Kern van een zo goed mogelijke uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie was en is ‘een open, empathische en tegemoetkomende houding naar slachtoffers, met name van congregaties en ordes’. Niet genoeg kan worden benadrukt dat het uitgangspunt moet zijn dat het aan het individuele slachtoffer is om keuzes te maken in de hulpverlening en in de wijze waarop erkenning en genoegdoening kan worden geboden. Alleen zo kan een slachtoffer er voldoende vertrouwen in hebben dat wat hem of haar is aangedaan op passende wijze wordt erkend en daarvoor genoegdoening en hulp wordt aangeboden. Alleen zo kunnen kerkelijke instituten aan het herstel van het zo beschaamde vertrouwen bijdragen.

Waar niet voldoende aan de keuzevrijheid van slachtoffers werd tegemoetgekomen, is vaak op de oud-voorzitter en in voorkomend geval op oud-leden van de Onderzoekscommissie een beroep gedaan om met name congregaties en ordes van de wenselijkheid en de noodzaak van dit uitgangspunt nogmaals te doordringen en te overtuigen. Menigmaal moesten congregaties en ordes erop worden gewezen dat van hen een opstelling werd verwacht die ‘veel verder reikt dan het stipt volgen van juridische procedures’.

Centrale vraag in deze slotmonitorrapportage

In deze slotmonitorrapportage staat de vraag centraal of de hier eerder genoemde belofte van de kerkelijke autoriteiten met betrekking tot hulp, erkenning en genoegdoening is waargemaakt.

Opzet van de slotmonitorrapportage

Allereerst wordt in het tweede hoofdstuk een chronologisch overzicht gegeven. Tot op de dag van vandaag is sprake van aanvullende en vervolgonderzoeken waarvan de eerste nog voor de verschijning van het Onderzoeksrapport op 16 december 2011 van start gingen. Het betreft onderzoeken die onder auspiciën van de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie werden uitgevoerd, maar ook onderzoeken op aandringen van de Tweede Kamer en onderzoeken van het Openbaar Ministerie. In het derde hoofdstuk worden deze onderzoeken kort beschreven.

Het vierde hoofdstuk bevat de bevindingen van de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie over geheimhoudingsbepalingen in mediation- en schikkingsovereenkomsten met slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk.

Het vijfde hoofdstuk gaat over knelpunten die zich hebben voorgedaan bij de uitvoering van de aanbevelingen en die van invloed zijn geweest op het proces van hulpverlening, erkenning en genoegdoening.

In het zesde hoofdstuk wordt ingegaan op de archivering van de meldingen aan en het onderzoeksmateriaal van de Onderzoekscommissie.

In het zevende hoofdstuk worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Aan het slot, in het achtste hoofdstuk, voegt de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie hieraan een persoonlijk woord toe.

Verantwoording van de werkwijze bij de opstelling van deze monitorrapportage

De oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie heeft – net als bij de eerste monitorrapportage – het voortouw gehad bij de opstelling van deze rapportage. Hij heeft de oud-leden een conceptversie voorgelegd en hun commentaar verwerkt. Hij is verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op deze slotmonitorrapportage.

NOOT

1 Zie voor de volledige reactie van de Bisschoppenconferentie en de KNR van 16 december 2011 bijlage 1.

2 CHRONOLOGISCH OVERZICHT

26 februari 2010	De eerste van een reeks publicaties in <i>NRC Handelsblad</i> en bij <i>Radio Wereldomroep Nederland</i> over seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland.
9 maart 2010	Besluit van de Bisschoppenconferentie en Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) tot een onafhankelijk onderzoek. Verzoek aan drs. W.J. (Wim) Deetman om een onafhankelijk advies over de onderzoeksvragen.
Vanaf 9 maart 2010	In korte tijd melden zich honderden slachtoffers per e-mail en per brief.
7 mei 2010	Deetman legt voorstel voor onafhankelijk onderzoek voor aan de Bisschoppenconferentie en KNR. Bisschoppenconferentie en KNR gaan met het voorstel akkoord.
29 september 2010	De Onderzoekscommissie organiseert eerste bijeenkomst met lotgenoten in Utrecht.
1 oktober 2010	De Onderzoekscommissie organiseert tweede bijeenkomst met lotgenoten in Eindhoven.
9 december 2010	De Onderzoekscommissie publiceert eerste tussenadvies over hulpverlening en een onafhankelijke klachtenbehandeling: 'Naar hulp, genoegdoening, openbaarheid en transparantie'.
17 februari 2011	De Onderzoekscommissie doet een oproep aan plegers om zich te melden.
28 februari 2011	De Onderzoekscommissie publiceert tussenrapportage over de stand van zaken in het onderzoek.
29 juni 2011	De minister van Veiligheid en Justitie publiceert onderzoek van het Openbaar Ministerie naar de aanpak en de wijze van afhandeling door het Openbaar Ministerie van zedenzaken waarbij rooms-katholieke geestelijken betrokken waren.
16 augustus 2011	Het Openbaar Ministerie maakt bekend onderzoek te gaan doen naar de sterfte van 37 jongens tussen 1952 en 1954 in Huize St. Joseph in Heel. Dit na een melding van de Onderzoekscommissie tijdens het onderzoek in het bisschoppelijk archief in Roermond waarbij informatie over deze sterfgevallen werd gevonden.
27 september 2011	De nieuwe Klachtencommissie doet voor het eerst uitspraak in een advies over een klacht. De klacht wordt gegrond verklaard.
8 november 2011	De Onderzoekscommissie publiceert tweede tussenadvies: 'Hulp aan en erkenning voor slachtoffers'.
16 december 2011	De Onderzoekscommissie publiceert het onderzoeksrapport.
17 december 2011	De Onderzoekscommissie ontmoet en spreekt met meer dan twee-

- honderd slachtoffers in Utrecht. De Onderzoekscommissie wordt ontbonden.
- 17 en 20 maart 2012 Publicaties in *NRC Handelsblad* waarin de suggestie wordt gedaan dat informatie over castraties en over de betrokkenheid van oud-minister-president Marijnen bij seksueel misbruik moedwillig uit het onderzoek is weggelaten.
- 30 maart 2012 De voormalig voorzitter van de Onderzoekscommissie publiceert een uitvoerige weerlegging die op 4 april 2012 met de Tweede Kamer wordt besproken. Bij de hoofdredacteur van *NRC Handelsblad* en bij de Raad voor de Journalistiek dient de voormalig secretaris van de Onderzoekscommissie klachten in. De klacht bij de Raad voor de Journalistiek wordt ongegrond verklaard. De Ombudsman van *NRC Handelsblad* is bepaald kritischer over de handelwijze van de desbetreffende redacteur en publiceert daarover op 6 oktober 2012.
- 26 april 2012 De Tweede Kamer verzoekt de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten doen naar de behandeling van zedendelinquenten. Op 15 november 2013 bood de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de Tweede Kamer een haalbaarheidsstudie van prof. dr. J. (Joost) Vijselaar aan. Op 10 september 2015 biedt de staatssecretaris het onderzoeksrapport naar therapeutische castratie en psychiatrische behandelingen van zedendelinquenten aan de Tweede Kamer aan.
- 26 april 2012 De Tweede Kamer vraagt de minister van Veiligheid en Justitie een onderzoek te laten doen naar 'de archieven (dossiers en/of geschriften en documenten) van het Openbaar Ministerie die mogelijk nog meer inzicht kunnen geven in de wijze waarop het Openbaar Ministerie in het verleden is omgegaan met misbruikzaken binnen de Rooms-Katholieke Kerk.' Op 10 september 2013 zendt de minister van Veiligheid en Justitie het eindrapport van de Commissie Archiefonderzoek, bestaande uit dr. M.W. (Maarten) van Boven en mr. F.H. (Freek) Koster, naar de Tweede Kamer.
- 28 september 2012 De Onderzoekscommissie publiceert eerste monitorrapportage.
- 8 oktober 2012 De commissie-Samson publiceert onderzoeksrapport over seksueel misbruik in de jeugdzorg: 'Omringd door zorg, toch niet veilig'.
- 11 oktober 2012 De Onderzoekscommissie stuurt naar alle melders van seksueel misbruik een oproep om steunverklaringen naar het Meldpunt te zenden.
- 9 februari 2013 De voorzitter van de Klachtencommissie laat in een radio-interview weten dat van de dan behandelde 500 klachten een derde ongegrond wordt verklaard vanwege het ontbreken van steunbewijs, terwijl hij ervan overtuigd is dat het misbruik in veel gevallen heeft plaatsgevonden.
- 11 maart 2013 Vervolgonderzoek onder leiding van Deetman naar seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes verschijnt.

16 maart 2013	<i>NRC Handelsblad</i> beschuldigt de Onderzoekscommissie ervan de bisschoppen Van Luyn en Wiertz over wat zij wisten van seksueel misbruik uit de wind te hebben gehouden. Dat zou uit eigen onderzoek van <i>NRC Handelsblad</i> zijn gebleken.
27 maart 2013	De oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie publiceert een uitvoerige weerlegging van de inzichten en suggesties van de betrokken redacteur van <i>NRC Handelsblad</i> .
28 maart 2013	De vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie houdt een rondetafelgesprek over de eerste monitorrapportage. Lotgenotenorganisaties maken met name ordes en congregaties verwijten en roepen op om gebruik te maken van mediation via de Stichting Triptiek.
1 september 2013	De tijdelijke regeling uitkeringen seksueel misbruik minderjarigen in instellingen en pleeggezinnen treedt in werking (commissie Samson). Ook het Statuut voor de buitengerechtelijke afhandeling van civiele vorderingen tot schadevergoeding in verband met seksueel misbruik van minderjarigen in instellingen en pleeggezinnen (commissie Samson) treedt in werking.
10 september 2013	De minister van Veiligheid en Justitie stuurt het onderzoeksrapport van de Commissie Archiefonderzoek over het functioneren van het Openbaar Ministerie bij zedenzaken waarbij rooms-katholieke geestelijken betrokken waren.
20 oktober 2013	De regeling voor hulp, erkenning en genoegdoening voor slachtoffers van excessief geweld in de Rooms-Katholieke Kerk wordt bekendgemaakt. De regeling wordt uitgevoerd door een onafhankelijke commissie. Lotgenotengroepen verzoeken om zoekslag naar meldingen van excessief geweld in alle 3.500 klachten en meldingen over seksueel misbruik van minderjarigen. De zoekslag levert naast de ingediende klachten meer dan 250 meldingen van geweld op die los staan van eventueel seksueel misbruik.
13 april 2014	KLOKK, VPKK en Mea Culpa United roepen het Meldpunt Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk op om bij mediation gebruik te maken van de zogeheten Drieluik Herstelbemiddeling van de Stichting Triptiek. ¹
26 juni 2014	Eerste erkenningen en genoegdoeningen voor geweld tegen minderjarigen worden toegezonden aan klagers over en melders van excessief geweld.
1 juli 2014	Datum van de voorgenomen sluiting van de indiening van verjaarde klachten over seksueel misbruik.
18 september 2014	Kort geding tegen sluiting. Voorzieningenrechter doet uitspraak op 1 oktober 2014 en partijen bereiken overeenstemming dat het Meldpunt voor indiening van klachten openblijft tot 1 mei 2015.
12 oktober 2015	De regeling slotactie voor erkenning en genoegdoening van klachten over seksueel misbruik die niet gegrond zijn verklaard, wordt in een persbericht bekendgemaakt en op de websites www.onderzoekrk.nl en van de opdrachtgevers geplaatst. Op verzoek van

KLOKK krijgen de verantwoordelijke leidinggevenden binnen de bisdommen, ordes en congregaties een centrale rol bij de verzending van brieven en de uitbetaling van financiële tegemoetkomingen. Ook worden op verzoek van KLOKK de uit te keren bedragen verhoogd (met 50 tot 100 procent). Zolang de Klachtencommissie in adviezen uitspraken doet (tot naar verwachting 1 september 2016) en klachten niet gegrond verklaart, zal de Slotactiecommissie actief zijn.

NOOT

1 Drieluik Herstelbemiddeling is een gedeponeerde handelsnaam.

3 HET VERVOLG OP HET ONDERZOEKSRAPPORT VAN 16 DECEMBER 2011: AANVULLENDE EN VERVOLGONDERZOEKEN

Onderzoek naar de wijze waarop het Openbaar Ministerie is omgegaan met zedenzaken tegen Rooms-Katholieke geestelijken

Op 18 februari 2011 vroeg de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie aan de minister van Veiligheid en Justitie naar aanleiding van mediaberichten over seponering van zulke zaken om een onderzoek naar de wijze waarop het Openbaar Ministerie is omgegaan met zedenzaken tegen rooms-katholieke geestelijken. Dit onderzoek werd uitgevoerd door oud-procureur-generaal mr. D.W. (Dato) Steenhuis. Hij richtte zich daarbij op zedenzaken in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw. Zijn onderzoek is op 29 juni 2011 aan de Tweede Kamer aangeboden.¹

Strafrechtelijk feitenonderzoek sterftcijfers Huize Sint Joseph in Heel

Nadat de Onderzoekscommissie op 16 december 2011 haar onderzoeksrapport had gepubliceerd, liep er ook nog een strafrechtelijk feitenonderzoek van het Openbaar Ministerie naar 37 sterfgevallen van jongens in Huize Sint Joseph in Heel in 1952 tot en met 1954. De Onderzoekscommissie had deze informatie over deze sterfgevallen in het bisschoppelijk archief in Roermond gevonden en had hiervan melding gedaan aan het college van procureurs-generaal. Het parket-generaal van het Openbaar Ministerie maakte op 16 augustus 2011 bekend een onderzoek te starten. Op 27 juni 2012 heeft de minister van Veiligheid en Justitie de uitkomsten van dit feitenonderzoek aan de Tweede Kamer toegezonden.²

Onderzoek sterftcijfers Huize St. Anna in Heel in opdracht van de Koraal Groep

Op 16 augustus 2011 maakten media melding van hoge sterftcijfers onder meisjes en jongens in de instelling St. Anna, ook in Heel. De raad van bestuur van de Koraal Groep, waaronder deze instelling thans ressorteert, maakte op 20 september 2011 bekend een onafhankelijke onderzoekscommissie om een onderzoek te hebben verzocht. De resultaten van dit onderzoek werden op 8 mei 2012 gepresenteerd.

Vervolgonderzoek naar seksueel misbruik en geweld tegen meisjes in de Rooms-Katholieke Kerk

De voorzitter van de Onderzoekscommissie heeft leiding gegeven aan een vervolgonderzoek naar seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes in de Rooms-Katholieke Kerk. Dit onderzoek is op 11 maart 2013 gepubliceerd. Naar aanleiding van dit onderzoek is de aanbeveling gedaan voor een regeling voor klachten over excessief fysiek en psychisch geweld. Deze aanbeveling hebben de Bisschoppenconferentie en de KNR overgenomen (zie verder hoofdstuk 5).

Onderzoek in de archieven van het Openbaar Ministerie

Op 17 maart 2012 publiceerde *NRC Handelsblad* een artikel over wat werd beschreven als

een binnen de Rooms-Katholieke Kerk gehanteerde praktijk van castraties van homoseksuele jongemannen.³ Het zou om vijftig gevallen gaan, waarvan het bij tien hiervan om slachtoffers van seksueel misbruik zou gaan.⁴

De op de berichtgeving in *NRC Handelsblad* volgende hoorzitting van de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie op 18 april 2012 leidde op 26 april 2012 tot een verzoek aan de minister van Veiligheid en Justitie voor een onderzoek naar ‘de archieven (dossiers en/of geschriften en documenten) van het Openbaar Ministerie die mogelijk nog meer inzicht kunnen geven in de wijze waarop het Openbaar Ministerie in het verleden is omgegaan met misbruikzaken binnen de Rooms-Katholieke Kerk’.⁵ Op 11 juli 2012 berichtte de minister van Veiligheid en Justitie dat hij Van Boven en Koster gevraagd had dit onderzoek te doen (Commissie Archiefonderzoek handelen Openbaar Ministerie bij seksueel misbruik Rooms-Katholieke Kerk).⁶ Op 10 september 2013 bood de minister van Veiligheid en Justitie de Tweede Kamer het eindrapport van de Commissie Archiefonderzoek aan.⁷

De rol van de psychiatrie en castraties

Eveneens op 26 april 2012 volgde een verzoek van de vaste Kamercommissie aan de minister van Veiligheid en Justitie voor ‘een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de rol van de psychiatrie in brede zin’ als ook ‘een breed onderzoek naar de juridische, medisch-ethische, religieus-historische en gezondheidsrechtelijke en beleidsmatige aspecten van onvruchtbaarmaking en de invloed daarop van rooms-katholieke zijde’.⁸

Op 15 november 2013 bood de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de Tweede Kamer een haalbaarheidsstudie van professor Vijselaar aan.⁹ Op 10 september 2015 stuurde de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het onderzoeksrapport naar therapeutische castratie en andere psychiatrische behandelingen van zedendelinquenten tussen 1920 en 1970 naar de Tweede Kamer en daarmee werd het rapport ook openbaar.¹⁰

Verkenkend onderzoek naar politieregisters

Op 7 november 2012 vroeg de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie aan de minister van Veiligheid en Justitie om de Tweede Kamer nader te informeren over ‘de (on)mogelijkheden van een onderzoek in de politieregisters, met het oog op de vaststelling van de wijze waarop door de politie werd gereageerd op meldingen en aangiften van seksueel misbruik in het algemeen en ten aanzien van de Rooms-Katholieke Kerk in het bijzonder’.¹¹ Op gezag van de Commissie Archiefonderzoek liet de minister weten dat onderzoek naar politiedagrapporten (‘mutaties’) ‘niet geheel onmogelijk’ zou zijn, maar de Commissie bleef bij de conclusie ‘dat de archieven feitelijk onvoldoende toegankelijk zijn’.

Tijdens een algemeen overleg op 14 november 2013 liet de minister van Veiligheid en Justitie weten bereid te zijn ‘verkenkend te laten onderzoeken of door archiefonderzoek over de handelwijze van de politie bij aangiften of meldingen van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk meer helderheid kan worden verkregen’.¹² Dat onderzoek ‘dat helaas nauwelijks meer helderheid [heeft] kunnen geven over de handelwijze van de poli-

tie bij een aangifte van een zedenzaak tegen een geestelijke' heeft de minister van Veiligheid en Justitie op 17 juli 2014 aan de Tweede Kamer toegezonden.¹³

Vervolgonderzoek door voormalige leden van de Onderzoekscommissie

Enkele (oud-)leden van de Onderzoekscommissie hebben als vervolg op hun onderzoeksactiviteiten voor de Onderzoekscommissie nader onderzoek gedaan.

Voor een wetenschappelijke uitwerking (het op rij zetten van bestaande kennis over aard, omvang en psychische gevolgen) en internationale verspreiding van de onderzoeksresultaten omtrent aard, omvang en psychische gevolgen in publicaties in één of meer internationale wetenschappelijke tijdschriften heeft *ZonMw* in 2012 subsidie beschikbaar gesteld (projectnummer 16564, projectleider mevrouw dr. P.J. (Nel) Draijer, Vakgroep Psychiatrie VUmc/GGZinGeest). Voor dit project stelde de Onderzoekscommissie de data beschikbaar. Doel van het project is te komen tot een nadere wetenschappelijke analyse en verantwoording van de gevolgde methoden ter beantwoording van de vraag naar de omvang, aard en gevolgen van gerapporteerd seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Internationale wetenschappelijke rapportage vindt plaats in minstens vijf Engelstalige artikelen in vakbladen waarbij sprake is van beoordeling door vakgenoten (*peer review*). Drie artikelen zijn inmiddels verschenen, twee artikelen moeten nog worden ingediend.¹⁴

Kort samengevat gaat het bij de drie artikelen die inmiddels zijn verschenen om de volgende additionele analyses van de door de Onderzoekscommissie verzamelde data:

1 Inconsistenties in de gegeven antwoorden bij herhaalde bevraging naar seksueel misbruik door niet-familieleden (waaronder vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk) en factoren die samenhangen met tegenstrijdige antwoorden. Inconsistenties bij herhaalde bevraging blijken vaak voor te komen (onder andere in onderzoek naar suïcidaliteit). De uitkomst van de analyse laat zien dat inconsistenties in de gegeven antwoorden bij herhaalde bevraging in het onderzoek eveneens tamelijk vaak (bij 29,5 procent van de respondenten, naar schatting 9,2 procent van de Nederlandse bevolking van veertig jaar en ouder) voorkomen. Respondenten die inconsistent over misbruik rapporteerden blijken vaker minder ernstige vormen van seksueel misbruik en/of misbruikervaringen binnen de familie te rapporteren. Ook ervaringen waarbij het kind op jonge leeftijd de ouders heeft moeten missen, werden niet consistent gerapporteerd. Vanwege het belang van dit onderzoek zijn de inconsistente respondenten ten derde male ondervraagd. Als redenen voor tegenstrijdige antwoorden gaven deze respondenten een misverstand (rapporteerde misbruik door een familielid in plaats van een niet-familielid), schuldgevoelens, of gebrek aan privacy bij het invullen van de enquête.

2 Mogelijke overrapportage van psychische symptomen op de Brief Symptom Inventory (BSI-18). Er was inderdaad sprake van enige overrapportage, bij de melders naar verhouding meer dan bij de respondenten in de *survey*, mogelijk ingegeven door de wens om de klachten kracht bij te zetten. De onderzoeksvraag luidde of deze *bias* (overrapportage) van invloed is op de relatie tussen de ernst van het gerapporteerde seksueel misbruik en de psychische klachten op latere leeftijd. Uit de bevindingen van de additionele analyse blijkt dat dit inderdaad het geval is. Dit betekent dat het percentage respondenten dat boven het afkappunt van de BSI-18 scoort (hetgeen wijst op

potentiële behoefte aan psychische hulp) onder de groep melders daalt van 60 procent naar 47 procent en onder de groep surveyrespondenten van 26 procent naar 22 procent.

3 Schatting van de omvang van seksueel misbruik door niet-familieleden, waaronder seksueel misbruik door vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk, met een specifieke statistische methode – *multiple imputation*. Op basis van de schatting middels *multiple imputation* rapporteert 14 procent van de Nederlanders van 40 jaar en ouder seksueel misbruik door een niet-familieelid en 1,7 procent seksueel misbruik door een vertegenwoordiger van de Rooms-Katholieke Kerk. Dat de cijfers enigszins verschillen van die gerapporteerd door de Onderzoekscommissie komt onder andere door het gebruik van een andere schattingsmethode en door de toepassing van een andere wegingsprocedure. De bevindingen van de methodische-technische verhandeling over een schatting van de omvang onderschrijven de conclusies gebaseerd op een beredeneerde schatting van de Onderzoekscommissie: seksueel misbruik van minderjarigen door een niet-familieelid betreft ruim één op de tien Nederlanders van veertig jaar en ouder. Voor deze vorm van seksueel misbruik is het aandeel plegers werkzaam binnen de Rooms-Katholieke Kerk relatief klein. Rond instellingen heeft zich een specifiek probleem voorgedaan. Mannen van veertig jaar en ouder rapporteren vaker seksueel misbruik dan vrouwen van deze leeftijd en respondenten in de oudere leeftijdsgroepen (zestig jaar en ouder) rapporteren vaker seksueel misbruik dan respondenten in jongere leeftijdsgroepen.

In de twee artikelen die nog moeten worden ingediend, gaat het om psychische problemen die melders en respondenten uit de *survey* rapporteerden. Voor zover mogelijk wordt de vraag beantwoord of het gerapporteerde misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk onafhankelijk van andere negatieve ervaringen of omstandigheden in de kindertijd (vroegge scheiding van het kind van de ouders, fysieke mishandeling in de thuissituatie en onafhankelijk van het mogelijk overrapporteren van symptomen) een rol speelt in de verklaring van de huidige psychische klachten.

Onderzoek van de commissie-Samson

Naast aanvullend en vervolgonderzoek is ook sprake van aanpalend onderzoek naar seksueel misbruik en geweld in de pleeg- en jeugdzorg.

Parallel aan het onderzoek van de Onderzoekscommissie liep een onderzoek naar seksueel misbruik in de jeugdzorg (commissie-Samson). Dit was een onderzoek, in opdracht van de minister voor Jeugd en Gezin, dat tien maanden na de publicatie van het onderzoek van de Onderzoekscommissie kon worden afgerond op 8 oktober 2012, kort na de verschijning van de eerste monitorrapportage.

Het duurde vervolgens negen maanden voordat deze groep van slachtoffers van seksueel misbruik in aanmerking zou kunnen komen voor behandeling van klachten en genoegdoening. Er zijn twee regelingen voor klachten over seksueel misbruik in de jeugdzorg. Het betreft de ‘Tijdelijke regeling van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 11 juli 2013, nr. 404170, houdende regels over het doen van uitkeringen in verband met seksueel misbruik van minderjarigen in instellingen en pleeggezinnen’ die tegemoet-

komingen kent in vaste bedragen tussen 1.000 en 35.000 euro. Voor wie de instelling of de pleegzorgorganisatie aansprakelijk wil stellen, is er het ‘Statuut voor de buitengerechtelijke afhandeling van civiele vorderingen tot schadevergoedingen in verband met seksueel misbruik van minderjarigen in instellingen en pleeggezinnen’ van dezelfde datum. De procedure via het Statuut vergt aanvullend steunbewijs, zoals een aangifte, medische verklaringen en getuigenverklaringen.

Op 7 juli 2015 hebben de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een onderzoekscommissie ingesteld die vooronderzoek doet naar geweld in de jeugdzorg en de vraag behandelt of vervolgonderzoek haalbaar is. Deze onderzoekscommissie (‘commissie-De Winter’) heeft haar vooronderzoeksrapport op 17 mei 2016 uitgebracht. Het kabinet stemt in met enkele belangrijke onderdelen van het door de commissie-De Winter voorgestelde vervolgonderzoek dat ongeveer twee jaar in beslag zal nemen. Of dat onderzoek zal leiden tot een regeling voor erkenning en genoegdoening voor minderjarigen die te maken hebben gehad met excessief geweld in de jeugd- en pleegzorg, is een vraag waarop het antwoord – naar het zich thans laat aanzien – pas in 2018 aan de orde is.

NOTEN

- 1 Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 500 VI, nr. 99.
- 2 Brief van de minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer van 27 juni 2012.
- 3 De berichtgeving in *NRC Handelsblad* leidde tot mondelinge vragen van het Tweede Kamerlid Arib op 20 maart 2011: ‘Uit onderzoek van Joep Dohmen van het *NRC Handelsblad* blijkt dat minderjarige jongens in de jaren vijftig werden gecastreerd. Daarmee moesten ze van hun zogenaamd homoseksuele gedrag afgeholpen worden. In zeker één geval betreft het een jongen die seksueel misbruikt was door broeders in een katholiek internaat. Er zijn echter aanwijzingen dat het om meer jongens gaat. Deze onthullingen over castraties van minderjarigen zijn ronduit schokkend. Wij hebben in de Kamer altijd gezegd dat de onderste steen boven moet komen als het gaat om grootschalig misbruik van minderjarigen binnen de katholieke kerk. Al deze gruwelijke berichten sterken mij in de roep om een parlementair onderzoek en misschien wel een parlementaire enquête. Gelukkig gaat de Kamer daarover.’ Handelingen Tweede Kamer 20 maart 2011 (65-5-8, rechterkolom).
- 4 ‘Binnen R.K. Kerk jongens gecastreerd’, *NRC Handelsblad*, 17 maart 2011. Zie voor de uitgebreide reactie van de Onderzoekscommissie op deze berichtgeving www.onderzoekrk.nl (‘Twijfels over onderzoeksrapport seksueel misbruik in RKK berusten niet op feiten’ van 30 maart 2011).
- 5 Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 000 VI, nr. 98.
- 6 Brief van de minister van Veiligheid en Justitie van 11 juli 2012 (kenmerk 276529).
- 7 Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 33 400 VI, nr. 126.
- 8 Brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede Kamer, 30 mei 2012.
- 9 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 750 VI, nr. 87.
- 10 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 34 000 VI, nr. 105.
- 11 Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 750 VI, nr. 26.
- 12 Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 750 VI, nr. 98.
- 13 Brief van de minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer van 17 juli 2014.
- 14 Merckelbach, H., Langeland, W., De Vries, G., Draijer, N. Symptom overreporting obscures the dose-response relationship between trauma severity and symptoms. *Psychiatry Research*. 2014, 217(3):215-219.
Langeland, W., Smit J.H., Merckelbach; H., de Vries, G., Hoogendoorn, A.W., Draijer, N. Inconsistent retrospective self-reports of childhood sexual abuse and their correlates in the general population. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology* 2015, 50(4):603-612.

Langeland, W., Hoogendoorn, A.W., Mager, D., Smit, J.H., Draijer, N: Childhood sexual abuse by representatives of the Roman Catholic Church: a prevalence estimate among the Dutch population. *Child Abuse & Neglect: The International Journal* 2015, 46:67-77.

In bewerking:

Draijer, N., Merckelbach, H., Smit, J.H., Langeland, W. Reports of childhood sexual abuse by Catholic Church representatives and associated adult psychological problems.

Draijer, N., Merckelbach, H., Smit, J.H., Langeland, W. Associations between child sexual abuse in the Catholic Church, adult trauma symptoms and suicide attempts.

Reeds eerder gepubliceerd:

Langeland, W., Draijer, N., Smit J.H. Aard, ernst, omstandigheden en consequenties van seksueel misbruik van meisjes in de Rooms-Katholieke Kerk. In: Deetman, W., *Seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes in de Rooms-Katholieke Kerk* (pag. 348-372). Amsterdam, Uitgeverij Balans, 2013.

4 ONDERZOEK NAAR GEHEIMHOUDINGSBEPALINGEN IN MEDIATION- EN SCHIKKINGSOVEREENKOMSTEN

Vooraf

Op 18 en 19 maart 2016 publiceerde *NRC Handelsblad* artikelen over mediation- en schikkingsovereenkomsten (vaak in de vorm van vaststellingsovereenkomsten ex 7: 900-906 Burgerlijk Wetboek) met geheimhoudingsbepalingen.¹

Box 4.1 Burgerlijk Wetboek
7: 900-906 Burgerlijk Wetboek (BW)
Titel 15. Vaststellingsovereenkomst

Artikel 900

1

Bij een vaststellingsovereenkomst binden partijen, ter beëindiging of ter voorkoming van onzekerheid of geschil omtrent hetgeen tussen hen rechtens geldt, zich jegens elkaar aan een vaststelling daarvan, bestemd om ook te gelden voor zover zij van de tevoren bestaande rechtstoestand mocht afwijken.

2

De vaststelling kan tot stand komen krachtens een beslissing van partijen gezamenlijk of krachtens een aan één van hen of aan een derde opgedragen beslissing.

3

Een bewijsovereenkomst staat met een vaststellingsovereenkomst gelijk voor zover zij een uitsluiting van tegenbewijs meebrengt.

4

Deze titel is niet van toepassing op de overeenkomst van arbitrage.

Artikel 901

1

De totstandkoming van de vaststelling is gebonden aan de vereisten waaraan moet worden voldaan om de met de beslissing beoogde rechtstoestand, uitgaande van die waarvan zij mogelijk afwijkt, tot stand te brengen.

2

Ieder van de partijen is jegens de andere verplicht te verrichten hetgeen van haar zijde nodig is om aan de vereisten voor de totstandkoming van de vaststelling te voldoen.

3

Voor zover aan deze vereisten kan worden voldaan door een verklaring van partijen of een hunner, wordt deze verklaring in de vaststellingsovereenkomst besloten geacht, tenzij uit de overeenkomst anders voortvloeit.

Artikel 902

Een vaststelling ter beëindiging van onzekerheid of geschil op vermogensrechtelijk gebied is ook geldig als zij in strijd mocht blijken met dwingend recht, tenzij zij tevens naar inhoud of strekking in strijd komt met de goede zeden of de openbare orde.

Artikel 903

Een vaststelling van hetgeen in het verleden rechtens is geweest, kan geen afbreuk doen aan inmiddels verkregen rechten van derden.

Artikel 904

1

Indien gebondenheid aan een beslissing van een partij of van een derde in verband met inhoud of wijze van totstandkoming daarvan in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn, is die beslissing vernietigbaar.

2

Indien de beslissing van een partij of een derde vernietigd wordt, nietig blijkt of niet binnen een aan die partij of derde daartoe te stellen redelijke termijn wordt verkregen, kan de rechter een beslissing geven, tenzij uit de overeenkomst of de aard van de beslissing voortvloeit dat zij op andere wijze moet worden vervangen.

Artikel 905

Indien een ontbinding van een vaststellingsovereenkomst wegens een tekortkoming in de nakoming daarvan een reeds tot stand gekomen, aan een partij of een derde opgedragen beslissing zou treffen, kan deze ontbinding niet door een eenzijdige verklaring geschieden en kan de rechter haar afwijzen op de grond dat degene die haar vordert, voldoende middelen heeft om van de wederpartij opheffing van of vergoeding voor de tekortkoming te verkrijgen.

Artikel 906

1

De bepalingen van deze titel vinden overeenkomstige toepassing, wanneer een vaststelling haar rechtsgrond elders dan in een overeenkomst vindt.

2

Artikel 904 vindt overeenkomstige toepassing wanneer aan een der partijen bij een rechtsverhouding of aan een derde de bevoegdheid is gegeven de regeling van de verhouding aan te vullen of te wijzigen.

3

Lid 2 geldt niet voor aanvulling of wijziging bij een besluit van een orgaan van een rechtspersoon, indien dit besluit krachtens artikel 15 van Boek 2 bij strijd met redelijkheid en billijkheid vernietigbaar is.

4

De leden 1 en 2 gelden niet voor zover de strekking van de betrokken bepaling in verband met de aard van de rechtsverhouding zich tegen de overeenkomstige toepassing verzet.

De desbetreffende bepalingen van het BW zeggen niets over vertrouwelijkheid en/of openbaarheid.

Wat heeft de Onderzoekscommissie hierover aanbevolen?

Geheimhoudingsbepalingen verdragen zich niet met de adviezen en aanbevelingen die de Onderzoekscommissie heeft gegeven. Het eerste tussenadvies van 9 december 2010 ('Naar hulp, genoegdoening, openbaarheid en transparantie. Een onderzoek naar en een advies over het functioneren van de kerkelijke instelling voor hulp en recht voor slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland') was gericht op een behandeling van klachten die door openbaarheid en transparantie toetsbaar moet zijn: 'dit alles met als hoeksteen openbaarheid'.² Met de openbaarmaking van de uitspraken over klachten zou aldus sprake zijn van een publieke controle, zoals de Onderzoekscommissie destijds heeft geadviseerd.

Onderzoeksvragen

In het kader van deze slotmonitor heeft de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie onderzoek gedaan naar deze geheimhoudingsbepalingen om zich een oordeel te kunnen vormen over het verwijt in de artikelen, namelijk dat er met betrekking tot deze bepalingen in de overeenkomsten sprake zou zijn van een geheimhoudings- en zwijgplicht, die ertoe strekt dat zo aan de behandeling van klachten van andere slachtoffers de mogelijkheid van steunbewijs zou zijn onthouden.

Een oordeel daarover zou moeten berusten op onderstaande onderzoeksvragen en de antwoorden daarop:

- In hoeverre is er door de vele geheime schikkingen voldoende zicht op plegers die nog steeds werkzaam zijn voor de Rooms-Katholieke Kerk of anders elders door kunnen gaan met het plegen van seksueel misbruik?
- Is er (steun-)bewijsmateriaal verloren gegaan voor zaken die nu nog in procedure zijn?
- Zijn slachtoffers onder druk gezet om een geheimhoudingsverklaring te ondertekenen?
- In hoeverre zijn de ingezette mediators onafhankelijk?

Aan de hand van deze vragen is nagegaan of

- er plegerinformatie bekend is bij het Meldpunt Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk
- de overeenkomsten bepalingen bevatten die het leveren van steunbewijs verbieden dan wel belemmeren
- er sprake is van druk om geheimhoudingsbepalingen te accepteren
- de achtergrond en rol van mediators.

Het totale overzicht van de aldus verzamelde informatie telt voor de bisdommen 4 bladzijden en voor de ordes en congregaties 240 bladzijden. Deze overzichten zijn aan het Meldpunt beschikbaar gesteld. De daarin staande feitelijke gegevens worden verderop in gecompriëmeerde vorm weergegeven.

Hieronder wordt allereerst ingegaan op enkele begrippen en onderwerpen die in de discussie over mediation- en schikkingsovereenkomsten met geheimhoudingsbepalingen aan de orde zijn gekomen.

Steunbewijs

Wat moet onder steunbewijs worden verstaan? Daarvoor een citaat uit het jaarverslag 2014 van de Stichting Beheer & Toezicht:

‘Ook in 2014 is veel aandacht besteed aan steunbewijs. Inmiddels is over de waardering daarvan een heldere lijn ontstaan binnen de Klachtencommissie. De juridisch secretaris van de commissie, mevrouw mr. Liesbeth Sanders, heeft over dit onderwerp geschreven in het blad *Letsel & Schade*, 2014 nummer 4. Zij benadrukt dat een steunbewijs specifiek van aard dient te zijn en controleerbaar. Dat wil zeggen dat het betrekking moet hebben op het door aangeklaagde individueel gepleegde misbruik van de klager persoonlijk. Het sterkste bewijs is dat van iemand die persoonlijk aanwezig was bij het misbruik. Of aan wie klager het direct na het misbruik heeft verteld. Maar deze situatie doet zich zelden voor. Het kan echter ook – en dat komt vaker voor – in de vorm van een verklaring van een ander slachtoffer van dezelfde aangeklaagde over soortgelijk misbruik. Of door een verklaring van een derde persoon, bijvoorbeeld een familielid, een goede vriend of een arts, aan wie het slachtoffer in een vroeg stadium heeft verteld over het misbruik. In diverse zaken ondersteunde de ‘toestemmingsverklaring’ van een andere klager tegen dezelfde aangeklaagde het klaagschrift van de betreffende klager.

Verklaringen van derden aan wie de klager heeft verteld over het misbruik vormen eveneens een belangrijke bron van steunbewijs binnen de klachtenprocedure. Verklaringen van huisarts of hulpverlener leggen doorgaans meer gewicht in de schaal dan van partner, familielid of vriend(in). En meerdere verklaringen van diverse personen en de gedetailleerdheid ervan, versterken het steunbewijs.

Voor het waarderen van (steun)bewijs is net als bij strafrechtelijk bewijs, ook binnen de klachtenprocedure geen meetlat beschikbaar. Het gaat telkens opnieuw om het wegen van de feiten, omstandigheden en argumenten van dit concrete unieke geval. Steunbewijs is dus heel belangrijk. Dat is de reden dat de Klachtencommissie slachtoffers/ melders aanraadt het misbruik te melden, ook al maakt men geen gebruik van de klachtenprocedure. Ook worden personen die zich in het verleden gemeld hebben, met dat doel actief benaderd, mede met het oog op de sluitingstermijn van 1 mei 2015. Een melding kan in andere zaken tot gegrondverklaring van de klacht leiden. Men helpt er andere slachtoffers mee.³

Mediation en schikking

Het is aan de klager, het slachtoffer, om te kiezen voor een van de wegen naar erkenning van en genoegdoening voor wat het slachtoffer is aangedaan. Het slachtoffer maakt zijn eigen keuze. In haar tweede tussenadvies en in haar onderzoeksrapport heeft de Onderzoekscommissie op de noodzaak van deze keuzevrijheid gewezen.⁴

Er zijn te respecteren redenen om voor het volgen van een mediationtraject, voor het aangaan van een schikking dan wel voor het doorlopen van de klachtenprocedure te kiezen. De Onderzoekscommissie is op het belang van mediation in de Drieluik Herstelbemiddeling gewezen door de zogeheten *Jongens van Don Rua* in een gesprek in de zomer van 2011. Dit gesprek hadden de *Jongens van Don Rua* voorbereid met een notitie waarin het volgende onder de aandacht van de Onderzoekscommissie werd gebracht:

‘De bemiddelingsgesprekken staan bekend als “*victim-offender*” mediation. Het zijn

kansen/uitdagingen voor slachtoffers om aangeklaagden te ontmoeten, te praten over de *impact* die het gebeuren op hun leven heeft gehad en om een plan te maken om daarmee het leven weer in balans te krijgen. Zowel aangeklaagden als slachtoffers hebben gemeen dat zij geen mogelijkheden hebben om hun verhaal elders kwijt te kunnen. De aangeklaagde heeft de gelegenheid te zien wat de uitwerking was van zijn handelen op het slachtoffer, het slachtoffer als mens en niet als voorwerp. Slachtoffers hebben daarentegen ook hun eigen beeld van de aangeklaagde wat hanteerbaar kan worden gemaakt. De mediationovereenkomst is dan ook een essentieel onderdeel van elke mediation. De resultaten van een mediation worden vastgelegd in een zogeheten vaststellingsovereenkomst (als geregeld in 7:900-906 KBW). De vaststellingsovereenkomst vormt het uitgangspunt voor verdere afwikkeling.⁵

Het bovenstaande was voor de Onderzoekscommissie aanleiding om nadrukkelijk op het belang en de mogelijkheid van mediation, waaronder de Drieluik Herstelbemiddeling [van mevrouw dr. C.A.G.M. (Carla) Goosen en mr. dr. L.P.M. (Leo) Klijn] in haar tweede advies te wijzen. Uiteraard onder de eerder gestelde voorwaarden van openbaarheid en transparantie. In de nadere verklaring van de *Jongens van Don Rua* over de door hen voorgestane aanpak staan geen verwijzingen naar beperkingen ten aanzien van die openbaarheid en transparantie. In dit verband is het ook goed te wijzen op de gezamenlijke oproep van KLOKK, VPKK en Mea Culpa United van 13 april 2014 waarin de Stichting Beheer & Toezicht werd opgeroepen om slachtoffers de keuze voor mediation via de Stichting Trip-tiek⁶ te geven. In die oproep staat: 'Drieluikbemiddeling is een prima gelegenheid om te laten zien dat niet de aangeklaagden het spel en de regels bepalen, maar dat de keuze van slachtoffers wordt gerespecteerd.'⁷

In de zomer van 2011 heeft de toenmalige secretaris van de Onderzoekscommissie met Klijn en mevrouw Goosen een oriënterend gesprek gevoerd en vragen gesteld over de geheimhouding en over een ander vast onderdeel van de Drieluik Herstelbemiddeling: het geven van finale kwijting. Waar de klachtenprocedure het slachtoffer de mogelijkheid geeft om van het ene spoor (klachtbehandeling) naar het andere spoor (mediation) te gaan, leidt de Drieluik Herstelbemiddeling tot finale kwijting en sluit de inzet van de Drieluik Herstelbemiddeling de weg naar andere vormen van erkenning en genoegdoening definitief af.

Drieluik Herstelbemiddeling kent vier stappen:

1 De inventarisatie

In dit gesprek van de mediator [mevrouw Goosen] met het slachtoffer komt de klacht van het slachtoffer aan de orde. Ook met nog levende aangeklaagden en met de orde, congregatie dan wel het bisdom wordt een dergelijk gesprek gevoerd. Van het inventarisatiegesprek wordt een verslag gemaakt, dat het slachtoffer goedkeurt, al dan niet voorzien van kanttekeningen. Dit eerste luik van de bemiddeling is onderworpen aan vertrouwelijkheid.⁸

2 Herstelbemiddeling

Het herstelbemiddelingsgesprek heeft als doel dat het slachtoffer zijn/haar verhaal en alle emoties en vragen die daarbij horen, kwijt kan bij de aangeklaagde of de vertegenwoordiger van de desbetreffende orde, congregatie of het bisdom: 'Herstelbemiddeling heeft een vertrouwelijk en besloten karakter; dat betekent dat hetgeen inhoudelijk aan de orde komt door geen van de

partijen buiten de omgeving van de herstelbemiddeling mag worden gebruikt, zonder dat beide partijen daarmee volledig instemmen.⁹

3 Vaststellingsovereenkomst

De resultaten van de herstelbemiddeling worden vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst als geregeld in artikel 7: 900-906 van het BW). Deze vaststellingsovereenkomst bevat een geheimhoudingsbepaling.

4 Naast deze vaststellingsovereenkomst wordt een 'Overeenkomst totstandkoming financiële compensatie' ondertekend, waarmee partijen aan de compensatieadviseur [Klijn] toestemming geven om over te gaan tot het doen van een voorstel over de hoogte van de compensatie. Partijen hebben de mogelijkheid bezwaar te maken, bij voorbeeld vanwege nieuwe feiten en/of omstandigheden. Is daarvan inderdaad sprake, dan wordt een herzien compensatievoorstel uitgebracht. Is dat niet het geval, dan wordt het bezwaar gemotiveerd afgewezen.¹⁰

Tegen het herziene voorstel cq. de afwijzing van het bezwaar kan beroep worden ingesteld bij een wisselende samenstelling bestaand beroepscollege, bestaande uit een letselschadeadvocaat en een psychiater.

Ontleend aan: mr. dr. L.P.M. Klijn, 'Drieluikherstelbemiddeling bij seksueel misbruik, een symbiose van erkenning en financiële genoegdoening'. In: *Tijdschrift voor vergoeding personenschade* 2015, nummer 4.

Stichting Triptiek

De Drieluik Herstelbemiddeling wordt uitgevoerd met behulp van de Stichting Triptiek (www.stichtingtriptiek.nl), die op 20 september 2013 is opgericht en op 23 september 2013 is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. De Stichting beschikt over een raad van advies en een kennis- en expertisecentrum en wordt ondersteund door juristen en andere ondersteuners.¹¹ Uit gegevens van de Kamer van Koophandel blijkt dat sinds de oprichting geen (jaar)stukken zijn gedeponeerd. Op de website van de Stichting Triptiek zijn geen jaarverslagen. Wel een kopie van het in februari 2016 in het *Tijdschrift voor vergoeding personenschade* verschenen artikel van Klijn, dat als een verantwoording van de gekozen aanpak kan worden beschouwd.

De Stichting Triptiek gebruikt hetzelfde postadres als KZO/013 advocaten, het advocatenkantoor van Klijn, maar is statutair elders gevestigd. Het bestuur van de stichting bestaat naast mevrouw Goosen en Klijn uit een derde persoon die heeft opgetreden als lid van de beroepscommissie in die gevallen dat een slachtoffer eerst bezwaar bij de mediator (Klijn) en daarna beroep had ingesteld. Voor de goede orde zij vermeld dat dit bestuurslid sinds enige tijd niet meer als (deel van deze) beroepsinstantie optreedt.

In een gesprek van mevrouw Goosen en Klijn met de voormalige secretaris van de Onderzoekscommissie op 13 mei 2016 gaven mevrouw Goosen en Klijn aan dat elk drieluikbemiddelingstraject gemiddeld 5.000 tot 6.000 euro (exclusief BTW) kost. Mevrouw Goosen en Klijn hanteren een uurtarief van 175 euro (exclusief BTW en exclusief 10 procent kantoorkosten), 55 euro minder dan het op de website van het advocatenkantoor KZO/013 vermelde maximumuurtarief, maar ongeveer gelijk aan het door dit kantoor gehanteerde tarief voor personen- en familierechtzaken. Met dien verstande dat bij KZO/013 een opslag van tien procent kantoorkosten wordt berekend voor werkzaamheden in het kader van de Drieluik Herstelbemiddeling.¹² Voor de Drieluik

Herstelbemiddeling maken mevrouw Goosen en Klijn gebruik van secretariële en andere ondersteuning die separaat in rekening wordt gebracht.¹³

De doorlooptijd van een mediation in het kader van Drieluik Herstelbemiddeling is – zoals vermeld op de website van de Stichting Triptiek - gemiddeld zes maanden.

Over de periode tussen 1 juli 2011 en 1 april 2015 hebben mevrouw Goosen en Klijn 157 mediationstrajecten afgehandeld. Daarmee was 4.974.500 euro gemoeid: gemiddeld per slachtoffer 31.684,71 euro. Inmiddels heeft Drieluik Herstelbemiddeling ruim 200 mediationstrajecten voor haar rekening genomen.¹⁴

Mediation, dan wel een schikking, kan – zolang het slachtoffer zelf de keuze heeft – voordelen hebben boven de behandeling van een klacht bij de Klachtencommissie en Compensatiecommissie. Zo zijn er medische redenen. Bij enkele schikkingen – ook lopende de klachtenprocedure – is gebleken dat de klacht werd behandeld en gegrondverklaring voor de hand lag, maar het slachtoffer liet weten (terminaal) ziek te zijn of te maken te hebben met ernstige psychische klachten. Onder dat soort omstandigheden is de gang naar de Compensatiecommissie vermijdbaar tijdverlies.

Weer andere redenen kunnen zijn gelegen in verstrikking in de regelgeving. Zo was het voor bisschoppen en hogere oversten tot in 2011 mogelijk om een advies van de BAC, de klachtencommissie van Hulp & Recht, niet op te volgen. Weliswaar kon daartegen bezwaar worden gemaakt bij de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome, maar menige klager waagde zich niet aan een volgende kans op deceptie. Het betrof hier slachtoffers die tussen wal en schip dreigden terecht te komen.

Rol van Deetman bij schikkingen

In één van deze gevallen heeft de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie zelf een alternatieve route aanbevolen die is uitgemond in een schikkingsovereenkomst. Het betrof hier een klager wiens klacht gegrond was verklaard maar nog niet was overgenomen door de aartsbisschop van Utrecht. De gegrond verklaarde klacht was uiteraard bekend bij de Klachtencommissie en heeft als steunbewijs gediend in een of meer misbruikzaken waarbij dezelfde priester van het aartsbisdom betrokken was.¹⁵ De vaststellingsovereenkomst bevat geen geheimhoudingsbepaling en is meeondertekend door de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie.

Dit is ook gebeurd in een tweede, gecompliceerde behandeling van de klacht van een klager, van wie de klacht gedeeltelijk gegrond, gedeeltelijk niet gegrond werd verklaard. Ook hier heeft de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie geïntervenieerd en meeondertekend. Het betrof een klacht bij de Klachtencommissie tegen een priester van het bisdom Rotterdam. Ook deze vaststellingsovereenkomst kent geen geheimhoudingsbepaling. De klacht is behandeld door de Klachtencommissie en dus bekend bij het Meldpunt.

Verschillende geheimhoudingsbepalingen

Geheimhouding is ten principale af te wijzen, maar een geheimhoudingsbepaling, die de ruimte biedt om steunbewijs af te geven, dient op een andere wijze te worden beoordeeld

dan een geheimhoudingsbepaling die het beschikbaar stellen van steunbewijs expliciet of impliciet verbiedt, dan wel anderszins beperkt. Desalniettemin wordt – met het oog op het belang van steunbewijs – een zuivere, principiële lijn voorgesteld: aan slachtoffers dienen nimmer beperkingen te worden opgelegd om over het hen overkomen misbruik steunbewijs te leveren en daarover alsmede over de door hen daarvan ondervonden gevolgen met anderen en ook publiekelijk te spreken.

Bisdommen, ordes en congregaties die mediation- en schikkingsovereenkomsten melden bij het Meldpunt en informatie verstrekken die als steunbewijs is te gebruiken, volgen dan ook de juiste route.

Medewerking van kerkelijke organisaties

Van de bisdommen is voor dit onderzoek alle medewerking verkregen. Wel geldt dat de documentatie van schikkings- en mediationovereenkomsten hiaten vertoont. Dat geldt ook voor de documentatie bij de ordes en congregaties. Van de onderstaande kerkelijke instituten zijn geen overeenkomsten ontvangen. Het bestaan van deze overeenkomsten is bekend dankzij bijlage 2 bij het jaarverslag van de Stichting Beheer & Toezicht over 2015.¹⁶

Het gaat hierbij om 15 schikkingen: Abdij Maria Toevlucht (1), Broeders van Barmhartigheid van Sint Joannes de Deo (1), Congregatie der Missie (5), Fraters Maristen (2), Karmelieten van het Goddelijk Hart van Jezus (2), Missionarissen van het Heilig Hart (1), Missionarissen van Marian Hill (1), Zusters van het H. Hart (1), Zusters van OLV Moeder van Barmhartigheid (1).

De abt van de Abdij Maria Toevlucht heeft zijn weigering tot medewerking als volgt gemotiveerd:

‘Het kan niet zo zijn dat door het tumult, dat door het *NRC*-artikel opnieuw wordt opgepookt, ik nu opnieuw met het slachtoffer en zijn begeleiding in onderhandeling moet gaan – nodeloos wonden openrijtend – over de vraag of ik zijn gegevens al of niet mag doorspelen aan Deetman, of die nu betrouwbaar is of niet.’¹⁷

De inzage in schikkings- en mediationstukken is niet uniform gegaan. Met name de dossiers van de Drieluik Herstelbemiddeling zijn uitgebreid en door de hoeveelheid van documenten ingewikkeld, waarbij niet steeds sprake was van volledigheid van de documentatie. Om privacy-redenen stelt een aantal ordes en congregaties geen namen en compensatiebedragen beschikbaar. Deze gegevens zijn weggelakt, waardoor niet is na te gaan of sprake is van dubbelingen. Een aantal overeenkomsten van de Stichting Triptiek is aanvankelijk op datum en pas later op een uniek zaaknummer geregistreerd. Mediationtrajecten die op dezelfde dag begonnen, kregen hetzelfde dossiernummer.

Bij een aantal kerkelijke instituten (Jezuïeten en Broeders van Amsterdam) is gekozen voor uitsluitend de beschikbaarstelling van overzichten van de voor dit onderzoek benodigde informatie aan de hand van onderstaande vragen. Dit omdat enkele slachtoffers dan wel de congregatie zelf bezwaar maakten tegen inzage van al dan niet geanonimiseerde documentatie. Bij de Salesianen zijn alleen de geheimhoudingsbepalingen in de vast-

stellingsovereenkomsten ingezien. De Broeders van Maastricht stelden aanvankelijk slechts één overeenkomst beschikbaar: de overige 68 zouden identiek zijn. Uiteindelijk zijn alle overeenkomsten ingezien.

Hieronder volgen de bevindingen van het onderzoek van de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie met betrekking tot de onderzoeksvragen.

De aantallen

Per 1 januari 2016 – de door *NRC Handelsblad* gehanteerde peildatum - waren bij het Meldpunt 3.656 meldingen bekend, waarvan 2.060 meldingen geleid hebben tot een klacht.

Overzicht 4.1 Cijfers per 1 januari 2016

Klachten	2.060 ¹⁸
– (gedeeltelijk) gegrond	937
– Niet gegrond	286
– Niet ontvankelijk, niet bevoegd, ingetrokken, lopende zaken	837

Volgens de auteurs van de artikelen in *NRC Handelsblad*, J. (Joep) Dohmen en R. (Robert) Chesal, zijn bij het Meldpunt naar de stand van zaken van 1 januari 2016 703 klachten door de Klachtencommissie afgehandeld.¹⁹ Daarnaast zou bij 210 klachten sprake zijn van vaststellingsovereenkomsten in het kader van mediation en in 132 klachten van schikkingen. In totaal zouden volgens Dohmen en Chesal 1.045 klachten zijn afgehandeld, waarvan 342 buiten de Klachtencommissie om, naar hun zeggen in het geheim: de Klachtencommissie zou geen weet hebben van het mogelijke steunbewijs in deze 342 schikkingen. Dohmen en Chesal komen dan ook tot de conclusie dat een derde van alle klachten in de vorm van mediation of schikkingen zijn afgehandeld en gaan ervan uit dat alle mediationovereenkomsten en schikkingsovereenkomsten (dezelfde) geheimhoudingsbepalingen kennen.

Uit bijlage 2 bij het jaarverslag over 2015 van de Stichting Beheer & Toezicht (gedateerd 1 april 2015) blijkt dat op 1 januari 2016 159 schikkingen en overeenkomsten bij het Meldpunt bekend waren. Dat aantal is per 1 juni 2016 opgelopen tot 303.

Uit het door de oud-voorzitter van de voormalige Onderzoekscommissie uitgevoerde onderzoek blijkt het volgende:

Overzicht 4.2 Mediation en schikking

Totaal aantal schikkingen en mediationovereenkomsten	369
– waarvan niet ingezien, maar wel bekend bij het Meldpunt	15 ²⁰
– waarvan bij bisdommen	18
– waarvan bij ordes en congregaties	336

Bij deze aantallen past enige voorzichtigheid. De overeenkomsten hebben betrekking op een lange periode. De eerste schikkingen die in dit onderzoek zijn aangetroffen, zijn tot stand gekomen in de jaren negentig. Het overgrote deel van de schikkingen en mediation-

overeenkomsten is van ná 2011, dat wil zeggen nadat de omvang en de aard van het seksuele misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland waren komen vast te staan. Er is verder geen centrale registratie van deze overeenkomsten: het is dus mogelijk dat het werkelijke aantal hoger ligt.

Bisdommen

Niet elke schikking en mediationovereenkomst kent een geheimhoudingsbepaling. Binnen de bisdommen zijn 18 overeenkomsten tot stand gekomen, waarvan er zes met een geheimhoudingsbepaling. Eén schikking heeft betrekking op seksueel misbruik van een meerderjarige. Alle 18 overeenkomsten zijn bij de Klachtencommissie bekend.

Overzicht 4.3 Bisdommen

- 1 **Bron** Aartsbisdom Utrecht
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 10-7-2012
Bekend bij Meldpunt Ja, als geground verklaarde klacht en als steunbewijs
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Geen
Bedrag 40.000

- 2 **Bron** Breda
Geheimhoudingsclausule 'Mediator en partijen verplichten zich zonder enig voorbehoud tot de geheimhouding zoals omschreven in artikel 7 en 10 van de Stichting Nederlands Mediation Instituut.'
Nader gespecificeerd:
'Dat partijen geheimhouding betrachten over hetgeen hedenmiddag tussen hen in mediation is besproken.'
datum 20-11-2011
Bekend bij Meldpunt Ja, meerderjarige (2010T169 en 2012CC128)
Op wiens initiatief geheimhouding Niet bekend.
Mediator Onbekend/NMI mediator
Bedrag 15.000

- 3 **Bron** Breda
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 17-4-2014
Bekend bij Meldpunt Ja, uiteindelijk via compensatiecommissie geregeld (2013CC344)
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Compensatiecommissie
Bedrag 50.000 plus 2,742,20 advocaat-kosten

- 4 **Bron** Den Bosch
Geheimhoudingsclausule Geen
datum Niet bekend
Bekend bij Meldpunt Ja, 2014W1212
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.

- Mediator** onbekend
Bedrag Niet bekend
- 5 **Bron** Roermond
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 15-3-2015
Bekend bij Meldpunt Ja, 2013W1022
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator geen
Bedrag Niet bekend
- 6 **Bron** Roermond
Geheimhoudingsclausule Geen (vlak voor overlijden van klagster overeengekomen)
datum
Bekend bij Meldpunt Ja, 2014W1218
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator n.v.t.
Bedrag Niet bekend
- 7 **Bron** Roermond
Geheimhoudingsclausule NMI-geheimhoudingsclausule
datum
Bekend bij Meldpunt Ja, 2015W1493
Op wiens initiatief geheimhouding onbekend
Mediator NMI-mediator
Bedrag Niet bekend
- 8 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule 'Partijen verplichten zich de inhoud van de in het kader van deze vaststellingsovereenkomst gemaakte afspraken niet aan derden kenbaar te maken, behoudens voor zover dit in het kader van een wettige regeling noodzakelijk mocht zijn.'
datum 27-6-2014
Bekend bij Meldpunt Ja, 2010T1351 t/m 3
Op wiens initiatief geheimhouding Bisdom en juridisch adviseur samen
Mediator SAP
Bedrag 75.000 plus kosten SAP
- 9 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Clausule 1 in mediationovereenkomst: 'Mediator en de Partijen verplichten zich zonder enig voorbehoud tot de geheimhouding zoals omschreven in artikel 7 en 10 van het Reglement.'²¹

Clausule 2 in vaststellingsovereenkomst: 'Partijen doen aan derden geen mededelingen omtrent het verloop van de herstelbemiddeling, de daar door de bij de herstelbemiddeling aanwezige personen ingenomen standpunten, gedane voorstellen en de daarbij mondeling of schriftelijk, direct of indirect, verstrekte informatie.

Partijen verbinden zich ertoe over en weer, nu en in de toekomst tegenover derden zich niet negatief uit te laten over elkaar waar het betreft de totstandkoming van deze vaststellingsovereenkomst en het daaraan ten grondslag liggende.'

Een derde clause in ontbrekend document: 'Zowel partij A als partij B zullen ten opzichte van anderen geheimhouding betrachten over de inhoud, achtergrond en de wijze van totstandkoming van deze vaststellingsovereenkomst.'

datum 19-6-2014

Bekend bij Meldpunt Ja, 2012T884

Op wiens initiatief geheimhouding

Mediator Klijn+Goosen (Drieluik Herstelbemiddeling)

Bedrag 40.000

10 **Bron** Rotterdam

Geheimhoudingsclausule Geen

datum Januari 2016

Bekend bij Meldpunt Ja, gedeeltelijk geground verklaarde klacht: 2014W1180

Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.

Mediator Geen

Bedrag 60.000

11 **Bron** Rotterdam

Geheimhoudingsclausule Geen

datum 24-2-2015

Bekend bij Meldpunt Ja, 2014W1306

Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.

Mediator Bisdom vanwege gezondheid klager, ter zitting voorgesteld

Bedrag 5.000

12 **Bron** Rotterdam

Geheimhoudingsclausule Op briefpapier van advocaat klager:

'Partijen komen geheimhouding overeen ter zake van de getroffen regeling en de omvang van de door pleger aan klager te betalen vergoeding, behalve in het geval een dergelijke geheimhouding in strijd zou zijn met een op hen rustende wettelijke verplichting en met uitzondering van de fiscus. Deze geheimhouding geldt uitdrukkelijk niet ten aanzien van de door klager in zijn klaagschrift gestelde feiten, zodat klager vrij zal zijn aan andere mogelijke slachtoffers van seksueel misbruik gepleegd door pleger, steunbewijs te leveren.

Partijen komen overeen dat deze vaststellingsovereenkomst niet aan het Meldpunt zal worden toegezonden om te dienen als steunbewijs; wel zal aan het Meldpunt worden meegedeeld dat partijen tot een regeling zijn gekomen.'

datum

Bekend bij Meldpunt Ja, 2014W1420

Op wiens initiatief geheimhouding Op voorstel van de juridisch adviseur van slachtoffer

Mediator

Bedrag 12.500 plus 1.282,60 euro advocaatskosten

- 13 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 30-11-2015
Bekend bij Meldpunt Ja, 2015W1433
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Ter zitting klachtencommissie
Bedrag 7.500
- 14 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule 'Partijen dienen strikte geheimhouding ten aanzien van deze regeling te betrachten.'
datum 28-12-2015
Bekend bij Meldpunt Ja, 2015W1462
Op wiens initiatief geheimhouding Op initiatief van advocaat van slachtoffer.
Mediator
Bedrag 5.000
- 15 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 20-10-2015
Bekend bij Meldpunt Ja, 2015W1569
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Ter zitting klachtencommissie
Bedrag 5.000
- 16 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 20-10-2015
Bekend bij Meldpunt Ja, 2015W1568
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Ter zitting klachtencommissie
Bedrag 12.500
- 17 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 11-2-2016
Bekend bij Meldpunt Ja, 2010T194
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.
Mediator Ter zitting klachtencommissie
Bedrag 8.000
- 18 **Bron** Rotterdam
Geheimhoudingsclausule Geen
datum 29-10-2013
Bekend bij Meldpunt Ja, 2011T465
Op wiens initiatief geheimhouding n.v.t.

Mediator Ter zitting klachtencommissie

Bedrag 5.000

Ordes en congregaties

Van de 336 overeenkomsten die betrekking hebben op ordes en congregaties kennen er 255 geheimhoudingsbepalingen.

Overzicht 4.4 Ordes en congregaties

Orde/congregatie	Totaal aantal schikkingen	Met geheimhouding	Aantallen bekend bij Meldpunt op 1 april 2016 ²²
Broeders van Maastricht	69	67	46
Salesianen	40	40	35
Broeders van Liefde	37	36	26
Fraters van Utrecht	32	31	24
Fraters van Tilburg	27	12	28
Broeders van de Christelijke Scholen	22	21	12
Jezuïeten ²³	22	17	6
Broeders van Dongen	16	7	9
Broeders van Amsterdam	13	13	14
Dominicanessen van Bethanië	9	0	8
Zusters van O.L.V. van Tegelen	4	0	4
Augustinessen van St. Monica	4	0	4
Assumptionisten	3	0	2
Paters Maristen	2	0	1
Lazaristen	2	0	0
Passionisten	2	1	2
Augustijnen	2	2	2
Broeders van Huijbergen	2	0	2
Kruisheren	2	0	2
Zusters van de Voorzienigheid	2	2	2
Franciscanessen van Denekamp	2	0	2
Priesters van het H.H. van Jezus	1	0	1
Paters van de H. Harten	1	0	1
Minderbroeders Kapucijnen	1	0	1
Monfortanen	1	0	3
Redemptoristen	1	0	1
Minderbroeders Conventuelen	1	0	1
Congregatie van het H. Sacrament	1	0	0
Congregatie van de H. Geest	1	0	1
Karmelieten	1	1	2
Broeders van Saint Louis	1	0	1
Congregatie van het Heilig Sacrament	1	1	
Congregatie van de Heilige Harten van Jezus en Maria	1	0	0
Missionarissen van het Goddelijk Woord	1	1	1
Missionarissen van de Heilige Familie	1	1	0

Missionarissen van Mill Hill	1	1	1
Cistenciëncers van de Strenghe Onderhouding	1	0	0
Broeders Penitenten	1	0	0
Zusters van OLV van Amersfoort	1	1	1
Barmhartige Zusters van de H. Carolus Borromeus	1	0	0
Zusters onder de Bogen	1	0	0
Zusters van Liefde (Tilburg)	1	0	0
Zusters van het H. Hart	1	0	1
Ursulinen	1	0	1
Totaal	336	255	

Overeenkomsten met geheimhoudingsbepalingen maar met expliciete vrijheid om steunbewijs te leveren

Van de 255 overeenkomsten met geheimhoudingsbepalingen staan 21 overeenkomsten het verstrekken van steunbewijs nadrukkelijk toe. Het betreft de Augustijnen (2), Passionisten (1), Missionarissen van de Heilige Familie (1), Missionarissen van Mill Hill (1), Broeders van Dongen (1), Fraters van Tilburg (5), Broeders van Amsterdam (10).

Overeenkomsten met expliciete verplichting geen steunbewijs te mogen leveren

Twee overeenkomsten – één van de congregatie van de Zusters van OLV van Amersfoort en één van de Zusters van de Voorzienigheid – verbieden daarentegen expliciet het verstrekken van steunbewijs in de klachtenprocedure die de Rooms-Katholieke Kerk in het leven heeft geroepen. De bepaling in de overeenkomst waarbij de Zusters van OLV van Amersfoort partij zijn, is als volgt:

‘Partijen verplichten zich bij deze jegens elkaar tot volstrekte geheimhouding jegens derden omtrent het bestaan van de klacht, de inhoud ervan en de wijze van afwikkeling, zulks met uitzondering van het bepaalde hiervoor onder 2.’ [kennisgeving van intrekking van de klacht bij de Klachtencommissie]

‘zal nimmer toestemming geven tot het gebruik van onderhavige klacht/klaagschrift als steunbewijs bij een andere klachtzaak, die bij het Meldpunt voornoemd wordt of is aangebracht.’²⁴

Voor de goede orde zij vermeld dat dit een overeenkomst is tussen de raadsman van de congregatie en de advocaat van het slachtoffer.

De beperking op het geven van steunbewijs bij de Zusters van de Voorzienigheid luidt:

‘Partijen komen geheimhouding overeen ter zake de klacht, de getroffen regeling en de omvang van de door de Zusters van “De Voorzienigheid” aan klager te betalen vergoeding. Gelet op de stellige ontkenning van aangeklaagde is het klager derhalve niet toegestaan steunbewijs te leveren aan personen die stellen door aangeklaagde seksueel te zijn misbruikt.’

De Broeders van Amsterdam kennen in één geval een gedeeltelijke beperking van het leveren van steunbewijs:

‘Partijen komen geheimhouding overeen jegens derden ter zake van de getroffen regeling en de omvang van de door de Broedercongregatie aan de heer x te betalen vergoeding. Gelet op de onduidelijkheid ten aanzien van de identiteit van aangeklaagden, is het de heer x niet toegestaan steunbewijs te leveren aan personen die stellen door een dergelijke sportleraar en een dergelijke broeder seksueel te zijn misbruikt. Indien op enig moment de heer x alsnog de identiteit van aangeklaagde(n) achterhaalt, en deze identiteit is schriftelijk bevestigd door de Broedercongregatie, zal de heer x vrij zijn aan andere mogelijke slachtoffers van seksueel misbruik gepleegd door aangeklaagde(n), steunbewijs te leveren.’

Mediation door de Stichting Triptiek

Het merendeel van de overeenkomsten met een geheimhoudingsbepaling (ongeveer 85 procent) is tot stand gekomen via de Drieluik Herstelbemiddeling van de Stichting Triptiek (Goosen en Klijn). Het gaat om 190 overeenkomsten met geheimhoudingsbepalingen ten aanzien van ‘het aan de overeenkomst ten grondslag liggende’ dan wel ten aanzien van ‘de inhoud’, alsmede ‘de achtergrond’ van datgene wat in de mediation aan orde is gekomen.

Overzicht 4.5 Mediations van de Stichting Triptiek

Naam Kerkelijk Instituut	Aantal mediations via Triptiek
Broeders van Maastricht	68 ²⁵
Salesianen	40
Broeders van Liefde	32
Fraters van Utrecht	28
Broeders van de Christelijke Scholen	18
Broeders van Dongen	2
Fraters van Tilburg	1
Bisdom Rotterdam	1
Totaal	190 ²⁶

In de Drieluik Herstelbemiddeling van de Stichting Triptiek is sprake van vier documenten:

- De mediationovereenkomst, waarin mediator, slachtoffer en aangeklaagde (instantie), alsmede begeleiders zoals advocaten, vertegenwoordigers van een lotgenotengroep, partners dan wel andere vertrouwelingen de overeenkomst tekenen en geheimhouding beloven:

‘Mediator en de Partijen verplichten zich zonder enig voorbehoud tot de geheimhouding zoals omschreven in artikel 7 en 10 van het Reglement.’

‘Partijen doen aan derden geen mededelingen omtrent het verloop van de herstelbemiddeling, de daar door de bij de herstelbemiddeling aanwezige personen ingenomen standpunten, gedane voorstellen en de daarbij mondeling of schriftelijk, direct of indirect, verstrekte informatie.

Partijen verbinden zich ertoe over en weer, nu en in de toekomst tegenover derden zich niet negatief uit te laten over elkaar waar het betreft de totstandkoming van deze vaststellingsovereenkomst en het daaraan ten grondslag liggende.’

- Een verslag van mevrouw Goosen, een soort proces verbaal waarin ze verslag doet

van haar gesprekken met slachtoffer en aangeklaagde (instantie). Dit verslag en de inhoud daarvan vallen onder de afgesproken geheimhouding.

- Een voorstel voor een compensatie, opgesteld door Klijn. Op basis van wat mevrouw Goosen vastlegt en ondertekend wordt door slachtoffer en aangeklaagde (instantie), doet Klijn een voorstel voor financiële compensatie.

- Als dat voorstel aanvaardbaar is voor beide partijen, dan legt Klijn een vaststellingsovereenkomst aan slachtoffer en aangeklaagde (instantie) voor, die beiden moeten tekenen. De vaststellingsovereenkomst kent een geheimhoudingsbepaling in twee varianten:

1 ‘Zowel Partij A, Partij B als C zullen ten opzichte van anderen geheimhouding betrachten over de inhoud, achtergrond en de wijze van totstandkoming van deze vaststellingsovereenkomst.’

In deze variant zijn A en B het slachtoffer en de aangeklaagde (instantie). C is in meer dan tien van deze overeenkomsten mevrouw mr. M. (Maud) Kips die van 2012 tot en met 2014 zowel de mediationovereenkomst met de geheimhoudingsclausule als de vaststellingsovereenkomst met de geheimhoudingsbepaling heeft getekend (Broeders van Maastricht, Fraters van Utrecht, Broeders van de Christelijke Scholen en Broeders van Liefde). Bij één overeenkomst van Klijn en Goosen met geheimhoudingsbepaling was mevrouw A. (Annemie) Knibbe-van Dijck, voorzitter en woordvoerder van vPKK, betrokken (Broeders van de Christelijke Scholen). Dat geldt ook voor de voorzitter van KLOKK, de heer G. (Guido) Klabbers (Broeders van de Christelijke Scholen). Klabbers was verder betrokken bij een schikking met de Fraters van Tilburg. Deze overeenkomst kent geen geheimhoudingsbepaling en heeft betrekking op een klacht over excessief fysiek geweld.

2 ‘Zowel Partij A als Partij B zullen ten opzichte van anderen geheimhouding betrachten over de inhoud, achtergrond en de wijze van totstandkoming van deze vaststellingsovereenkomst.’

In deze meest voorkomende variant tekenen slachtoffer en aangeklaagde (instantie). In twee gevallen (beide in het kader van de mediation met de Stichting Triptiek) hebben de slachtoffers met vermelding van de woorden ‘onder protest’ getekend: in één geval betrof het een overeenkomst waarbij sprake was van begeleiding en medewerking van mevrouw Kips.²⁷

Het gaat bij deze geheimhoudingsbepalingen niet alleen, zoals vPKK in een persbericht aangaf, over ‘uitsluitend [...] hetgeen tijdens de bemiddeling ter tafel komt en de wijze waarop dat gebeurt’.²⁸ In dit persbericht van vPKK wordt verwezen naar een artikel van Klijn, een van de mediators. In dit artikel wijst Klijn erop dat het karakter van Drieluik Herstelbemiddeling vertrouwelijk en besloten is. Alles wat inhoudelijk aan de orde komt, mag zonder volledige instemming van beide partijen niet ‘buiten de omgeving van de herstelbemiddeling’ worden gebruikt.²⁹

Andere mediators en de rol van advocaten

Twee mediationtrajecten met overeenkomsten met min of meer gelijklopende geheimhoudingsbepalingen zijn afgesloten door de heer W.A.C.M. Mol. De heer Mol was een

toen bij het NIM geregistreerde mediator en is tevens lid van de Klachtencommissie van het Meldpunt. Het betreft twee mediationtrajecten bij de Fraters van Utrecht in 2012 (van 26 februari 2012 en 21 augustus 2012).

Deze twee mediationtrajecten berusten op artikel 7 van de Klachtenprocedure.³⁰ Destijds was er nog geen samenwerking tussen Slachtoffer in Beeld en het Meldpunt.

Bij een groot aantal schikkingen zijn de advocaten van klagers betrokken. Uit het voor de opstelling van overeenkomsten gebruikte briefpapier kan in een aantal gevallen worden afgeleid dat het initiatief voor de schikking bij (de advocaat van) de klager heeft gelegen. Wat geheimhouding betreft is er geen vast patroon: nu eens komen geheimhoudingsbepalingen voor, dan weer niet.

Beantwoording van de gestelde vragen

- In hoeverre is er door de vele geheime schikkingen voldoende zicht op plegers die nog steeds werkzaam zijn voor de Rooms-Katholieke Kerk of anders elders door kunnen gaan met het plegen van seksueel misbruik?
- Is er (steun-)bewijsmateriaal verloren gegaan voor zaken die nu nog in procedure zijn?

Alvorens deze nauw met elkaar samenhangende vragen te beantwoorden is het goed erop te wijzen dat – anders dan in de publiciteit is gesuggereerd – niet alle schikkingen en overeenkomsten geheim zijn. Uit onderzoek blijkt dat er minstens 369 overeenkomsten (schikkings- en mediationovereenkomsten) zijn. Van 15 overeenkomsten kan niet worden vastgesteld of daarin geheimhoudingsbepalingen voorkomen. Van de overige 354 kennen 94 overeenkomsten geen enkele beperking en 21 overeenkomsten bevatten wel een geheimhoudingsbepaling, die nadrukkelijk niet geldt voor het leveren van steunbewijs.

De formulering van de geheimhoudingsbepalingen in de resterende 239 overeenkomsten is zo breed dat verondersteld mag worden dat het leveren van steunbewijs niet is toegestaan, althans zo kan worden geïnterpreteerd. Twee overeenkomsten bevatten een expliciete beperking van levering van steunbewijs, in één overeenkomst is een gedeeltelijke beperking opgenomen.

Het Meldpunt kent inmiddels 303 overeenkomsten, maar het Meldpunt beschikt niet over de namen van aangeklaagden die lid waren van de Broeders van Liefde. Aan het Meldpunt zijn alleen de initialen verstrekt. Hetzelfde speelt bij één zaak van de Broeders van de Christelijke Scholen en bij één zaak van de Fraters van Tilburg.³¹ Het betreft hier in verreweg de meeste gevallen mediationtrajecten van de Stichting Triptiek.³²

Uitwisseling van informatie tussen Meldpunt en Onderzoekscommissie

Vanaf het moment dat de nieuwe Klachtencommissie in 2011 met haar werkzaamheden begon, heeft de Onderzoekscommissie aan de beantwoording van vragen van de Klachtencommissie inzake steunbewijs meegewerkt. Daarbij is gebruik gemaakt van informatie die de Onderzoekscommissie had verkregen tijdens haar onderzoek.³³ In 2011 is een lijst opgesteld met 769 namen van plegers, waarvan per 3 oktober 2011 er nog 105 in leven waren.³⁴

Op 11 oktober 2012 heeft de voorzitter van de Onderzoekscommissie alle personen die zich bij hem hadden gemeld rechtstreeks benaderd met het verzoek steunbewijs via een speciaal daarvoor te gebruiken formulier aan het Meldpunt bekend te maken. Tussen de Onderzoekscommissie en de voorzitter van de Klachtencommissie bestaat een overigens de afgelopen jaren niet meer ingeroepen afspraak dat bij de Onderzoekscommissie navraag kan worden gedaan over de in klachten genoemde plegers.

Bevinding

Het Meldpunt beschikt uit eigen informatie over veel namen en andere vormen van steunbewijs. Desalniettemin kan niet worden uitgesloten dat voor steunbewijs bruikbare informatie in de mediation- en schikkingsovereenkomsten niet beschikbaar is voor de behandeling van nog lopende klachten dan wel heropening en herziening van eerder niet gegrond verklaarde klachten.

- Zijn slachtoffers onder druk gezet om een geheimhoudingsverklaring te ondertekenen?

Bij een groot aantal mediationtrajecten laten slachtoffers zich begeleiden door naasten, door (juridisch) adviseurs en advocaten, door vertegenwoordigers van lotgenotenorganisaties. Bij schikkingen is in de meeste gevallen sprake van overleg tussen de advocaten van het slachtoffer en van de aangeklaagde (kerkelijke organisatie). Schikkingen zijn in een aantal gevallen vastgelegd op briefpapier van het advocatenkantoor van het slachtoffer. Hieruit mag worden afgeleid dat in die gevallen het initiatief voor de schikking bij het slachtoffer lag. Hierbij moet worden aangetekend dat het ook in deze schikkingsovereenkomsten voorkomt dat geheimhoudingsbepalingen worden opgenomen.

In twee gevallen heeft het slachtoffer de mediationovereenkomst ondertekend met als toevoeging 'onder protest'. Beide mediationovereenkomsten betreffen mediation met behulp van de Stichting Triptiek. In één geval is de mediation afgebroken en niet op andere wijze voortgezet (mediators Stam en Ten Brink). De reden voor het afbreken is uit de documentatie niet te achterhalen.

Bevinding

De geheimhoudingsbepalingen in de mediation- en schikkingsovereenkomsten zijn het resultaat van een dynamiek tussen slachtoffers, hun gemachtigden en adviseurs, de aangeklaagden en de mediators. Wat precies aan opvattingen, standpunten en emoties aan de orde zijn geweest, is niet meer na te gaan. Dit betekent ook dat de vraag of slachtoffers onder druk zijn gezet of druk hebben gevoeld – met inachtneming van wat in de vorige alinea is geconstateerd – door dit gebrek aan transparantie niet eenduidig te beantwoorden is.

- In hoeverre zijn de ingezette mediators onafhankelijk?

De mediationovereenkomsten zijn tot stand gekomen met behulp van de volgende mediators.

Overzicht 4.6 Mediators

Naam	Aantal
Triptiek (Klijn+Goosen)	184
Stam en Ten Brink en Stam en Van Benthem ³⁵	15
Slachtoffer in Beeld	24
Mol	2

Slachtoffer in Beeld

Slachtoffer in Beeld is een stichting die gelieerd is aan Slachtofferhulp Nederland en deelt met die organisatie dezelfde raad van bestuur en raad van toezicht. Slachtoffer in Beeld verantwoordt zich voor haar werkzaamheden in jaarverslagen en mede gezien de subsidierelatie met het ministerie van Veiligheid en Justitie ook in onderzoeken op initiatief van dat ministerie. Op vier na bevatten alle met behulp van Slachtoffer in Beeld tot stand gekomen mediationovereenkomsten géén geheimhoudingsbepaling. Slachtoffer in Beeld heeft de mediation verzorgd voor 24 slachtoffers (10,8 procent van het totaal). De bemiddelaars van Slachtoffer in Beeld, allen professionele zzp'ers, kennen begeleiding door werkbegeleiders, drie senior bemiddelaars. Slachtoffer in Beeld kent een toename in aantal zaken en in personeel. Dit maakt verdere uniformering in de werkprocessen van het aanmeldpunt en vastlegging van *best practices* nodig.³⁶

Mevrouw Stam en Ten Brink/Van Benthem

Mevrouw L.N.E. Stam en mr. L. ten Brink hebben een aantal mediationtrajecten bij de Jezuïeten verzorgd. Alle mediationovereenkomsten kennen een geheimhoudingsbepaling. Het betreft hier als mediators mevrouw Stam, een gedragskundige, tevens NfM-geregistreerd mediator, en een jurist. Inmiddels is Stam en Ten Brink overgegaan naar Stam en Van Benthem en beiden hebben zich aangesloten bij de Stichting Triptiek. Mevrouw mr. F. van Benthem is advocaat te Breda en geregistreerd NfM-mediator.

Mevrouw Goosen en Klijn

Mevrouw Goosen is gedragskundige en geregistreerd NfM-mediator met een lange staat van dienst. Klijn is advocaat in Tilburg. Daarnaast is hij CEDR-geregistreerd mediator.³⁷

Op de twee mediationovereenkomsten waar Mol bij betrokken was, is al eerder ingegaan. Voor de goede orde zij vermeld dat een aantal advocaten van klagers, die betrokken waren bij schikkingsovereenkomsten, eveneens geregistreerd staat als NfM-mediator.

Bevinding

Zoals al eerder opgemerkt, zeggen de desbetreffende artikelen van het BW niets over vertrouwelijkheid en/of openbaarmaking in het kader van vaststellingsovereenkomsten. Vastgesteld moet worden dat de bemiddelaars van Slachtoffer in Beeld interne begeleiding en toetsing kennen. De mediators bij de Stichting Triptiek zijn bij het NfM gecertificeerde mediators dan wel advocaat. Hun officiële registratie is een aanwijzing voor hun onafhankelijkheid.

Hoe dan ook zijn de geheimhoudingsbepalingen in de mediation- en schikkingsovereenkomsten – zoals eerder al in een bevinding is vermeld – het resultaat van een dynamiek tus-

sen slachtoffers, hun gemachtigden en adviseurs, de aangeklaagden en de mediators. Wat precies aan opvattingen, standpunten en emoties aan de orde is geweest, is niet meer na te gaan. Wel kan worden gesteld dat de betrokkenen met uitzondering van de slachtoffers zich onvoldoende hebben gerealiseerd hoe zeer transparantie en openheid essentieel zijn voor een geloofwaardige erkenning en genoegdoening. Met uitzondering van de slachtoffers omdat zij dienen aan te geven of en zo ja in welke mate naar buiten openheid mag worden betracht. De opvatting van het slachtoffer is daarbij doorslaggevend.

NOTEN

- 1 Joep Dohmen en Robert Chesal. 'Derde van misbruikzaken is in het geheim afgehandeld'. *NRC Handelsblad* 18 maart 2016. 'Destijds moesten ze zwijgen. Nu weer'. *NRC Handelsblad* 19 maart 2016.
- 2 Onderzoekscommissie, 'Naar hulp, genoegdoening en openbaarheid. Een onderzoek naar en advies over het functioneren van de kerkelijke instelling voor hulp en recht van slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland'. 9 december 2010, blz. 55.
- 3 Jaarverslag Stichting Beheer & Toezicht 2014, bladzij 13. L. Sanders, 'Bewijslast in de Procedure Klachtencommissie Seksueel Misbruik in de R.K. Kerk'. *Letsel & Schade* 2014 nr. 3.
- 4 Onderzoekscommissie. Het rapport van de Onderzoekscommissie naar seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk, blz. 488 en verder.
- 5 Jongens van Don Rua, 'Castagnata'. Augustus 2011, blz. 14
- 6 Mevrouw Goosen is voorzitter van het bestuur van de Stichting Triptiek, Klijn is lid van het bestuur.
- 7 Gezamenlijke Persverklaring van de samenwerkende slachtofferorganisaties KLOKK, MCU en VPKK: 'RK Kerk weigert Drieluikbemiddeling voor Misbruikslachtoffers!', 13 april 2014.
- 8 'Daarnaast speelt de vertrouwelijkheid, die per slachtoffer verschillend wordt ervaren. Dit heeft vooral te maken met het feit dat veel slachtoffers van kerkelijk misbruik veelal uit schaamte en uit schuldgevoel jarenlang hebben gezwegen over wat hun is overkomen. Het woord 'vertrouwelijkheid' is om die reden voor veel slachtoffers een beladen begrip en niet makkelijk te accepteren.' Mr. dr. L.P.M. Klijn, 'Drieluik Herstelbemiddeling bij seksueel misbruik, een symbiose van erkenning en financiële genoegdoening.' *Tijdschrift voor vergoeding personenschade* 2015, nummer 4, blz. 99.
- 9 Idem, blz. 100.
- 10 Idem, blz. 100.
- 11 www.stichtingtriptiek.nl, bezocht op 29 mei 2016.
- 12 www.kzoadvocaten.nl, bezocht op 29 mei 2016: 'In personen- en familierechtzaken hanteren wij in beginsel een uurtarief van € 230,-. Dit tarief is echter inclusief BTW en inclusief 6% kantoorkosten.'
- 13 De kosten van de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie van het Meldpunt bedroegen in 2015 607.601 euro. De kosten van juridisch adviseurs bedroegen in 2015 957.922 euro. Daarvan waren de kosten voor mediation door Slachtoffer in Beeld 24.500 euro. Bron: Jaarverslag 2015 van de Stichting Beheer & Toezicht.
- 14 Mr. dr. L.P.M. Klijn, 'Drieluikherstelbemiddeling bij seksueel misbruik, een symbiose van erkenning en financiële genoegdoening.' *Tijdschrift voor vergoeding personenschade* 2015, nummer 4, blz. 101 en 106.
- 15 Deetman is op de hoogte gebracht van één andere klachtprocedure. Niet uit te sluiten valt dat nadat hij hiervan op de hoogte is gebracht, nog in een andere zaak dit steunbewijs is gebruikt.

16 De bijlage bevat de overeenkomsten die – om steunbewijs mogelijk te maken – wel zijn gedeeld met de Klachtencommissie.

17 E-mailbericht van de abt van de Abdij Maria Toevlucht van 15 mei 2016 om 12.05 uur.

18 Het betreft hier klachten. Dit houdt in dat een klager één dan wel meer klachten kan hebben ingediend.

19 Joep Dohmen en Robert Chesal. 'Derde van misbruikzaken is in het geheim afgehandeld'. *NRC Handelsblad* 18 maart 2016.

20 Alle 15 betreffen ordes en congregaties.

21 Artikel 7 van het reglement van de Mediators Federatie Nederland (MfN):

Artikel 7 – Geheimhouding

7.1 De Partijen doen aan derden - onder wie begrepen rechters of arbiters - geen mededelingen omtrent het verloop van de Mediation, de daar door de bij de Mediation aanwezige personen ingenomen standpunten, gedane voorstellen en de daarbij mondeling of schriftelijk, direct of indirect, verstrekte informatie.

7.2 De Partijen verbinden zich om geen stukken aan derden - onder wie begrepen rechters of arbiters - bekend te maken, te citeren, aan te halen, te parafaseren of zich daarop anderszins te beroepen, indien deze stukken door een bij de Mediation betrokkene tijdens of in verband met de Mediation zijn geopenbaard, getoond, of anderszins bekend gemaakt.

Deze verplichting geldt niet voor zover de desbetreffende betrokkene onafhankelijk van de Mediation reeds over deze informatie beschikte of had kunnen beschikken. Onder stukken als bedoeld in dit artikel wordt mede verstaan: de Mediationovereenkomst, door de Partijen of door de Mediator in het kader van de Mediation opgestelde aantekeningen, verslagen, de in artikel 10.1 bedoelde overeenkomst voor zover de Partijen conform artikel 10.3 hebben afgesproken dat deze vertrouwelijk blijft, alsmede andere gegevensdragers zoals geluidsbanden, videobanden, foto's en digitale bestanden in welke vorm dan ook.

7.3 De artikelen 7.1 en 7.2 gelden ook voor de Mediator.

7.4 De Partijen doen hiermee afstand van het recht om, in rechte of anderszins, hetgeen tijdens de Mediation is gebleken als bewijs jegens elkaar aan te voeren en/of de MfN/skm, (ex)bestuursleden van de MfN/ skm of bij de MfN/ skm werkzame of anderszins bij de MfN/ skm betrokken personen, elkaar, de Mediator of andere bij de Mediation betrokkenen, als getuige of anderszins te horen of te doen horen over informatie die is verstrekt en/of is vastgelegd tijdens of in verband met de Mediation, dan wel over de inhoud van de overeenkomst als bedoeld in artikel 10.1, alles in de ruimste zin des woords.

De Partijen worden geacht daartoe een bewijsovereenkomst te hebben gesloten.

7.5 De Mediator behandelt alle informatie die hem door één van de Partijen buiten aanwezigheid van de andere Partij wordt verstrekt vertrouwelijk, behoudens voor zover de betrokken Partij uitdrukkelijk toestemming verleent om die informatie tijdens de Mediation in te brengen.

7.6 Het bepaalde in de artikelen 7.1 t/m 7.5 geldt niet in het geval van:

a. informatie omtrent strafrechtelijke gedragingen waarvoor een wettelijke meldplicht dan wel een wettelijk meldrecht bestaat.

b. informatie omtrent de dreiging van een misdrijf.

c. een klacht-, tucht- of aansprakelijkheidsprocedure tegen de Mediator. In dat geval is de Mediator ontslagen uit de voor hem geldende geheimhoudingsplicht voor zover nodig om zichzelf tegen de vorderingen te verweren en/of een beroep te doen op zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekering. De geheimhoudingsplicht vervalt voor alle betrokkenen voor zover nodig om de klacht te behandelen.

d. een verzoek van de Certificerende Instelling aan de Mediator om geanonimiseerde informatie over te leggen ten blijke van praktijkvoering indien de Certificerende Instelling zich schriftelijk verbindt tot geheimhouding.

e. een verzoek van een door de SKM aangestelde Reviewer aan de Mediator om informatie te overleggen ten blijke van praktijkvoering indien de Reviewer zich schriftelijk verbindt tot geheimhouding.

Artikel 10 van het reglement van de MfN:

Artikel 10 - Vastlegging van het resultaat van de Mediation

10.1 De Mediator draagt er zorg voor dat hetgeen de Partijen zijn overeengekomen deugdelijk, al dan niet door of met behulp van een deskundige derde, in een overeenkomst wordt vastgelegd. Voor de inhoud van de overeenkomst zijn en blijven de Partijen met uitsluiting van de Mediator zelf verantwoordelijk.

De Partijen hebben het recht om zich door een externe deskundige te laten adviseren.

10.2 De Mediator is niet aansprakelijk voor de inhoud van de door de Partijen af te sluiten overeenkomst en de eventueel hieruit voortvloeiende schade.

10.3 De Partijen bepalen gezamenlijk en op schrift in hoeverre de inhoud van de af te sluiten overeenkomst vertrouwelijk blijft. In elk geval mag de inhoud van de afgesloten overeenkomst aan de rechter worden voorgelegd indien dat noodzakelijk is om nakoming daarvan te vorderen.

22 Het Meldpunt registreert per klacht. Mediation- en schikkingsovereenkomsten kunnen betrekking hebben op meer dan één klacht.

23 Over één overeenkomst is meegedeeld, dat die is zoekgeraakt.

24 Briefwisseling tussen advocaat van slachtoffer en advocaat van congregatie) van 12 december 2014.

25 Eén van deze overeenkomsten kent geen geheimhoudingsbepalingen.

26 Klijn wijst er in zijn artikel op dat 'naar de stand van 1 oktober 2015 [...] inmiddels het aantal Drieluik Herstelbemiddelingen de grens van 200 [is] genaderd.'

27 Het betreft de 23ste overeenkomst in de map met mediationovereenkomsten met de Broeders van Maastricht. Het betreft een overeenkomst van 12 september 2013. Het 'onder protest' aanvaarde compensatiebedrag was 55.000 euro.

28 Persbericht VPKK, 'Kerk verzwijgt veel misbruik. Drieluikbemiddeling: geheimhouding geldt niet het misbruik'. 19 maart 2016

29 L.P.M. Klijn, 'Drieluik Herstelbemiddeling bij seksueel misbruik, een symbiose van erkenning en financiële genoegdoening.' Tijdschrift voor Personenschade (TVP 2015, nr. 4, blz. 100).

30 Artikel 7.1.: Indien de voorzitter van de Klachtencommissie van oordeel is dat een klacht vatbaar is voor een informele klachtafhandeling, neemt hij hierover contact op met de klager, de aangeklaagde of de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager. Voor de feitelijke behandeling daarvan kan de voorzitter één van de leden van de Klachtencommissie aanwijzen. Indien de klacht in der minne wordt geschikt wordt dit schriftelijk vastgelegd en door klager, de aangeklaagde of de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager en de voorzitter of het door hem aangewezen lid van de Klachtencommissie ondertekend. De voorzitter informeert hieromtrent de kerkelijke gezagsdrager van de aangeklaagde.

31 E-mailbericht van het hoofd van het Meldpunt van 24 mei 2016 om 9.10 uur.

32 De Broeders van Liefde hebben in twee gevallen gebruik gemaakt van een andere mediator dan de Stichting Triptiek.

33 Zie het rapport van de Onderzoekscommissie, blz. 489-491. Met toestemming van betrokkenen heeft de Onderzoekscommissie vanaf 10 september 2010 informatie uit meldingen en klachten bij Hulp & Recht voor haar onderzoek ontvangen.

34 Zie het rapport van de Onderzoekscommissie, blz. 174-176.

35 Stam en Van Benthem is de voortzetting van de zogeheten Tweeluikherstelbemiddeling van Stam en Ten Brink. Stam en Van Benthem hebben zich inmiddels aangesloten bij de Stichting Triptiek (website van Stichting triptiek, bezocht op 12 juni 2016).

36 Slachtoffer in Beeld, jaarverslag 2014, blz. 19.

37 CEDR: Centre for Effective Dispute Resolution. Volgens zijn website (www.cedr.com) is CEDR 'the leading independent commercial ADR [Appropriate Dispute Resolution] provider in Europe and one of the largest and leading ADR organisations internationally.' CEDR verzorgt ook cursussen: 'CEDR has trained over 5000 professionals in 60 countries around the world to become accredited mediators. We are currently developing a formal network of mediators globally that will appear on this page. If you are looking for a mediator in your country that is not yet listed please contact the CEDR office for details of CEDR mediators in your jurisdiction.' (website laatst bezocht op 12 juni 2016).

5 KNELPUNTEN IN HET PROCES VAN HULP, ERKENNING EN GENOEGDOENING

5.1 Hulp en de behandeling van klachten over seksueel misbruik

Voordat op 16 december 2011 het onderzoeksrapport van de Onderzoekscommissie over seksueel misbruik verscheen, heeft de Onderzoekscommissie twee tussenadviezen opgesteld en gepresenteerd over hulpverlening en de behandeling van klachten over seksueel misbruik. Dat was op 9 december 2010 en op 8 november 2011.

In het eerste advies heeft de Onderzoekscommissie aanbevolen de toenmalige organisatie van Hulp & Recht ingrijpend aan te passen aan de eisen waaraan een professionele opvang en aanmelding van slachtoffers zou moeten voldoen. Een onafhankelijke en gegede behandeling van de door slachtoffers ingediende klachten was nodig en voor de klagers van wie de klacht gegrond zou worden verklaard, moest een gerechtvaardigde compensatie en genoegdoening worden geboden. Deze aanbevelingen vergden uitwerking.

In het tweede advies, van 8 november 2011, heeft de Onderzoekscommissie geconcludeerd dat de structuur van de nieuwe organisatie op hoofdlijnen overeenkomt met de eerdere aanbevelingen van de Onderzoekscommissie. De nieuwe organisatie, de Stichting Beheer & Toezicht, stond toen in de startblokken.

Eind 2011 bedroeg het aantal klachten 288. Daarna was sprake van een forse toename. Op 10 september 2012 waren er 1.059 klachten, op 31 december 2015 2.060.¹ 83 klachten wachten per 1 juni 2016 nog op behandeling ‘op zitting’, zijn aangehouden voor onderzoek dan wel mediation als ook vanwege bezwaar of verzoek om herziening. Van 46 klachten is geen klaagschrift ontvangen.² De verwachting is dat de laatste zittingen in augustus plaatsvinden. Daarna zal nog wel enige tijd gemoeid zijn met het behandelen van bezwaren en verzoeken om herziening.

Eigen indruk van de wijze waarop een klacht wordt behandeld

Op 13 maart 2014 heeft de oud-voorzitter van de toenmalige Onderzoekscommissie een zitting van de klachtencommissie met toestemming van de klager bijgewoond. De ervaringen van klagers met het Meldpunt en met de klachtencommissie lopen uiteen. Zijn eigen indruk hoeft daarom niet representatief te zijn. Bij de klacht was de hogere overste van de desbetreffende congregatie aanwezig (het betrof een overleden aangeklaagde), die uiterst empathisch optrad en in zijn inleiding zonder veel omhaal van woorden excuus maakte aan het slachtoffer en daarbij ook de partner en de moeder van het slachtoffer betrok. De klacht van de klager kwam over als volstrekt authentiek en oprecht. De klacht is gegrond verklaard, waarbij van de moeder afkomstige informatie als steunbewijs

diende. De behandeling van de klacht was voor de klager zichtbaar emotioneel zwaar. Aan het eind van de behandeling van de klacht was duidelijk sprake van opluchting bij de klager.

Dezelfde dag vond de behandeling van een klacht plaats van een slachtoffer dat eerder publiekelijk uitermate kritisch had gereageerd op de klachtenregeling en de veronderstelde nauwe verbondenheid tussen de Bisschoppenconferentie, KNR aan de ene kant en de Klachtencommissie aan de andere kant. Bij de behandeling van de klacht was met instemming van de klager de oud-secretaris van de Onderzoekscommissie aanwezig. Tegen de (inmiddels overleden) aangeklaagde waren meer klachten ingediend: hier was dus sprake van steunbewijs. De behandeling van de klacht verliep in dat perspectief in een redelijk ontspannen sfeer. De klacht is gegrond verklaard.

De rol van vertrouwenspersonen

Het Meldpunt beschikt over vertrouwenspersonen. Over wat klagers aan de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie hebben gemeld, is op te maken dat deze vertrouwenspersonen een belangrijke rol vervullen en dat de slachtoffers bij hen een goede, vaak eerste opvang hebben. Uit het jaarverslag over 2015 van het Meldpunt blijkt dat het Platform Hulpverlening 327 keer een vertrouwenspersoon heeft ingeschakeld.

Inroepen van hulp is keuze van slachtoffer, maar het Platform heeft een belangrijke functie om de deur naar hulp open te houden

Het Platform stelt verder vast dat veel melders van seksueel misbruik geen gebruik maken van de mogelijkheden voor ondersteuning en hulp via het Platform. Het blijkt volgens het Platform dat veel melders reeds de weg naar hulp en ondersteuning hebben gevonden. Wel is opvallend dat in een later stadium, bijvoorbeeld na het afronden de klachtenprocedure en/of de compensatieprocedure om inschakeling van professionele hulp wordt gevraagd.

Rol van juridisch adviseurs

Als een klacht wordt ingediend, krijgt de klager een juridisch adviseur toegewezen of kan de klager tot een bepaald maximumbedrag gebruik maken van zelf gekozen juridische ondersteuning. Bestond er aanvankelijk van de kant van klagers enig wantrouwen jegens de door het Meldpunt toegewezen juridisch adviseurs (advocaten die deel uitmaken van een pool van juridisch adviseurs van het Meldpunt), de afgelopen jaren is daarover geen enkele klacht ontvangen.

Onderzoek naar de beleving van klagers over de behandeling van hun klacht en van hulp en ondersteuning aan hen

Het is lastig een algemeen oordeel te geven over de mate van (on)tevredenheid van klagers over de behandeling van hun klacht. Het is uit informatie van lotgenotenorganisaties en via de sociale media, alsmede rechtstreekse contacten met klagers bekend dat een aantal klagers moeite heeft met de houding van de aangeklaagde dan wel de kerkelijke organisatie die de aangeklaagde vertegenwoordigt. KLOKK heeft er eerder op gewezen dat sprake is van 'een leerproces'. In zijn contacten met bisschoppen en hogere oversten heeft de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie stelselmatig aandacht gevraagd voor een goede

omgang en communicatie met slachtoffers. Het aantal klachten over een door slachtoffers ervaren onheuse bejegening is sinds de eerste monitorrapportage afgenomen.

Het *Intervict* instituut van de *Tilburg University* heeft het voornemen onderzoek te doen naar de beleving van klagers die de hele procedure hebben doorlopen.¹ Voor dat onderzoek kan gebruik worden gemaakt van een nazorgproject, een evaluatie van de interventie van het Platform Hulpverlening van het Meldpunt. Na een *pilot* zijn in de periode tussen 22 oktober 2015 en 23 mei 2016 390 personen met een schriftelijke enquête benaderd. Het betreft allen klagers. Van 40 personen is de aangetekend verstuurd enquête retour gestuurd wegens weigering, niet-afhalen, verhuizing en overlijden. Van alle ingevulde vragenlijsten (152: 43 procent response) heeft 22 procent aangegeven behoefte te hebben aan een vorm van hulpverlening.

De verschillende wijzen waarop klachten worden behandeld cijfermatig op een rij

Zolang de uitkomsten van het onderzoek van *Intervict* niet bekend zijn, kunnen alleen vergelijkenderwijs uitspraken worden gedaan over erkenning en genoegdoening. Naast de klachtenprocedure voor seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk bestaan ook twee klachtenprocedures bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven die betrekking hebben op seksueel misbruik van minderjarigen in het kader van de kinderbescherming (naar aanleiding van het Samson-onderzoek). In februari 2016 heeft Klijn van de Stichting Triptiek een artikel gepubliceerd over de Drieluik Herstelbemiddeling.

A De uitkomsten van de klachtenregeling voor klachten over seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (naar de stand van zaken op 1 juni 2016)

Klachtenregeling Stichting Beheer & Toezicht

Totaal aantal behandelde klachten	Gegrondd	Niet gegrondd	Niet bevoegd	Niet ontvankelijk
1.727	1.297 (75,1%)	311 (18%)	17 (1%)	102 (5,9%)
Totaal aantal verzoeken om compensatie	Toegewezen	Nog in behandeling	Totaal uitgekeerd bedrag (euro)	Gemiddeld bedrag
894	778 (87%)	116 (13%)	22.680.360	29.152

B De uitkomsten van de tijdelijke regeling en het statuut van het Schadefonds geweldsmisdrijven (naar de stand van zaken van 1 januari 2016 op basis van informatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie¹)

Tijdelijke regeling (commissie Samson)

Totaal aantal aanvragen	Behandeld	Toekenningen	Afwijzingen	Totaal uitgekeerd bedrag (euro)	Gemiddeld
500	428	356 (83%)	72 (17%)	2.787.076	7.829

Het statuut (commissie-Samson)

Totaal aantal aanvragen	Geground	Ongegrond	Totaal uitgekeerd bedrag (euro)	Gemiddeld
196 (waarvan 104 behandeld)	61 (59%)	43 (41%)	1.161.681	27.016

c Drieluik Herstelbemiddeling

Totaal aantal mediations 1 juli 2011- 1 april 2015	Totaal uitgekeerd bedrag (euro)	Gemiddeld
157	4.974.500	31.685

5.2 De slotactie voor klagers met klacht die niet gegrond is verklaard

Eerste monitorrapportage over de klachtenbehandeling

Op 28 september 2012 maakte de voormalige Onderzoekscommissie in een monitorrapportage voor het eerst de balans op van de uitvoering van de aanbevelingen in het onderzoeksrapport. Dat was negen maanden na de presentatie van het onderzoeksrapport over seksueel misbruik op 16 december 2011. Deze eerste monitorrapportage richtte zich met name op de reactie van de Bisschoppenconferentie en de KNR op het op 16 december 2011 verschenen rapport.

Hoofdconclusie van de eerste monitorrapportage van 28 september 2012

De hoofdconclusie van de eerste monitorrapportage was dat de Rooms-Katholieke Kerk goed op weg was met de uitvoering van de gedane aanbevelingen, maar dat de tijd drong en de opstelling van een aantal congregaties tekort schoot.

Lotgenotenorganisaties en slachtoffers wezen op goede vorderingen. De voorzitter en de secretaris van KLOKK berichtten toen als volgt:

‘In de klachtenprocedure heeft een aantal oversten wel een goede wijze van communiceren gevonden. Dat is eigen initiatief en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. De rol van de voorzitter van de Klachtencommissie heeft hier kennelijk tot een “leerproces” geleid.’⁵

Maar tegelijkertijd werden de voormalige Onderzoekscommissie en haar oud-voorzitter er ook op gewezen dat klagers terecht kwamen in juridisch getouwtrek om erkenning en genoegdoening. Een situatie die ze vaak als een nieuwe vernedering hebben ervaren.

Dit was verontrustend en het wierp de vraag op hoe de uitvoering van de aanbevelingen, en dus het proces van erkenning en genoegdoening voor alle slachtoffers, zo goed én zo spoedig mogelijk zou kunnen verlopen. Ook leefden vragen over het functioneren van een aantal regelingen voor hulp, erkenning en genoegdoening voor de slachtoffers van seksueel misbruik en excessief geweld jegens minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk.

In dit verband is het goed te wijzen op de uitspraken van Stevens, de voorzitter van de klachtencommissie, in een radio-interview op zaterdag 9 februari 2013. Hij stelde vast dat één op de drie klachten ongegrond werd verklaard. Op dat moment had zijn klachtencommissie 500 klachten behandeld. Zelf twijfelde hij er in veel gevallen niet aan dat het misbruik daadwerkelijk had plaatsgevonden, maar bij gebrek aan steunbewijs werd de klacht desalniettemin ongegrond verklaard.⁶

Voor de Bisschoppenconferentie en de KNR was dit aanleiding om hun medewerking toe te zeggen aan de zogeheten slotactie, waarin erkenning en genoegdoening zou worden gegeven aan klagers van wie de klacht niet gegrond was verklaard.

Slotactie

Per 1 juni 2016 zijn 311 klachten bij de Klachtencommissie niet gegrond verklaard.

(Gedeeltelijk) gegrond	1.297	75%
Niet gegrond	311 ⁷	18%
Niet ontvankelijk	102	6%
Niet bevoegd	17	1%
Totaal	1.727	

Over de slotactieregeling heeft de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie desgevraagd een advies uitgebracht aan de Bisschoppenconferentie en de KNR. Beide zijn akkoord gegaan met de regeling, die een onafhankelijke commissie heeft uitgevoerd onder toezicht van de oud-voorzitter van de onderzoekscommissie. Voor een uitgebreidere verantwoording van de werkwijze zie bijlage 5. Op 12 oktober 2015 is de regeling van de slotactie bekend gemaakt en geplaatst op de website van onder andere de voormalige Onderzoekscommissie.

Het kader waarbinnen de Slotactiecommissie haar werkzaamheden verricht, wordt gevormd door de *Regeling voor het bieden van erkenning en genoegdoening aan degenen die in de klachtenprocedure van het Meldpunt niet hebben kunnen voldoen aan het vereiste van aannemelijkheid*. Deze regeling is op haar beurt opgesteld binnen de volgende, door de kerkelijke opdrachtgevers vastgestelde en in het voorzittersoverleg afgestemde contouren:

- de authenticiteit van het leed dat het slachtoffer heeft ondergaan staat centraal. De feiten en omstandigheden die in de klachtenprocedure aan de orde zijn geweest, worden niet opnieuw onderzocht. Het advies van de Klachtencommissie geldt als uitgangspunt. Daarmee is de slotactie geen hoger beroep;
- voor de uitvoering van de regeling wordt een onafhankelijke commissie van deskundigen samengesteld;
- de slotactie komt voort uit een morele verantwoordelijkheid voor het authentieke leed dat slachtoffers van verjaard seksueel misbruik hebben ondergaan. Vandaar dat de Bisschoppenconferentie en de hogere oversten een belangrijke rol willen vervullen bij het informeren van de slachtoffers over de regeling en over de conclusies van de Slotactiecommissie;
- in de regeling wordt rekening gehouden met reeds door bisschoppen en hogere oversten verstrekte genoegdoeningen;

- het (bindend) advies van drs. W.J. (Wim) Deetman in voorkomende specifieke zaken, die door de commissie aan hem worden voorgelegd, wordt op prijs gesteld.

De Regeling heeft tot doel het bieden van erkenning, genoegdoening alsmede hulp aan degenen die in de klachtenprocedure van het Meldpunt niet hebben kunnen voldoen aan het vereiste van aannemelijkheid.

Het aan de Bisschoppenconferentie en de KNR voor te leggen advies is vooraf twee keer uitvoerig besproken met de voorzitter van KLOKK. In deze gesprekken heeft de voorzitter van KLOKK gewezen op het door hem onderkende belang van een uiterst zorgvuldige en daarom langere procedure waarin gesprekken over herstelbemiddeling tussen klager en de desbetreffende kerkelijke instantie, dan wel bij leven de aangeklaagde zelf. Uit contacten met individuele klagers was inmiddels gebleken dat een procedure van korte duur de voorkeur zou verdienen. Meer dan honderd klagers van wie de klacht niet gegrond is verklaard en van wie op dat moment hun postadres bekend was, is de vraag voorgelegd hoe zij de regeling van de slotactie wilden. De respons was hoog: meer dan tachtig reacties. Vier klagers wilden graag in gesprek komen met de desbetreffende kerkelijke instanties. In verschillende graden van indringendheid deden de overigen, verreweg de meeste klagers, een beroep om een overzichtelijke regeling te hanteren die niet verdragend mocht werken.

De voorzitter van KLOKK heeft er verder voor gepleit de bisschoppen en de hogere oversten een centrale rol te geven bij de afdoening van deze regeling. Daarnaast had de voorzitter van KLOKK moeite met de hoogte van bedragen die in de vorm van een aanbod voor een financiële tegemoetkoming aan de klagers met ongegrond verklaarde klachten zou worden aangeboden. De regeling zelf voorzag in bedragen van 1.000 tot 5.000 euro.

De meeste adviezen van de voorzitter van KLOKK waren in het belang van de slachtoffers. Een belang dat ten volle wordt gesteund. De bisschoppen en de hogere oversten hebben bij de afdoening rechtstreeks contact gelegd met de klagers. De bedragen voor de financiële tegemoetkoming zijn verhoogd met 50 tot 100 procent. Bovendien is in voorkomend geval gebruik gemaakt van toepassing van de zogeheten hardheidsclausule. Het hoogste aangeboden bedrag is 17.500 euro. Hiermee zijn alle verzoeken van KLOKK gehonoreerd met uitzondering van die betreffende de behandelduur. Daarover is de mening van individuele klagers met een ongegrond verklaarde klacht schriftelijk gevraagd. Hun keuze is gerespecteerd. Voor die klagers die dat wensten is de mogelijkheid van een gesprek tussen klager en aangeklaagde (instantie) geboden.

De met de uitvoering van deze slotactie belaste commissie heeft tot nu toe de dossiers van 249 klagers behandeld. Deze klagers hebben een of meer klachten ingediend. Waar sprake is van een gedeeltelijk gegrond verklaarde klacht heeft de Slotactiecommissie de klacht niet verder behandeld. In die gevallen zijn reeds erkenning en genoegdoening aangeboden. In geval van verschillende klachten per klager heeft de Slotactiecommissie gezien of sprake is van gegrond verklaarde klacht(en) naast de niet gegrond verklaarde klacht(en). Dan wordt gezien hoe de toegekende compensatie zich verhoudt tot het maximumbedrag van 7.500 euro waartoe de Slotactiecommissie maximaal kan adviseren. Verder heeft de Slotactiecommissie die klachten niet behandeld die inmiddels zijn geschikt. Ten slotte

heeft de Slotactiecommissie klachten aangehouden die in herziening zijn of waar een bezwaarprocedure loopt, dan wel waar sprake is van een andere procedure (gerechtelijk of mediationtraject).

De Slotactiecommissie heeft geconstateerd dat drie klagers overleden zijn en dat van deze klagers de postadressen onbekend waren. Waar mogelijk zijn nabestaanden benaderd en zijn de juiste postadressen achterhaald. In één geval is dat (nog) niet gelukt.

Totaal aantal klagers per 28 mei 2016	249
Slotactiecommissie:	
• Erkenning en genoegdoening slotactie	143
• Erkenning en genoegdoening HEG	1
Subtotaal	144
Buiten slotactie vanwege:	
• Geen seksueel misbruik	16
• Geen seksueel misbruik in rkk	5
• Niet authentiek	6
Subtotaal:	27
(Vooralsnog) buiten slotactie vanwege:	
• Schikking	72
• Herziening	5
• Nadere vaststelling authenticiteit	1 ⁸
Subtotaal	78
Totaal	249

De Slotactiecommissie heeft voorgesteld om aan de hier genoemde 144 klagers met niet gegronde klachten een totaalbedrag voor financiële tegemoetkomingen van 728.500 euro toe te kennen (gemiddeld 5.059 euro).

De Slotactiecommissie bestaat uit:

mr. P. (Pieter) Kalbfleisch
mevr. dr. W. (Willie) Langeland
mr. G.A.M. (Wiel) Stevens
dr. R.L.N. (René) Westra

Bevinding

De regeling van het statuut (commissie-Samson) kent het hoogste percentage ongegrond verklaarde klachten (41 procent). Bij de tijdelijke regeling (commissie Samson) ligt dat percentage op 17 procent. Door de slotactie ligt het aantal klagers dat erkenning en genoegdoening wordt aangeboden ver boven de 90 procent. De overige komen niet in aanmerking omdat het niet gaat om seksueel misbruik, niet gaat om seksueel misbruik binnen de Rooms-Katholieke Kerk en niet gaat om authentieke klachten (totaal 27: 1,6 procent).

Wat de hoogte van de financiële tegemoetkomingen betreft liggen de gemiddelde bedragen voor Drieluik Herstelbemiddeling, het statuut (commissie-Samson) en de regeling voor klachten over seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk rond de 30.000 euro.⁹ Het hoogte van de toegekende bedragen in de tijdelijke regeling (commissie-Samson) is beduidend lager (7.829 euro).

5.3 De regeling voor klachten en meldingen over excessief geweld

Een ander knelpunt betrof erkenning en genoegdoening van excessief geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk. In oktober 2013 werd een regeling van kracht voor erkenning van en genoegdoening van excessief geweld, de zogeheten HEG-regeling. Onder leiding van de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie is naar excessief geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (en naar seksueel misbruik van meisjes) een vervolgonderzoek uitgevoerd dat op 11 maart 2013 is gepresenteerd.

De regeling voor hulp, erkenning en genoegdoening van excessief geweld is uitgevoerd door een onafhankelijke commissie die bij de uitwerking van de regeling overleg en afstemming met de lotgenotenorganisaties heeft gezocht. In overleg met KLOKK, VPKK en Mea Culpa United heeft de commissie die met de uitvoering van deze regeling was belast, besloten om niet te volstaan met de vaststelling van de authenticiteit van afzonderlijke meldingen van excessief geweld die in het kader van het eerdere onderzoek naar seksueel misbruik zijn gedaan. Het verzoek van de lotgenotengroepen was om ‘verborgen meldingen’ in meldingen over seksueel misbruik niet over het hoofd te zien. Dit heeft ertoe geleid dat alle – toen beschikbare – meldingen van 3.500 personen bij het Meldpunt, Hulp & Recht en bij de Onderzoekscommissie zijn onderzocht.

Dit heeft uiteindelijk 420 meldingen en klachten opgeleverd van personen die voor deze regeling in aanmerking komen. Het gaat hierbij om een totaalbedrag van ruim een miljoen euro. Elk van deze melders en klagers is een financiële tegemoetkoming van een bedrag tussen 1.000 en 5.000 euro aangeboden. De regeling kende ook een zogeheten hardheidsclausule waarbij de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie hogere bedragen kan voorstellen in een bindend advies aan de desbetreffende kerkelijke instantie. Het hoogste bedrag is 20.000 euro. Voor de goede orde zij opgemerkt dat dergelijke financiële tegemoetkomingen worden aangeboden los van eventuele andere financiële tegemoetkomingen naar aanleiding van klachten over seksueel misbruik. In een aantal gevallen hebben slachtoffers een financiële tegemoetkoming gekregen voor het aangedane geweld én een compensatie voor het ondergane seksuele misbruik.

Een uitgebreide verantwoording van de uitvoering van deze regeling is gepubliceerd op 26 juni 2014 op www.onderzoekrk.nl en is te vinden in bijlage 4.

5.4 Meldingen en klachten na 1 mei 2015

Het bieden van erkenning en genoegdoening aan alle daarvoor in aanmerking komende klagers die vóór 1 mei 2015 hun klacht hadden ingediend is mogelijk met de klachtenregeling, mediation, schikkingen en de slotactie. Een proces waarvan het de bedoeling is aan al deze klagers erkenning en genoegdoening te geven. Dat is een doelstelling die inmiddels voor veel slachtoffers is bereikt en voor de anderen binnen handbereik ligt.

Dit roept de vraag op hoe wordt omgegaan met klagers die ná 1 mei 2015 een klacht hebben ingediend. De Tweede Kamer heeft in de motie Van Toorenburg van 30 april 2015 (34 000 VI, nr. 83) erop gewezen dat kerkelijke instanties de toezegging hebben gedaan dat slachtoffers ook na het sluiten van het Meldpunt kunnen rekenen op hulp en erkenning en dat in schrijnende gevallen coulance zal worden betracht ten aanzien van het niet meer kunnen uitkeren van schadevergoeding.

Tussen 1 mei 2015 en 1 januari 2016 zijn achttien nieuwe meldingen bij het Meldpunt binnengekomen. Voor deze melders bestaat de mogelijkheid van hulpverlening. Van deze achttien meldingen zijn er negen omgezet in een klacht. De Klachtencommissie kan klagers ontvankelijk verklaren. Bijvoorbeeld klagers die aannemelijk kunnen maken dat zij wel degelijk vóór 1 mei 2015 contact hebben opgenomen met het Meldpunt. Zes klagers zijn niet-ontvankelijk verklaard, drie klagers zijn alsnog tot de klachtenregeling toegelaten, omdat er bijzondere redenen waren op grond waarvan de termijnoverschrijding niet verwijtbaar is. Tussen 1 januari 2016 en 23 juni 2016 zijn nog eens 22 meldingen binnengekomen, met name ten tijde van de berichtgeving over mediation- en schikkingsovereenkomsten. Tussen 1 mei 2015 en 23 juni 2016 zijn dus 40 meldingen binnengekomen bij het Meldpunt.¹⁰

Iedereen die zich na 1 mei 2015 bij het Meldpunt heeft gemeld met een klacht over seksueel misbruik is erop gewezen dat men zich rechtstreeks tot het kerkelijk gezag, bisschop of hogere overste, dient te wenden als men van mening is dat er sprake is van een bijzonder, met name schrijnend, geval dat onder de aandacht van het kerkelijk gezag moet komen. Het is niet bekend of in al deze gevallen gesprekken over afdoening van de klacht hebben plaatsgevonden. Van twee zaken is bekend dat de desbetreffende congregatie een minnelijke schikking heeft getroffen. Dat geldt ook voor een zaak van seksueel misbruik in een van de bisdommen. De wijze van afdoening wordt op dit moment nog niet centraal bijgehouden, maar leent zich uiteraard wel voor de jaarlijkse verantwoording die de Onderzoekscommissie al eerder heeft aanbevolen (zie hoofdstuk 7).

NOTEN

1 Per 1 juni 2016 zijn bij het Meldpunt 303 schikkingen bekend waarmee dit percentage op 14,7 komt.

2 E-mailbericht van het hoofd van het Meldpunt van 6 juni 2016 om 11.44 uur.

3 Het betreft een onderzoek naar de afhandeling van zogeheten massale schadevoorvallen in drie casussen: de woekerpolissen van DSB, de zogeheten mesh-zaak over bekkenbodemmatjes en seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk.

- 4 E-mailbericht van 7 januari 2016 om 15.58 uur.
- 5 KLOKK, 'Update van de voortgang in het Dossier Misbruik', blz. 5.
- 6 'Bewijs misbruik kerk ontbreekt', de Volkskrant 11 februari 2013.
- 7 De Klachtencommissie gaat uit van klachten, de Slotactiecommissie heeft de dossiers van klagers gebruikt, ongeacht of ze een dan wel meer klachten hebben ingediend. Hierdoor verschillen de getallen van Klachtencommissie en Slotactiecommissie.
- 8 In één enkel geval zijn nieuwe, zwaarwegende feiten gemeld die een nader onderzoek naar de authenticiteit vergen, waarbij onder anderen met de klager en diens raadsman is gesproken. De desbetreffende melding is niet afkomstig uit kringen van de Rooms-Katholieke Kerk.
- 9 Klagers over excessief geweld in de Rooms-Katholieke Kerk kwamen naast een eventuele compensatie voor seksueel misbruik ook in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming van de zogeheten HEG-regeling. Meer dan 200 klagers ontvingen op grond van beide regelingen financiële tegemoetkomingen.
- 10 E-mailbericht van het Meldpunt van 23 juni 2016 om 15.21 uur.

6 ARCHIVERING VAN DE MELDINGEN AAN EN HET ONDERZOEKSMATERIAAL VAN DE ONDERZOEKSCOMMISSIE

De voormalige Onderzoekscommissie heeft een omvangrijk archief opgebouwd dat is gearchiveerd volgens de bij het Nationaal Archief gebruikelijke werkwijze voor archivering. De afgelopen jaren is het archief gebruikt voor:

- het vinden van steunbewijs in het kader van de klachtenregeling van de Klachtencommissie;
- het doen van aanvullend onderzoek op initiatief van het ministerie van Veiligheid en Justitie door Van Boven en Koster alsmede op initiatief van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport door Vijselaar;
- het faciliteren van de HEG-regeling en van de slotactieregeling.

Het archief kent drie onderdelen. Het eerste deel betreft de aan de Onderzoekscommissie gedane meldingen over seksueel misbruik en over geweld. Aan de melders is vertrouwelijkheid toegezegd. Om steunbewijs te kunnen leveren is met het Meldpunt een procedure afgesproken die staat beschreven op bladzij 491 van het onderzoeksrapport. De afgelopen twee jaar heeft het Meldpunt geen beroep meer gedaan op de voormalige Onderzoekscommissie in het kader van deze procedureafspraken. De eerdere uitwisseling van informatie en de eigen informatiepositie van het Meldpunt zorgen ervoor dat het Meldpunt geen beroep op deze afspraak hoefde te doen. Mede aan de hand van deze meldingen zijn met enkele honderden vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk, deskundigen en slachtoffers, alsmede ook plegers gesprekken gevoerd die zijn vastgelegd in verslagen. Ook ten aanzien van deze verslagen is vertrouwelijkheid toegezegd.

Het tweede deel van het archief betreft gekopieerde bestanden uit kerkelijke archieven, waarvan afgesproken is dat die na afronding van het onderzoek zouden worden geretourneerd. In plaats van retournering is gekozen voor vernietiging met vermelding van wat vernietigd is in het archief van de Onderzoekscommissie. De vernietiging heeft onder notarieel toezicht plaatsgevonden en de notaris heeft een proces-verbaal opgesteld.

Het derde deel van het archief bevat werkdocumenten, deelonderzoeken en ander voor wetenschappelijk onderzoek relevant materiaal.

Na afronding van het onderzoek zijn dossiers gevormd voor de uitvoering van de HEG-regeling en de slotactie. In alle gevallen betrof het kopieën van meldingen en klachten uit de archieven van de Onderzoekscommissie en van het Meldpunt.

Op verzoek van de oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie is in november 2014 advies gevraagd aan de directeur van het College Bescherming Persoonsgegevens. In dat overleg is gewezen op het reglement archief commissie Samson van 10 juli 2013, dat op

15 juli 2013 in de *Staatscourant* is gepubliceerd en ook ter kennis is gebracht van de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie.¹ Dit reglement dient ertoe dat het onderzoeksmateriaal van de commissie Samson wordt bewaard: ‘maar de meldingen zullen [...] na 1 januari 2016 worden geanonimiseerd waardoor de meldingen niet meer kunnen worden herleid tot individuele personen.’²

De voormalige Onderzoekscommissie heeft overeenkomstig dit reglement haar eigen beheer van het archief geregeld. Dit houdt het volgende in:

- het eerste deel van het archief, de meldingen, is geanonimiseerd. Alle verslagen van gesprekken zijn verzegeld. Dit deel van het archief wordt ondergebracht bij een notaris en is niet toegankelijk;
- het tweede deel van het archief (kopieën van archiefmateriaal van de oorspronkelijke archiefhouders) is geregistreerd en vernietigd;
- het derde deel van het archief wordt net als het eerste deel overgedragen aan de Stichting Archief Commissie-Deetman, die op 25 januari 2016 is opgericht.³ Het bestuur van de Stichting Archief Commissie-Deetman beheert dit derde deel van het archief en toetst verzoeken om inzage.

De dossiers die zijn gevormd voor de HEG-regeling zijn onder notarieel toezicht vernietigd, met dien verstande dat de dossiers van nog niet afgewikkelde klachten en meldingen (waarbij de in aanmerking komende klager/melder nog niet heeft laten weten aanspraak te willen maken op de aangeboden financiële tegemoetkoming) vooralsnog bewaard blijven. Voor de goede orde zij herhaald, dat het hier om duplicaten gaat.

De dossiers die zijn gevormd voor de slotactieregeling worden overgedragen aan het Meldpunt.

NOTEN

1 Besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 10 juli 2013, nr. 407207 tot vaststelling van een reglement inzake de organisatie en het beheer van het archief van de commissie Samson (Reglement archief commissie Samson). *Staatscourant*, nr. 20095. 15 juli 2013.

2 Inmiddels is de datum waarop de anonimisering plaatsvindt verschoven naar 1 maart 2017.

3 De Stichting is ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 65163753. Het bestuur bestaat uit drs. W.J. Deetman, mr. P. Kalbfleisch, mevrouw dr. M.K. Houppermans en dr. H.P.M. Kreemers.

7 PRIORITEIT VOOR HULP, ERKENNING EN GENOEGDOENING VOOR SLACHTOFFERS: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Conclusies

A Beschaamd vertrouwen in de Rooms-Katholieke Kerk

Afgaand op wat de Rooms-Katholieke Kerk heeft gedaan om het aangedane leed te erkennen en daarvoor genoegdoening en hulp aan te bieden, is de Rooms-Katholieke Kerk zich ervan bewust geworden dat erkenning, genoegdoening en hulpverlening jegens de slachtoffers ook een publieke functie heeft. Dat neemt niet weg dat deze algemene conclusie binnen enkele ordes en congregaties niet spontaan opgaat gezien het moeizame verloop waarmee zij aanbevelingen hebben geïmplementeerd.

Het aantal slachtoffers dat hulp, erkenning en genoegdoening heeft gekregen, is ruim tweeduizend. Het betreft hier slachtoffers van seksueel misbruik en van excessief geweld. Naar de stand van zaken van 1 juni 2016 betreft het 1.297 (gedeeltelijk) gegrond verklaarde klachten over seksueel misbruik, 144 klagers waarvan de klacht niet gegrond was verklaard maar in de slotactie erkend zijn, 420 klagers en melders over excessief geweld en minstens 369 klagers over seksueel misbruik met wie mediation- en schikkingsovereenkomsten zijn overeengekomen.

De Rooms-Katholieke Kerk heeft haar verantwoordelijkheid genomen voor die klachten over seksueel misbruik die onvoldoende aannemelijk konden worden gemaakt. Die opdracht, waartoe breed is opgeroepen, ook door de Tweede Kamer, is uitgevoerd. Naar de maatstaf van rechtvaardigheid is te hopen dat afgewezen slachtoffers van seksueel misbruik in de jeugd- en pleegzorg ook zo'n mogelijkheid voor erkenning en genoegdoening krijgen. Naar de stand van zaken van 1 januari 2016 gaat het naar de stand van zaken van 1 januari 2016 om 115 klagers. Het aantal klagers van wie de klacht werd afgewezen of ongegrond werd verklaard in de zogeheten Tijdelijke Regeling, ligt procentueel hoger dan bij de klachtenregeling van de Rooms-Katholieke Kerk; de toegekende financiële tegemoetkomingen in de Tijdelijke Regeling zijn gemiddeld beduidend lager.

B Het belang van de slachtoffers

De boodschap aan de Bisschoppenconferentie en aan de KNR is en blijft dat in het belang van de slachtoffers moet worden gehandeld. Nu, maar ook zolang het nodig blijft. De klachten van meer dan tweeduizend slachtoffers van seksueel misbruik en excessief geweld in de Rooms-Katholieke Kerk zijn erkend en aan deze slachtoffers is genoegdoening aangeboden. Hulpverlening is een plicht en verantwoordelijkheid die blijft bestaan na en naast erkenning en genoegdoening.

C Seksueel misbruik van minderjarigen: anno nu in Nederland

Seksueel misbruik van minderjarigen en excessief geweld in afhankelijkheidsrelaties met minderjarigen zijn helaas – zo is onder andere uit het onderzoek van de Onderzoekscommissie gebleken – geen exclusief probleem van de Rooms-Katholieke Kerk. Uit de TNS-NIPO *survey* bleek dat elders seksueel misbruik van minderjarigen een omvang heeft die nagenoeg gelijk is aan wat in het onderzoek over seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk is komen vast te staan. Naast alles wat de Rooms-Katholieke Kerk nog hoort te doen, wijst de Onderzoekscommissie op het belang om in het kader van deze algemene problematiek alle passende maatregelen te nemen.

Het door TNS-NIPO uitgevoerd onderzoek is bewust gedaan om bij de beoordeling van het verleden niet alleen te hoeven afgaan op archiefonderzoek, klachten en meldingen. Uit archieven getraceerde documentatie, klachten en meldingen geven reliëf aan wat slachtoffers op vaak jonge leeftijd is overkomen, maar kunnen nooit een compleet beeld geven van de omvang en aard van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. De conclusie van het TNS-NIPO onderzoek geeft een historisch beeld van de omvang en de aard van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk dat vele malen groter is dan de aantallen meldingen en klachten bij elkaar. Het onderzoek bevat ook conclusies over de omvang en aard van seksueel misbruik van minderjarigen in de Nederlandse samenleving als geheel. Het is goed dat oud-leden en -medewerkers van de Onderzoekscommissie verder onderzoek aan het hand van het onderzoeksmateriaal blijven doen (zie het overzicht van hun gepubliceerde en nog te publiceren artikelen in hoofdstuk 2).

D Over geheimhouding in mediation- en schikkingsovereenkomst

Bij het slachtoffer ligt de keuze voor de weg naar erkenning van en genoegdoening voor wat het slachtoffer is aangedaan. Tot de keuzemogelijkheden horen ook mediationtrajecten en trajecten die met een schikkingsovereenkomst worden afgesloten. Dat dient wel verantwoord en dus transparant te gebeuren. Dat is in veel gevallen niet het geval. Het slachtoffer moet van de geheimhoudingsverplichting – in welke bewoordingen die ook mag zijn gesteld – worden ontheven.

Deze voorgestelde ontheffing geldt uitsluitend het slachtoffer. Het is aan het slachtoffer om te bepalen of hij/zij daarvan gebruik wenst te maken lettend op zijn/haar opvattingen over de bescherming van de eigen privacy.

Aanbevelingen

A Over de geheimhoudingsbepalingen in schikkings- en mediationovereenkomsten

Met klem wordt aanbevolen dat de desbetreffende bisdommen, ordes en congregaties de slachtoffers met wie schikkingen zijn getroffen en mediationovereenkomsten zijn afgesproken, laten weten dat de geheimhoudingsbepalingen in deze overeenkomsten niet langer op hen van toepassing zijn.

Op deze manier, een onvoorwaardelijke opheffing van elke denkbare vorm van een geheimhoudingsbepaling, kan inderdaad de indruk van een geheimhoudings- en zwijg-

plicht ongedaan worden gemaakt. Het is aan het slachtoffer om te bepalen hoe van deze ontheffing gebruik wordt gemaakt met het oog op de privacybescherming.

Aanbevolen wordt om waar in de overeenkomsten expliciet wordt gesproken over steunbewijs bisdommen, congregaties en ordes de Klachtencommissie van het Meldpunt over dat steunbewijs te berichten.

Verder wordt aanbevolen dat de Bisschoppenconferentie en de KNR de mediators oproepen om – voor zover dat nog niet is gebeurd – tot een publieke verantwoording te komen over de wijze waarop in hun mediationtrajecten erkenning en genoegdoening tot stand is gebracht.

B Over de slotactie

De Slotactiecommissie heeft alle tot en met april 2016 uitgesproken niet gegrond verklaringen besproken en daarover geadviseerd. De Slotactiecommissie zorgt ervoor dat de resterende niet gegrond verklaarden met authentieke klachten erkenning en genoegdoening krijgen.

C Over hulp en ondersteuning

Na én naast erkenning en genoegdoening is hulpverlening een plicht en verantwoordelijkheid die blijft bestaan. Aanbevolen wordt dat de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland deze plicht en verantwoordelijkheid nakomt. Het is – zoals reeds eerder aanbevolen – aan te raden om ook de komende jaren in jaarverslagen verantwoording af te leggen over de behandeling van klachten, van verzoeken om compensatie, over hulp en ondersteuning en over de omgang met schrijvende gevallen. Hiermee wordt niet alleen tegemoetgekomen aan het uitgangspunt van openbaarheid en transparantie, maar ook – zoals eerder geadviseerd – het uitgangspunt van een jaarlijkse verantwoording.

D Over wat elders moet gebeuren

Deze slotmonitor overziet wat de Rooms-Katholieke Kerkprovincie in Nederland de afgelopen vijf jaar heeft gedaan om de slachtoffers van seksueel misbruik en van excessief geweld tegen minderjarigen hulp, erkenning en genoegdoening te geven. Bij wat de Rooms-Katholieke Kerk heeft gedaan en heeft laten doen, was het van belang te leren van wat elders al werd gedaan. Dit leidt tot de aanbeveling dat de Bisschoppenconferentie en de KNR over wat in de laatste jaren hier in Nederland is gedaan hun zusterorganisaties in andere landen informeren en deze rapportage ook beschikbaar stellen aan de hoogste leidinggevenden in het Vaticaan en aan de generalaten van ordes en congregaties.

8 TOT SLOT: EEN PERSOONLIJK WOORD

Met deze slotmonitor komt een einde aan een periode van meer dan zes jaar van uitvoerig onderzoek en advies aan de Bisschoppenconferentie en aan de KNR. Adviezen over (aanvullend) onderzoek, over hulpverlening, over de behandeling van klachten over seksueel misbruik, over de omgang met slachtoffers, over de behandeling van klachten over excessief geweld en over de slotactie. Hierbij heeft altijd het belang van het slachtoffer vooropgestaan. En volstrekte onafhankelijkheid. Zonder deze onafhankelijkheid geen erkenning en genoegdoening voor alle slachtoffers. Voor allen die op jonge leeftijd binnen de Rooms-Katholieke Kerk te maken hebben gehad met seksueel misbruik en excessief geweld.

Het uitbrengen van deze slotmonitorrapportage heeft langer geduurd dan ik heb voorzien. Het begin van de slotactie moest wachten tot de uitspraak van de rechter in het korte geding tegen de sluiting van de aanmelding van klachten bij het Meldpunt. Uiteindelijk zijn beide partijen overeengekomen tegen de uitspraak van de rechter niet in beroep te gaan en de sluitingsdatum op 1 mei 2015 te stellen. Het onderzoek naar de geheimhoudingsbepalingen in mediation- en schikkingsovereenkomsten werd vertraagd – en daardoor niet makkelijk gemaakt – door de moeizaam op gang gekomen en uiteindelijk maar gedeeltelijke medewerking van een aantal congregaties en ordes, zoals de Broeders van Maastricht, de Salesianen en de Jezuïeten. Een klein aantal congregaties werkte in het geheel niet mee. Het ging daarbij om een klein aantal overeenkomsten, maar niet is uit te sluiten dat er nog meer mediation- en schikkingsovereenkomsten zijn dan de 369 waarvan we thans het bestaan kennen. Bij de bisdommen ging – niet voor het eerst – de medewerking in een aanmerkelijk hoger tempo en op een betere wijze in het belang van het doen van gedegen onderzoek.

De publicatie van de slotmonitorrapportage markeert voor mij, maar ook voor de slachtoffers een belangrijk moment. Voor mij komt een definitief einde aan mijn bemoeienis. Veel slachtoffers hebben – zo hoop ik – al veel zwarte bladzijden over deze beladen periode in hun leven omgeslagen. Het is zeker niet uitgesloten dat ze soms helaas een of meer bladzijden hebben teruggeslagen. Maar ook al zijn ze in staat om het boek definitief dicht te slaan, dan nog zijn er littekens uit die tijd die pijn kunnen blijven doen. Het is daarom belangrijk dat de Rooms-Katholieke Kerk hulp blijft bieden en het contact blijft onderhouden met al diegenen die daartoe behoefte voelen. Dat is nodig om – wanneer de pijn zich weer doet voelen – te doen wat nodig is: slachtoffers helpen en ondersteunen.

Dank voor de moed van zoveel slachtoffers

Als oud-voorzitter van de Onderzoekscommissie wil ik deze monitorrapportage afsluiten met mijn oprechte dank aan de vele slachtoffers die de afgelopen zes jaar met mij, mijn

medecommissieleden en onze medewerkers hebben gesproken, die ons hebben bezocht en die ons via e-mail of per brief hebben geïnformeerd. Ik betuig hen mijn diepste respect en bewondering voor de moed waarmee zij dit hebben gedaan. Een betere motivatie om te doen wat op mijn weg kwam – en moest worden gedaan – had ik mij niet kunnen wensen. Ik heb veel slachtoffers persoonlijk leren kennen. Hun verhalen laten me niet meer los. Wat ze hebben meegemaakt, zijn ervaringen die op elkaar gestapeld liggen als vaak een dubbele of zelfs driedubbele zware last. Toevertrouwd door hun ouders aan een omgeving waar ze eerst uiterst gekwetst werden en vervolgens niet geloofd als ze over hun eigen, zo kwetsbare positie het vertrouwen van hun ouders vroegen. Vervolgens schaamte en stilzwijgen. Totdat de werkelijke omvang en aard van het seksueel misbruik en de inwerking van excessief geweld aan de orde kwamen.

De opdrachtgevers

De opdrachtgevers, de Bisschoppenconferentie en de KNR, dank ik voor het in mij en in mijn medeleden en medewerkers gestelde vertrouwen. Dat vertrouwen is wel eens op de proef gesteld, waar het ging om de samenwerking met verschillende ordes en congregaties. Als buitenstaander had ik de verwachting en de hoop dat de ordes en congregaties in gezamenlijkheid en in solidariteit met elkaar zouden optrekken. Dat de ordes en congregaties het morele beroep zouden volgen van de Bisschoppenconferentie en van de voorzitter en het bestuur van de KNR.

Er bestaat een morele plicht van en verantwoordelijkheid voor de Rooms-Katholieke Kerk om het beschaamde vertrouwen te herstellen. Veel inspanningen zijn daarop gericht geweest, maar het heeft veel meer tijd gekost dan voorzien en de mate van medewerking om dat als Rooms-Katholieke Kerk als geheel te doen, kende – zoals gememoreerd – niet overal hetzelfde tempo en was ook niet volledig. Toen ik in maart 2010 begon aan wat mij tot nu heeft bezighouden, wist ik niet dat de Rooms-Katholieke Kerk zo gefragmenteerd was. Mijn klemmend advies om te blijven doen wat nodig is, betekent ook een aansporing, een dringende aansporing om dat gezamenlijk te doen.

Niet alleen in de Rooms-Katholieke Kerk

Het was mijn hoop en mijn verwachting dat vijf jaar na de publicatie van de onderzoeksrapporten over de achtergronden, omvang en aard van seksueel misbruik van en excessief geweld jegens minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk dát boek zou kunnen worden gesloten. De afgelopen jaren hebben ook slachtoffers van seksueel misbruik en excessief geweld buiten de Rooms-Katholieke Kerk contact met mij gezocht en een beroep op mij gedaan. Waar mogelijk heb ik hen kunnen verwijzen naar opvang, hulp, klachtenprocedures die voor deze groepen van slachtoffers in het leven zijn geroepen. Zoals de regelingen die voortvloeien uit het onderzoek naar seksueel misbruik in de jeugd- en pleegzorg (commissie-Samson). Maar niet voor alle groepen bestaan dezelfde mogelijkheden voor erkenning en genoegdoening, met name niet voor de gevolgen van excessief geweld en in het kader van een slotactie. Voor alle slachtoffers van seksueel misbruik en excessief geweld zou het goed zijn als één lijn zou worden getrokken waar het gaat om hulp, erkenning en genoegdoening.

drs. W.J. (Wim) Deetman
oud-voorzitter van de voormalige Onderzoekscommissie

Bijlage 1

Reactie van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en van de Konferentie Nederlandse Religieuzen op het onderzoeksrapport van de Onderzoekscommissie seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (16 december 2011)

‘Vandaag heeft de Onderzoekscommissie naar seksueel misbruik van minderjarigen in de RK Kerk tussen 1945 en 2010, de commissie Deetman genoemd, haar eindrapport gepresenteerd. De bisschoppen en de bestuurders van de KNR zijn geschokt door het seksueel misbruik van minderjarigen en de praktijken die door het eindrapport beschreven worden. Het vervult ons met schaamte en verdriet.

Het is voor ons, religieuzen en bisschoppen, voor de gehele geloofsgemeenschap maar ook voor de samenleving een pijnlijke constatering dat het aan zorgvuldige omgang met kinderen en jongeren bij een aantal priesters en religieuzen heeft ontbroken.

Niet alleen de daders treft blaam maar ook kerkelijke gezagsdragers die niet accuraat hebben gehandeld en niet het belang van en de zorg voor het slachtoffer voorop stelden. Wij betuigen onze spijt voor het misbruik. Vanuit de verantwoordelijkheid die we hebben overgenomen van onze voorgangers, leven wij mee met de slachtoffers en bieden hen ons oprecht excuus aan.

Wij willen ons inzetten om aan de slachtoffers recht te doen, hun eer te herstellen en hun wonden zo goed mogelijk te helpen genezen. De nieuwe Klachtencommissie en de compensatieregeling willen daaraan bijdragen. Maar procedures en regelingen zijn niet voldoende. Op het vlak van de hulpverlening aan slachtoffers zijn nog veel stappen te zetten en wij willen ons daarvoor persoonlijk inzetten. Wij zullen initiatieven nemen om slachtoffers daarbij te betrekken. Waar wij professionele hulpverlening kunnen ondersteunen door met slachtoffers in gesprek te gaan, verklaren wij ons daartoe opnieuw en van harte bereid.

Het onderzoeksrapport stelt vast dat er sprake was van een kerkelijke cultuur waarin men helaas niet openlijk sprak over seksualiteit en ook niet over seksueel misbruik. Tijd noch omstandigheid kunnen als excuus dienen voor het vreselijke leed dat aan kinderen en hun families werd aangedaan. Aantasting van de lichamelijke en geestelijke integriteit van iedere mens, en zeker van kinderen, is onder alle omstandigheden verwerpelijk. Het mag zeker in de Kerk niet voorkomen. Daarom zullen wij ons inzetten om het probleem van het seksueel misbruik beter bespreekbaar te maken. Er komen duidelijke gedragscodes en de preventieprogramma's aan de ambtsopleidingen worden verder geïntensiveerd.

Het misbruik van kinderen in de onderzochte periode van 1945 tot 2010 wringt des te meer omdat de ouders erop vertrouwden dat zij hun kinderen aan veilige instellingen en integere priesters en religieuzen toevertrouwden. In de schending van dat vertrouwen werd, naast de kinderen, ook aan ouders onrecht gedaan. Ook aan hen bieden wij ons oprechte verontschuldiging aan.

Wij veroordelen nogmaals krachtig iedere vorm van seksueel misbruik omdat het haaks staat op de waardigheid van de menselijke persoon en op het Evangelie. Er is voor deze praktijken geen plaats in onze Kerk. Daarover mag geen onduidelijkheid bestaan. Daarom nemen wij bij een vermoeden van seksueel misbruik de nodige kerkrechtelijke en civielrechtelijke maatregelen. Bij een vermoeden van een strafbaar feit wordt ook het Openbaar Ministerie ingelicht, zoals de Nederlandse wet vereist. Wij verplichten onszelf om in alle toekomstige gevallen op deze wijze te handelen.

Wij zijn doordrongen van het besef dat wij ook in de toekomst zorg en verantwoordelijkheid dragen voor hulp, genoegdoening, openbaarheid en transparantie jegens slachtoffers van seksueel misbruik en hun familieleden. De Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen blijven zich inspannen om hiertoe al het nodige te doen en zijn hierop aanspreekbaar.’

Bijlage 2

Lijst van afkortingen en begrippen

BAC	Beoordelings- en adviescommissie, de klachtencommissie van Hulp & Recht
BC	Bisschoppenconferentie
BSI-I8	Brief Symptom Inventory, handleiding voor het vaststellen van psychische problemen
CAOP	Stichting Collectieve Arbeidsvoorwaarden Overheidspersoneel, gevestigd aan het Lange Voorhout 13 in Den Haag en ondersteuner van onafhankelijke onderzoekscommissies
CEDR	Centre for Effective Dispute Resolution (www.cedr.com)
HEG	Commissie voor hulp aan, erkenning van en genoegdoening aan minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk die te maken hebben gehad met excessief psychisch en fysiek geweld
IMS	International Mediations Services, het bedrijf van mevrouw Goosen dat betrokken is bij mediationtrajecten van de Stichting Triptiek
Klachtencommissie	Klachtencommissie van het Meldpunt Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk, onder voorzitterschap van mr. G.A.M. (Wiel) Stevens
KLOKK	Koepel Landelijk Overleg Kerkelijk Kindermisbruik (www.klokk.nl)
KNR	Konferentie Nederlandse Religieuzen, samenwerkingsverband van ordes en congregaties in Nederland
KZO/O13	Klijn, Zegers, Van Osch. Een advocatenkantoor. In Tilburg. Om dat te benadrukken is O13 aan de firmanaam toegevoegd. Klijn en zijn kantoorgenoten zijn betrokken bij mediationtrajecten van de Stichting Triptiek.
MCU	Mea Culpa United, lotgenotenorganisatie (www.bertsmeets.nl)
Meldpunt	Het Meldpunt Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk (www.meldpuntmisbruikrkk.nl)
MfN	Mediators Federatie Nederland
NIM	Nederlands Instituut voor Mediators, eerdere benaming van MfN
RKK	Rooms-Katholieke Kerk
SiB	Slachtoffer in Beeld
Slotactie	Erkenning en genoegdoening aan klagers van wie de klacht door de Klachtencommissie niet gegrond is verklaard door gebrek aan steunbewijs, waarbij de authenticiteit van de klacht vaststaat
Steunbewijs	Vereiste voor vaststelling van aannemelijkheid van klacht, ingediend bij de Klachtencommissie
VPKK	Vrouwen Platform Kerkelijk Kindermisbruik (www.vpkk.nl)

Bijlage 3

Overzicht van recente internationale wetenschappelijke publicaties over aard, omvang en gevolgen van seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

B. Böhm, H. Zollner, J.M. Fegert, H. Liebhardt. 'Child sexual abuse in the context of the Roman Catholic Church: A review of the literature from 1981-2013', *Journal of Child Sexual Abuse*, 23, pp 635-656 (2014).

Dit artikel betreft de resultaten van een inventarisatie van de bestaande internationale onderzoeksliteratuur over seksueel misbruik van kinderen in de Rooms-Katholieke Kerk. De literatuurstudie is uitgevoerd voor de periode 1981-2013. In de literatuurstudie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen: 1) Wat is de stand van kennis over omvang van seksueel misbruik van kinderen door vertegenwoordigers van de RKK en welke methoden zijn gebruikt om omvang van het verschijnsel te bepalen? En 2) welke verklaringen (individueel psychologisch, institutioneel / structureel) worden voor het voorkomen van seksueel misbruik van kinderen in de RKK gegeven en worden causale verklaringen door empirisch bewijs ondersteund? Informatie uit onderzoeken uitgevoerd in opdracht van een officiële instantie (de RK Kerk of overheid) in vijf landen (Verenigde Staten, Duitsland, België, Nederland en Ierland) en uit bestaand wetenschappelijk onderzoek worden samengebracht en kennislacunes geïdentificeerd. De auteurs concluderen dat gerapporteerde cijfers over omvang van seksueel misbruik van kinderen door vertegenwoordigers van de RKK uit bestaande datasets niet vergelijkbaar zijn door de verschillen in gebruikte bronnen en methoden om omvang vast te stellen. Wat betreft de bestaande kennis over oorzaken van seksueel misbruik van kinderen in de RKK concluderen de onderzoekers dat vooral de rol van sociale factoren en institutionele tekortkomingen zijn bestudeerd. De auteurs signaleren een culturele bias in de literatuur; seksueel misbruik van kinderen in de RKK is hoofdzakelijk beschreven als een Noord-Amerikaans en Europees probleem. De gepresenteerde informatie over het empirisch onderzoek uitgevoerd door de Onderzoekscommissie in Nederland is onvolledig. De auteurs beschikten uitsluitend over informatie uit de Engelstalige samenvatting van het eindrapport (<http://www.onderzoekrk.nl/english-summary.html>). En de wetenschappelijke literatuur weerspiegelt niet de meest recente periode.

G. Coene, E. Dumortier, W. Huisman, S. Ruiter, B. van Stokkom. 'Redactioneel. Levensbeschouwing, religie en criminaliteit', *Tijdschrift voor Criminologie*, 55 (2), pp 121-138 (2013).

De redactie gaat in haar introductie op de bijdragen van haar nummer rond levensbeschouwing en criminaliteit dieper in op drie punten, waaronder seksueel misbruik binnen de kerk. Volgens de auteurs blijft het in de criminologie, enkele uitzonderingen daargelaten, opvallend stil over seksueel misbruik binnen de kerk. Een uitzondering vormt volgens

de auteurs het themanummer over seksueel misbruik binnen de RKK in België van *Panopticon – Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 33(1) (2012). De auteurs bespreken kort drie bijdragen uit dat themanummer: 1) Aertsen en De Ranter, 'Seksueel misbruik binnen de katholieke kerk: een schets van fenomeen en daderschap' (pp 3-23) geven een kwantitatieve schets en eerste analyse van het fenomeen seksueel misbruik binnen de rooms-katholieke kerk in België. In België waren eind 2011 ruim 500 gevallen van seksueel misbruik van minderjarigen in de RKK bekend, met een hoogtepunt van meldingen over de jaren zestig en zeventig en een overwicht van Vlaanderen op Wallonië. 2) Decorte gaat in zijn bijdrage 'Voor de overlevenden. Ervaringen en beproevingen van slachtoffers van seksueel misbruik in de Katholieke Kerk.' (pp 24-42) in op de moeilijkheden die slachtoffers van seksueel misbruik in de RKK hadden om het misbruik te melden en op de secundaire victimisatie als gevolg van (non-)reactie van de kerk bij onthulling van het misbruik. 3) Dumortier en collega's gaan in hun bijdrage 'De wegen van de Commissie Adriaenssens waren ondoorgrondelijk' (pp 43-59) kritisch in op de *rise and fall* van de door de Belgische rooms-katholieke kerk geïnstalleerde commissie Adriaenssens. Volgens Dumortier en collega's is de commissie zelf verantwoordelijk geweest voor haar val door haar exclusief rooms-katholieke samenstelling en werking achter gesloten deuren. Na de bespreking van de drie bijdragen in het themanummer van *Panopticon* gaan Coene en collega's kort in op het onderzoek naar seksueel misbruik in de RKK in Nederland dat is verricht door de commissie-Deetman (Deetman e.a., 2011). Vervolgens bespreken zij de studie van Piquero e.a. uit 2008 naar de criminele carrières van priesters die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik in de Verenigde Staten. De studie maakte gebruik van de data die zijn verzameld in het kader van het onderzoek naar aard en omvang van seksueel misbruik in de RKK uitgevoerd door het John Jay College of Criminal Justice in New York, Verenigde Staten.

H. Dreßing, B. Bannenberg, D. Dölling, D. Hermann, A. Kruse, E. Schmitt, E. Vos, A. Hoell, H.J. Salize. 'Sexueller Missbrauch an Minderjährigen durch katholische Priester, Diakone und männliche Ordensangehörige im Bereich der Deutschen Bischofskonferenz. Konzeption eines Forschungsprojekts', *Nervenheilkunde*, 7, pp 531-535 (2015).

Het artikel beschrijft de achtergrond en opzet van een onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen in de RKK in Duitsland. Het betreft een multidisciplinair onderzoek, waarin gebruik gemaakt wordt van criminologische, psychologische, sociologische en forensisch-psychiatrische expertise. Informatiebronnen zijn archiefonderzoek (gedocumenteerde gevallen van misbruik in personeelsdossiers, strafdossiers) en bevraging van slachtoffers, plegers, en kerkelijk verantwoordelijken middels semigestructureerde interviews.

D.F. Hellmann, S. Fernau, D. Baier, C. Pfeiffer. 'Sexueller Missbrauch durch katholische Geistliche in Deutschland. Zentrale Ergebnisse einer Betroffenenbefragung', *Nervenheilkunde*, 7, pp 525-529 (2015).

Het artikel beschrijft de uitkomsten van een onderzoek naar seksueel misbruik door katholieke geestelijken in Duitsland. Het onderzoek is uitgevoerd door het Kriminologische Forschungsinstitut Niedersachsen. In de periode januari – maart 2013 zijn slachtoffers over hun ervaringen bevraagd. Het artikel eindigt met aanbevelingen voor preventie en behandeling.

K. Holt, C. Massey. 'Sexual preference or opportunity: an examination of situational factors by gender of victims of clergy abuse', *Sexual Abuse*, 25(6), pp 606-621 (2013).

Betreft een onderdeel van het onderzoek van het John Jay College of Criminal Justice in de Verenigde Staten. Gebaseerd op archiefdata (9540 dossiers). Achtergrond van de in het artikel beschreven analyse is de bevinding dat de slachtoffers van seksueel misbruik in de RKK vaak jongens zijn. Het artikel beschrijft de resultaten: een grotere frequentie van jongens als slachtoffers van misbruik door voornamelijk mannelijke plegers is eerder gereleerd aan gelegenheidsfactoren dan aan seksuele voorkeur van plegers.

N. Leygraf, A. König, H. Kröber, F. Pfäfflin. 'Sexuelle Übergriffe durch katholische Geistliche in Deutschland – Eine Analyse forensischer Gutachten 2000-2010. Abschlussbericht 2012', http://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/Dossiers_2012/2012_Sex-Uebergriffe-durch-katholische-Geistliche_Leygraf-Studie.pdf

Het rapport beschrijft een onderzoek dat is gebaseerd op meldingen van seksueel misbruik bij bisdommen in Duitsland in de periode 2000-2010. Ruim driekwart (78 procent) van de Duitse bisdommen participeerde in het onderzoek. Gerapporteerd wordt over de gegevens van 78 katholieke geestelijken die beschuldigd worden van seksueel misbruik (inclusief bezit van kinderpornografie). Wat betreft de aard van het seksueel misbruik: De meerderheid (74 procent) van de slachtoffers zijn kinderen en/of jeugdigen. Er wordt bij de beschrijving van de aard van het seksuele misbruik geen onderscheid gemaakt naar leeftijd van het slachtoffer. Het grootste deel van het rapport betreft een beschrijving van plegerkenmerken (persoonlijke achtergronden van de plegers, seksuele ontwikkeling, psychische gezondheid).

B. Lueger-Schuster, V. Kantor, D. Weindl, M. Knefel, Y. Moy, A. Butollo, R. Jagsch, T. Glück. 'Institutional abuse of children in the Austrian Catholic Church: Types of abuse and impact on adult survivors' current mental health', *Child Abuse & Neglect*, 38(1), pp 52-64 (2014).

Dit artikel beschrijft een onderzoek onder 340 mannen en 109 vrouwen die 'abuse' (seksueel, fysiek, en/of emotioneel geweld) in de kinderjaren gedurende hun verblijf in instellingen van de RKK in Oostenrijk hebben gemeld bij de onafhankelijke Austrian Victims' Protection Commission. Deze commissie is in 2010 in het leven geroepen door de Oostenrijkse Kerk. De gegevens zijn beperkt tot slachtoffers die toestemming hebben verleend voor het gebruik van geanonimiseerde data die zijn verzameld in het kader van de afhandeling van hun klacht.¹ Het gaat om 56 procent van het totaal aantal melders met geweldsklachten. Aard en consequenties van het institutionele geweld worden beschreven. In ongeveer de helft van de meldingen is sprake van twee vormen van geweld. In ongeveer een derde van de meldingen is sprake van alle drie de onderzochte vormen van geweld. De meerderheid (83 procent) van de slachtoffers rapporteert emotioneel geweld (waarvan 51 procent 'vernederingen en bedreigingen' betreft). Ruim twee derde (68 procent) van de slachtoffers rapporteert seksueel geweld (waarvan 58 procent 'zoenen, betastingen of uitkleden' betreft) of fysiek geweld (waarvan bijna 60 procent 'geslagen worden' betreft). De gemiddelde leeftijd waarop het gerapporteerde geweld begon is 9,8 jaar. Gemiddeld duurde het geweld 4,8 jaar. Ruim tachtig procent van de melders rapporteert dat het geweld plaatsvond in een onderwijsinstelling (kostschool, internaat), kindertehuis of klooster. De slachtoffers rapporteren informatie over 670 plegers, maar omdat een deel van de plegers

bij meerdere slachtoffers geweld kan hebben gepleegd, kunnen de auteurs geen uitspraak doen over het aantal plegers van geweld. De meeste meldingen betreffen de periode eind jaren vijftig tot midden jaren zeventig van de vorige eeuw. Bij een deel van de melders (n=185, dit is 23 procent van het totaal aantal melders met geweldsklachten) zijn ook data over psychische symptomen verzameld middels vragenlijsten. De meerderheid (bijna 85 procent) van de slachtoffers rapporteert klinisch significante psychische symptomen op minstens één van de symptomen van de Brief Symptom Inventory of van de Posttraumatic Stress Disorder Checklist. Bijna de helft (ruim 48 procent) van de slachtoffers voldoet volgens een screeningslijst aan een posttraumatische stress stoornis (PTSS). Ernstig seksueel misbruik waarbij het ging om vormen van penetratie en emotioneel geweld waarbij het ging om afzondering of isolement zijn gerelateerd aan de aard van de psychische gevolgen. Andere negatieve ervaringen in het gezin van herkomst (huiselijk geweld, emotionele verwaarlozing, armoede, e.d.) voorafgaand aan het institutionele geweld lijken in mindere mate bij te dragen aan de latere psychische klachten. Een belangrijke beperking is dat er geen controlegroep is van personen die geen ervaring met 'institutional abuse' rapporteren. De meeste personen hebben financiële compensatie en / of psychologische hulp ontvangen, daardoor kan er sprake zijn van enige vertekening in de resultaten. Er is niet nagegaan of overrapportage (overdrijven van symptomen en /of 'malingering') van invloed is op de relatie tussen geweldservaringen en de psychische klachten op latere leeftijd.

B. Lueger-Schuster, D. Weindl, V. Kantor, M. Knefel, T. Glück, Y. Moy, A. Butollo, R. Jagsch. 'Resilience and mental health in adult survivors of child abuse associated with the institution of the Austrian Catholic Church', *Journal of Traumatic Stress*, 27(5), pp 568-575 (2014).

Zie hierboven. Dit artikel beschrijft veerkracht, *coping* en *disclosure* van 'institutional abuse' onder 185 slachtoffers op basis van hun psychische gezondheid.

B. Lueger-Schuster, A. Butollo, Y. Moy, R. Jagsch, T. Glück, V. Kantor, M. Knefel, D. Weindl. 'Aspects of social support and disclosure in the context of institutional abuse – long-term impact on mental health', *BMC Psychology*, 3, pp 19 (2015).

Zie hierboven. Dit artikel beschrijft de resultaten van een analyse van het verband tussen aspecten van sociale steun en het doorbreken van het zwijgen van 163 slachtoffers van 'institutional abuse'.

D. Pilgrim. 'Child abuse in Irish Catholic settings: A non-reductionist account', *Child Abuse Review*, 21, pp 405-413 (2012).

Het artikel beschrijft een systematische analyse van informatie over seksueel misbruik van kinderen binnen de RKK dat middels een aantal officiële onderzoeken (Ferns Report, 2005; Murphy Report, 2009; Ryan Report, 2009) in Ierland is gepubliceerd. Op basis van de systematische analyse maakt de auteur een onderscheid in factoren die specifiek zijn voor de Ierse situatie en factoren van algemeen belang voor bescherming van kinderen. Belangrijke risicofactoren voor seksueel misbruik zijn systematisch isolement (zoals tehuizen in afgelegen gebieden) en de *a priori* sociale marginalisatie van slachtoffers.

M. Rassenhofer, A. Zimmer, N. Spröber, J.M. Fegert. 'Child sexual abuse in the Roman Catholic Church in Germany: Comparison of victim-impact data collected through

church-sponsored and government-sponsored programs', *Child Abuse & Neglect*, 40, pp 60-67 (2015).

In het artikel beschrijven de auteurs een aantal verschillen in demografie (seks melder), aard en gevolgen van het misbruik, en in de wens gericht op het ontvangen van (financiële) compensatie tussen melders bij twee verschillende meldpunten: een meldpunt in het leven geroepen door de Rooms-katholieke kerk in Duitsland (N=571 melders) en een onafhankelijk meldpunt opgericht door de Duitse overheid (N=356 melders). De gegevens zijn beperkt tot slachtoffers die seksueel misbruik in de RKK hebben gemeld. Binnen deze groep slachtoffers heeft de meerderheid herhaald misbruik (ruim 88 procent) en misbruik door een mannelijke pleger (92 procent) gemeld. Iets minder dan de helft (45 procent) van de groep slachtoffers rapporteert psychische problemen. Ruim twintig procent van hen brengt spontaan het onderwerp 'compensatie' (erkenning en/of genoegdoening) ter sprake. De volgende verschillen zijn tussen de twee groepen melders gevonden: Melders bij het meldpunt dat in het leven is geroepen door de overheid rapporteren (aanmerkelijk) vaker jongens als slachtoffer, meermalig misbruik, 'hands-on' misbruik, en misbruik in een kindertehuis dan de andere groep melders. Ook rapporteren zij meer psychische problemen en brengen vaker spontaan het onderwerp compensatie ter sprake. Melders bij het meldpunt dat in het leven is geroepen door de kerk rapporteren vaker priesters als pleger van het misbruik en misbruik tijdens congregatieve activiteiten. Er is geen significant verschil in rapportages van ernstig seksueel misbruik (vormen van penetratie) tussen de twee verschillende groepen melders; dit betreft in beide groepen ruim een derde van de gemelde misbruikervaringen. Op basis van de gevonden verschillen tussen de twee groepen melders bespreken de auteurs de waarde van elkaar aanvullende meldingssystemen. Een belangrijke beperking is dat de samenstelling van de twee groepen is gebaseerd op zelfselectie. Het is niet bekend of alle dubbele registraties verwijderd zijn. Het betreft gegevens op basis van spontane meldingen. Hoe betrouwbaar de gegevens over de gevolgen zijn, is moeilijk te bepalen omdat er geen gevalideerde vragenlijst is gebruikt om ze vast te stellen. Zie ook: J.M. Fegert, S. Witte, M. Rassenhofer, A. Zimmer, B. Böhm. 'Betroffene sexuellen Missbrauchs durch Priester, Ordensangehörige und Mitarbeiter in kirchlichen Institutionen', *Nervenheilkunde*, 7, pp 514-522 (2015); M. Rassenhofer, N. Spröber, T. Schneider, J.M. Fegert. 'Listening to victims: Use of a Critical Incident Reporting System to enable adult victims of childhood sexual abuse to participate in a political reappraisal process in Germany', *Child Abuse & Neglect*, 37, pp 653-663 (2013).

N. Spröber, T. Schneider, M. Rassenhofer, A. Seitz, H. Liebhardt, L. König, J.M. Fegert. 'Child sexual abuse in religiously affiliated and secular institutions: a retrospective descriptive analysis of data provided by victims in a government-sponsored reappraisal program in Germany', *BMC Public Health*, 14, pp 282 (2014).

De steekproef voor deze empirische studie is samengesteld op basis van meldingen van seksueel misbruik in instellingen gemeld bij een telefonisch meldpunt dat in 2010 in het leven is geroepen door de Duitse overheid. In ongeveer de helft van de meldingen was ook sprake van fysiek geweld. Dit artikel beschrijft de aard van seksueel misbruikervaringen in de kindertijd en de psychische gevolgen van het misbruik voor drie groepen slachtoffers: slachtoffers (N=404) die over seksueel misbruik in rooms-katholieke instellingen hebben gemeld, slachtoffers (N=130) die over seksueel misbruik in protestantse instellingen hebben gemeld, en slachtoffers (N=516) die over seksueel misbruik in seculiere instel-

lingen hebben gemeld. De meeste melders (ongeveer 60 procent) zijn mannen. De groep melders van misbruik in rooms-katholieke instellingen bestaat uit aanmerkelijk meer mannen dan de andere twee groepen. De groep melders van misbruik in Protestantse instellingen bestaat uit aanmerkelijk meer vrouwen dan de andere twee groepen. De auteurs beantwoorden de vraag of er verschillen in aard van het seksueel misbruik en latere psychische klachten tussen de drie groepen slachtoffers zijn. Er zijn geen significante verschillen in de aard en ernst van de gemelde seksuele handelingen, de sekse van plegers, en duur en frequentie van het misbruik tussen de groepen. Ernstig seksueel misbruik (penetratie) wordt vaker gerapporteerd door vrouwen en door oudere melders. Ook verschillen de drie groepen niet in de mate waarin andere negatieve ervaringen – naast het seksueel misbruik – worden gerapporteerd, zoals fysiek geweld, psychologisch geweld of emotionele verwaarlozing. De groep melders van seksueel misbruik in seculiere instellingen rapporteert vaker dat het misbruik is gepleegd door meerdere personen. Er zijn geen significante verschillen in de aantallen zelf gerapporteerde psychiatrische diagnoses tussen de groepen. De groep melders van seksueel misbruik in protestantse instellingen rapporteert aanmerkelijk meer huidige psychische klachten dan melders in de andere twee groepen. Een belangrijke beperking is dat de samenstelling van de drie groepen is gebaseerd op zelfselectie, er zijn verschillen in demografie tussen de groepen. In alle drie de groepen is het aantal missende gegevens voor de aard van de seksuele handelingen hoog (boven de 50 procent).

NOOT:

1 De geanonimiseerde data van de slachtoffers zijn ook in drie andere artikelen gebruikt. Het betreft artikelen over verschillende profielen voor de symptomatologie van posttraumatische stress bij slachtoffers van ('institutional') trauma in de kindertijd middels specifieke statistische methoden – *latent profile analysis* en *confirmatory factor analysis*. Er wordt echter geen onderscheid gemaakt naar religieuze signatuur van de instellingen of type trauma. M. Knefel, B. Lueger-Schuster. 'An evaluation of ICD-11 PTSD and complex PTSD criteria in a sample of adult survivors of childhood institutional abuse', *European Journal of Psychotraumatology*, 4 (2013): 22608 – <http://dx.doi.org/10.3402/ejpt.v4i0.22680>; M. Knefel, D.W. Garvert, M. Cloitre, B. Lueger-Schuster. 'Update to an evaluation of ICD-11 PTSD and complex PTSD criteria in a sample of adult survivors of childhood institutional abuse by Knefel & Lueger-Schuster (2013): a latent profile analysis', *European Journal of Psychotraumatology*, 6 (2015): 25290 – <http://dx.doi.org/10.3402/ejpt.v6.25290>; T.M. Glück, M. Knefel, U.S. Tan, B. Lueger-Schuster. 'PTSD in ICD-10 and proposed ICD-11 in elderly with childhood trauma: prevalence, factor structure, and symptom profiles', *European Journal of Psychotraumatology*, 7 (2016): 29700 – <http://dx.doi.org/10.3402/ejpt.v7.29700>

Bijlage 4

Verantwoording van de commissie Hulp, erkenning en genoegdoening voor geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

26 juni 2014

1 Aanleiding

In het verlengde van de regelingen voor het seksueel misbruik van minderjarigen door personen werkzaam binnen de Rooms-Katholieke Kerk in de periode 1945-2010, hebben de Bisschoppenconferentie (BC) en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) besloten ook voor de slachtoffers van fysiek en/of psychisch geweld een regeling op te zetten en deze uit te laten voeren. Het betreft hier minderjarige slachtoffers van excessief fysiek en psychisch geweld, die vielen onder de verantwoordelijkheid van personen werkzaam binnen de Rooms-Katholieke Kerkprovincie in Nederland.

Drs. W.J. (Wim) Deetman is door de voorzitters van de BC en de KNR gevraagd te komen met een advies voor een regeling. Op 4 oktober 2013 verscheen dit advies met een voorstel voor een regeling Hulp, erkenning en genoegdoening voor geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk. Deze regeling is integraal door de BC en de KNR overgenomen en ingesteld. Het advies van de heer Deetman bevatte – naast de inhoudelijke en de financiële kaders – tevens het voorstel de uitvoering van de regeling op te dragen aan de (in te stellen) commissie Hulp, Erkenning en Genoegdoening (HEG-commissie). Op 9 december 2013 kwam de HEG-commissie voor het eerst bijeen.

2 Regeling en aantal meldingen

De regeling voorziet in het aanbieden van hulp, het erkennen van het aangedane leed en het bieden van genoegdoening in de vorm van een spijtbetuiging en excuses alsmede het aanbieden van een financiële tegemoetkoming. De regeling kent vijf pijlers:

- welke meldingen worden bekeken;
- welke beoordelingscriteria worden gehanteerd;
- wat is de financiële genoegdoening;
- welke stappen worden doorlopen;
- de afstemming met de lotgenotenorganisaties

Om de reikwijdte van de regeling te bepalen, was een inschatting gemaakt van het aantal meldingen van geweld: ongeveer 300. De meldingen bij de heer Deetman en de geweldsmeldingen bij het Meldpunt golden als aanname. Om dit aantal scherp te krijgen, is in de regeling een ‘meetmoment’ opgenomen (30 november 2013). Dan zou de HEG-commissie komen met een lijst van alle te beschouwen meldingen.

Ondertussen had de Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer

de regeling besproken in de hoorzitting op 6 november 2013 met lotgenotenorganisaties. Vervolgens vond een algemeen overleg met de minister plaats op 14 november. Het verzoek van KLOKK en VPKK aan de leden van de Tweede Kamer om ‘verborgen meldingen’ niet over het hoofd te zien, werd aan de minister van Veiligheid en Justitie overgebracht. Nog dezelfde dag heeft de HEG-commissie hierover met KLOKK, VPKK en Mea Culpa United gesproken. Voor de HEG-commissie een belangrijk signaal om dit verzoek – in overleg met de heer Deetman – bij haar werkzaamheden te betrekken.

Dit bleek in de praktijk minder eenvoudig uit te pakken: omdat de klachtenprocedure seksueel misbruik zich niet richt op geweld, was niet uit te sluiten dat meldingen van geweld niet bij de klachtbehandeling waren meegenomen en dat dit ook niet was geregistreerd. Ook geweld, dat is gepleegd door een ander dan die seksueel misbruik heeft gepleegd, valt wel onder de HEG-regeling maar niet onder de Klachtenprocedure seksueel misbruik. Daar dit geweld ook niet als zodanig werd geregistreerd, moesten alle meldingen en klachten van ongeveer 3.500 personen bij het Meldpunt, Hulp & Recht en de Onderzoekscommissie worden nagelopen op het vóórkomen van fysiek en psychisch geweld.

Naast deze afwijking van de reikwijdte van de regeling heeft de HEG-commissie ook meldingen van na de datum 30 november 2013 meegenomen. Dit betrof slechts enkele tientallen nieuwe meldingen. Hierbij moet opgemerkt worden dat na 30 november 2013 ook meldingen zijn ontvangen van melders die zich al eerder, met name in de jaren 2010, 2011 en 2012, hadden gemeld. De HEG-commissie vond dit uit de aard van de meldingen verdedigbaar. Ook dit is afgestemd met de toezichthouder op de regeling, de heer Deetman, en de lotgenotenorganisaties.

Het gevolg van bredere aanpak was dat de HEG-commissie veel meer meldingen heeft onderzocht en als klacht heeft behandeld dan was voorzien.

3 HEG-commissie

De HEG-commissie is een onafhankelijke commissie, bestaande uit mr. P. (Pieter) Kalbfleisch, mr. G.A.M. (Wiel) Stevens, mevrouw dr. W. (Willie) Langeland en dr. R.L.N. (René) Westra met dr. H.P.M. (Bert) Kreemers als secretaris.

De HEG-commissie heeft bij aanvang gesproken met de heer Deetman over zijn advies aan de BC en KNR. Op 26 mei 2014 heeft de HEG-commissie wederom met de heer Deetman gesproken. De HEG-commissie kon toen terugkijken op de behandeling van vrijwel alle meldingen.

De HEG-commissie werd ondersteund door een secretariaat. De ondersteuning hield in dat de zaken met geweldsaspecten werden geselecteerd en de relevante stukken aan de commissie werden voorgelegd. Om de onafhankelijkheid te benadrukken is de ondersteuning van de HEG-commissie geregeld via het CAOP (gespreksverslagen, beheer financiën, beveiliging dossieropslag).

Vanaf december 2013 tot juni 2014 heeft de HEG-commissie in tien zittingen de geselecteerde zaken besproken. Waar nodig is een zaak een tweede keer besproken aan de hand van additionele informatie. Tevens heeft de HEG-commissie met slachtoffers gesproken om hen in de gelegenheid te stellen de beschikbare informatie aan te vullen. De

HEG-commissie heeft met alle klagers gesproken die om een gesprek met haar hebben gevraagd.

Op 25 februari 2014 heeft de HEG-commissie een (openbaar) tussenbericht aan de voorzitters van de BC en de KNR gestuurd. Daarin wordt toegelicht hoe de HEG-commissie te werk is gegaan en waarom de HEG-commissie het voorgestelde tijdschema door de nadere invulling van de reikwijdte niet zou gaan halen. In het tussenbericht wordt ingegaan hoe de HEG-commissie invulling heeft gegeven aan de (vier) aandachtspunten, die de Tweede Kamer op 14 november 2013 de minister van Veiligheid en Justitie had meegegeven:

- het verschil in hoogte tussen de tegemoetkoming voor slachtoffers van seksueel misbruik en de tegemoetkoming voor melders van geweld – bij het opstellen van de regeling is bepaald dat deze minder belastend moest zijn voor slachtoffers dan bij seksueel geweld. Dit betekende voor de HEG-commissie een andere wijze van beoordelen (authenticiteit melding in plaats van toetsen van aannemelijkheid) met aangepaste financiële kaders;
- de deelname van een vrouw in de HEG-commissie – dit heeft de HEG-commissie in overleg met de toezichthouder op de regeling direct geregeld (zie eerder);
- de HEG-commissie wordt verzocht met melders te communiceren op een wijze die ingaat op het individuele geval – dit zal ook tot uiting komen in de brieven, die naar de slachtoffers worden gestuurd. Over de opzet en inhoud van deze brief is overlegd met KLOKK, VPKK en Mea Culpa United;
- nieuwe melders moeten de gelegenheid hebben ook na 1 december 2013 te melden – hieraan heeft de HEG-commissie gehoor gegeven (zie eerder).

Hiermee zijn door de HEG-commissie de maatregelen genomen, die de door de Tweede Kamer genoemde aandachtspunten adequaat adresseren.

Het tussenbericht is ook aan de lotgenotenorganisaties verstrekt. KLOKK en Mea Culpa United hebben het tussenbericht op hun websites een prominente plek gegeven.

4 Relatie met de slachtoffers

In de regeling is expliciet opgenomen dat de HEG-commissie hecht aan regelmatig overleg met lotgenotenorganisaties KLOKK, VPKK en Mea Culpa United. De Vaste Kamercommissie heeft het belang hiervan benadrukt. De secretaris van de HEG-commissie heeft meerdere malen met KLOKK, VPKK en Mea Culpa United gesproken. Daarbij is aan de orde gekomen hoe de commissie te werk ging, wat de planning en voortgang waren, waar knelpunten lagen en hoe de lotgenotenorganisaties hierbij advies en steun konden geven. In het licht van de planning is het goed op te merken dat het eerder genoemde verzoek van KLOKK en VPKK aan de Tweede Kamer om ‘verborgen meldingen’ niet te vergeten en het verzoek van Mea Culpa United om slachtoffers niet te lang te laten wachten op een beslissing, ertoe hebben geleid dat de HEG-commissie haar werkzaamheden heeft moeten intensiveren.

De voltallige HEG-commissie heeft twee keer met deze organisaties gesproken. Voor de commissie staat transparantie voorop. Uiteraard niet over individuele zaken. Uit de reacties van de lotgenotenorganisaties valt op te maken dat zij deze werkwijze hebben gewaardeerd.

Omdat de hulpverlening een belangrijk aandachtspunt is, heeft de HEG-commissie gesproken met de voorzitter van het Platform Hulpverlening en de voorzitter van de Adviesraad Hulpverlening. De HEG-commissie heeft gevraagd of het aandachtsgebied van beide organen niet alleen seksueel misbruik kan zijn, maar ook geweld. Het Platform Hulpverlening is na het verschijnen van het eerste tussenadvies van de onder voorzitterschap van de heer Deetman staande onderzoekscommissie ingesteld om slachtoffers van seksueel misbruik hulpverlening te kunnen bieden. Beide voorzitters hebben positief gereageerd op het verzoek van de HEG-commissie. De HEG-commissie zal hiervan melding maken in haar brief aan de slachtoffers. Dit is ook besproken met de lotgenotenorganisaties.

5 Leidraad

Bij aanvang heeft de commissie een leidraad opgesteld. De commissie heeft daarin de regeling vertaald naar een interne handleiding met een beoordelingskader. De commissie kwam tot opstelling van deze stukken om een zo rechtsgelijk mogelijke behandeling van alle zaken te waarborgen.

Als voorwaarden voor ontvankelijkheid zijn bij de selectie de volgende criteria gehanteerd:

het moet fysiek of psychisch geweld tegen minderjarigen betreffen (definities, zie bijlage 1);

gepleegd onder verantwoordelijkheid van de RK Kerk (Nederlandse kerkprovincie);
identiteit van de melder is bekend;

het betreft geweld waarvan de melder zelf slachtoffer is geweest;

niet reeds ergens anders in behandeling zijn (geweest);

de melder moet op 1 december 2013 of, indien de melding na 1 december 2013 wordt gedaan, op datum van de melding in leven zijn;

de melding moet vóór 1 december 2013 zijn gedaan. Na 1 december is mogelijk indien eerder ergens anders is gemeld en/of het aannemelijk is dat een eerdere melding redelijkerwijs niet mogelijk was.

Om de authenticiteit te kunnen vaststellen is in ieder geval vereist dat specifiek is aangegeven om welke gewelddadigheden het gaat, wanneer, waar en onder welke omstandigheden die hebben plaatsgehad. Uit de melding moet voldoende blijken dat er tussen pleger en de Rooms-Katholieke Kerk (Nederlandse kerkprovincie) een gezagsrelatie bestaat.

In een enkel geval kan de HEG-commissie een slachtoffer horen. Het horen vindt plaats als de melder heeft aangegeven dat hij/zij dat wenst en/of als de HEG-commissie dit in voorkomend geval wenselijk acht. Zij kan een slachtoffer uitnodigen voor een gesprek. Het horen geschiedt door minimaal twee leden van de HEG-commissie bijgestaan door een secretaris die een verslag maakt van het gesprek. In het betreffende gesprek wordt nader ingegaan op de melding. Daarbij kan nadere toelichting plaatsvinden. Ook kan om verduidelijking worden gevraagd. Het verslag wordt aan betrokkene toegezonden met de vraag of er nog aanvullingen of correcties zijn. Het verslag wordt door de HEG-commissie als vertrouwelijk aangemerkt.

Bij de beslissing nam de HEG-commissie de volgende aspecten in ogenschouw:
de authenticiteit en geloofwaardigheid van het verhaal in het algemeen;
de concrete feiten in onderhavig geval;
de zwaarte van de psychische of fysieke mishandeling (aard, ernst, duur, frequentie, leeftijd bij aanvang, aantal plegers);
bijkomende omstandigheden;
vaststellen van de financiële tegemoetkoming;
eventuele begeleidende aspecten (bijvoorbeeld of er nog een gesprek moet plaatsvinden).

Ter voorkoming van (grote en/of niet goed verklaarbare) verschillen in de financiële genoegdoening wordt gewerkt met categorieën van zwaarte van mishandeling/geweld:

- categorie I. psychische en/of fysieke mishandeling die – ook naar de normen van die tijd – redelijkerwijs niet aanvaardbaar was;
- categorie II. ernstige (psychische en/of fysieke) mishandeling die met enige regelmaat plaats vond.
- categorie III. zeer ernstige (psychische en fysieke) mishandeling die structureel was.
- categorie IV. buitengewoon ernstige (psychische en/of fysieke) mishandeling die structureel was en van lange duur en/of door meerdere personen.
- categorie V. bij mishandeling en bijkomende omstandigheden die categorie IV zodanig te buiten gaan dat een bedrag van 5000 euro daarvoor in redelijkheid niet als financiële genoegdoening kan worden aangemerkt (hardheidsclausule)

Om ‘rechtsongelijkheid’ in de beslissingen te voorkomen, heeft de commissie twee elementen in haar werkwijze opgenomen: er is steeds door de voltallige HEG-commissie beslist plus één van de leden vervaardigde na de zitting een lijst van alle beslissingen met daarin opgenomen de kenmerken van het geweld en de door de HEG -commissie genomen beslissing. Ter illustratie is in bijlage 2 een aantal klachten geanonimiseerd opgenomen.

De HEG-commissie beschikte over de mogelijkheid een hardheidsclausule (categorie V) in te roepen om zeer bijzondere gevallen anders te benaderen. De HEG-commissie heeft hier toe in een aantal gevallen gebruik gemaakt en dit ter toetsing aan de toezichthouder voorgelegd. Die heeft zijn akkoord gegeven.

6 *beoordeling*

De HEG-commissie heeft bij de beoordeling van de zaken gewerkt binnen de kaders van de hierboven beschreven leidraad. Vier punten zijn van belang extra te belichten:

- a. *authenticiteit en bewijs* – voor de HEG-commissie staat de authenticiteit van de verklaring van het slachtoffer centraal. Deze randvoorwaarde is voor de commissie een ‘gegeven’. Dit criterium stelt veel lagere eisen aan de ‘bewijslast’ dan de eis van aanneemelijkheid in de Klachtenprocedure seksueel misbruik, laat staan wanneer wordt getoetst op de vereisten voor strafrechtelijke procedures. Dit zouden – volgens het strafrecht – verjaarde zaken zijn die niet meer voor enige beoordeling in aanmerking zouden komen. Door deze (veel) lagere bewijslast kon de HEG-commissie in principe volstaan met het beoordelen van de stukken. Slachtoffers hoefden niet te worden ge-

hoord of met klaagschriften hun relaas te onderbouwen. Er is ook geen steunbewijs nodig. De consequentie van deze lagere bewijslast is dat de genoegdoening ook (veel) lager is;

- b. *excessief geweld* – bij de beoordeling van de verklaring van het slachtoffer kijkt de HEG-commissie of er sprake is van – ook voor die tijd – excessief fysiek en psychisch geweld. Dit is van belang door het ontbreken van heldere juridische criteria met betrekking tot geweld en het risico van verschuivende percepties van de ernst door de tijd heen. Een juridische formulering van excessief geweld is niet eenduidig te geven. Vandaar dat de HEG-commissie bij de uitvoering van de regeling gewerkt heeft met een individuele beoordeling van gevallen. Van een generieke afdoening is geen sprake;
- c. *hoogte genoegdoening* – juist omdat de regeling voorziet in afhandeling van individuele zaken op een overzienbare termijn en zonder uitvoerige bewijsvoering – en dus zonder extra belasting voor slachtoffers – kunnen de in de regeling voorziene bedragen niet gezien worden als, of gelijkgesteld worden met, schadevergoedingen als gebruikelijk in het civiele recht; het zijn niet meer of minder dan tegemoetkomingen. Daargelaten dat overigens geen uitspraken bekend zijn op basis van vergelijkbare regelingen (bij voorbeeld die van het Schadefonds) met genoegdoeningen (laat staan met genoegdoeningen van een aard en omvang als hier aan de orde) als toegekend op basis van de onderhavige regeling;
- d. *dubbele genoegdoeningen* – de HEG-commissie heeft dubbele genoegdoeningen willen voorkomen. Dat heeft er onder meer toe geleid gevallen van mediation buiten beschouwing te laten. Ook zijn geweldsaspecten niet beoordeeld als deze reeds bij de behandeling van het seksueel misbruik door de Compensatiecommissie zijn meegenomen.

Terugkijkend kan de HEG-commissie vaststellen dat de combinatie van de punten a. en b. een adequaat vertrekpunt is gebleken voor een goede beoordeling en waardering van de voorgelegde meldingen. Alle beslissingen over de beoordeling en waardering zijn in unanimitieit door de commissie genomen.

7 Resultaat

De HEG-commissie neemt een beslissing over de genoegdoening. Dit wordt in een brief aan de melders en klagers die voor de regeling in aanmerking komen kenbaar gemaakt. De commissie doet een aanbod. Het slachtoffer heeft de keuze hierop in te gaan of niet. Deze brieven zijn op 26 juni verzonden. In een beperkt aantal gevallen – waar dit niet mogelijk was – worden deze brieven de komende vier weken verbonden.

In deze brief wordt tevens melding gemaakt van hoe men hulp kan inroepen en hoe men een persoonlijk gesprek kan krijgen met een kerkelijke vertegenwoordiger. Dit laatste richt zich op de erkenning of een pastoraal gesprek. Niet op de genoegdoening; dat heeft de HEG-commissie reeds bepaald.

De kerkelijke autoriteiten zullen binnenkort een brief aan de slachtoffers met de in de regeling beoogde erkenning voor het leed dat hen is aangedaan. De verzending van deze brieven geschiedt via de HEG-commissie waardoor de privacy van de klagers is gewaarborgd.

Kerncijfers (per 26 juni 2014):

- in totaal zijn de meldingen van ongeveer 3.500 personen bekeken; daarvan komen ruim 350 zaken in aanmerking voor een genoegdoening (de rest valt binnen de regeling seksueel misbruik of bevat onvoldoende aangrijpingspunten om de authenticiteit vast te kunnen stellen);
- de totaal aangeboden genoegdoening bedraagt rond 1 miljoen euro;
- de individuele genoegdoening is 1.000, 2.000, 3.000, 4.000 of 5.000 euro (uitgezonderd de zaken die vallen onder categorie v, de hardheidsclausule).

De HEG-commissie rondt thans haar werkzaamheden af. Zij behandelt binnenkort nog klachten waarover meer informatie is ingewonnen.

De HEG-commissie dankt allen die haar bij de uitvoering van de aan toebedeelde taak hebben geholpen. De HEG-commissie heeft op verschillende momenten met lotgenotenorganisaties en klagers gesproken. Ze heeft deze gesprekken gezien als stimulans om haar werkzaamheden met onverminderde vaart, aandacht en zorgvuldigheid voort te zetten. De HEG-commissie is de lotgenotenorganisaties, het bestuur van de Stichting Beheer & Toezicht alsmede de medewerkers van het Meldpunt dank verschuldigd voor de wijze waarop ze haar opdracht heeft uitgevoerd. De HEG-commissie geeft nu via de heer Deetman haar opdracht terug aan de opdrachtgevers, de Bisschoppenconferentie en de Conferentie Nederlandse Religieuzen, die haar in de uitvoering van deze opdracht hebben gesteund. Een opdracht die in het teken stond en staat van het bieden van hulp, erkenning en genoegdoening aan slachtoffers van excessief geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk.

Annex 1 bij verantwoording HEG
Belangrijke begrippen

Fysiek geweld

Fysiek geweld kan als volgt worden omschreven: het op een gewelddadige lichamelijke manier benaderd worden. Hierbij kan worden gedacht aan de volgende handelingen: 'schoppen, slaan met de handen of een voorwerp of andere vormen van lichamelijke mishandeling, zoals opgesloten worden, voedsel hardhandig naar binnen geduwd krijgen, geen eten krijgen of braaksel moeten opeten en (langdurig) in de kou op een koude vloer moeten staan of in een koud bad moeten zitten'.

Psychisch geweld

Psychisch geweld kan als volgt worden omschreven: het op een intimiderende manier benaderd worden. Hierbij kan worden gedacht aan handelingen als 'uitschelden, vernederen, onterecht straffen, achterstellen bij andere kinderen en chantage, bangmakerijen en dreigementen met het geloof, moeten leven in een kille, angstige en dreigende sfeer vol pesterijen waarin weinig warmte en genegenheid werd geboden, kinderen weinig privacy hadden en contact met vrienden of ouders werd afgehouden.

Van bovenstaande vormen van fysiek en psychisch geweld dient het bovenmatig karakter aannemelijk te zijn in die zin dat:

- het geweld ook voor de opvoedingscriteria en voor de straf- en tuchtnormen van de tijd waarin het plaatsvond als onacceptabel moet worden beschouwd;
- het geweld niet bedoeld was om op te voeden of te corrigeren, maar om het kind leed toe te brengen.

Annex 2 bij verantwoording HEG
Voorbeelden van meldingen

nr 1

bedrag HC*

beschrijving op rug slaan met knopen in handdoek + creëren van afstand tussen ouders en kinderen + kleineren en intimideren ('je bent een vergissing van God') + pesten door o.a. boek te verscheuren + op grond gooien, slaan en schoppen van kl., toen zij (jong) zwanger was + heet water anaal en vaginaal inbrengen + klap met vlakke hand tegen oor + hoofd onderdompelen in emmer met vuil water + kots oplikken van de grond + na bedplassen met vuil ondergoed op hoofd staan + opsluitingen in berghok en kast + dreigen met overplaatsing naar Z. + discriminatie op basis van huidskleur + opwekken gevoel verlatenheid en door vele straffen en bejegeningen er voor zorgen dat kl. geen vriendinnen kreeg + zeer langdurig: vanaf 6de jaar tot 20ste jaar

nr 2

bedrag HC

beschrijving stelselmatige mishandelingen/slaan + eenmaal bewusteloos geraakt na slaan + hardhandig voeren met beschadiging glazuur van tanden + gedwongen uitgebraakt eten op te eten + met gezicht door braaksel getrokken + als sanctie bij niet slapen met handen boven dek: op koud zeil naast bed staan + na bedplassen opgesloten met broek in de mond in douchecel met gebonden handen + angst opwekken door te vertellen, dat moeder eerst in vagevuur moest branden + van 7de tot 17de jaar.

nr 3

bedrag HC

beschrijving ijskoude douches in de winter na bedplassen + vernedering door met beplast laken over hoofd te moeten staan + met stok geslagen + met hoofd in emmer water geduwd + slaan met bamboestok + schenden vertrouwen: biecht werd doorverteld + dwang bij eten + opsluiting in kelder + geweld vanaf 5de jaar + duur 10 jaar + diverse plegers in opvolgende instellingen + kl. was wees en kon nergens heen.

nr 4

bedrag 5.000

beschrijving slaan met stuk hout (verwondingen) + schoppen met zware schoenen (kneuzing) + overgieten met hete soep + gedwongen braaksel op te eten + hele nacht op knieën zonder kleding + verwaarlozing medische klachten.

nr 5

bedrag 4.000

beschrijving slaan en schoppen met blauwe plekken als gevolg + creëren van angstige en dreigende sfeer + opsluiten in donker kolenhok + getackeld op de trap met val als gevolg (en waarschijnlijk gebroken heup) + ijzeren liniaal tussen benen stoppen + geweld duurde 4 jaar + klager was 4 jaar toen geweld begon.

nr 6

bedrag 4.000

beschrijving opsluiten in bezemkast op zolder gedurende een dag zonder eten + na huilpartijen om plaatsing in tehuis in ijskoud bad gezet + na huilen als straf onder bed slapen zonder deken + eigen ontlasting op eten + klager was jong bij begin geweld

nr 7

bedrag 4.000

beschrijving afranselen met schoenborstel + knijpen/draaien van tepels + afranselen met riem met sporen op billen + spullen tegen kl. gooien + uren naakt met natte onderbroek op hoofd staan + leeftijd 8 jaar + duur 6 jaar.

nr 8

bedrag 4.000

beschrijving uitschelden ('uitschot van de maatschappij') + bij niet eten slaag + gedwongen uitgebraakt eten op te eten + opsluiten in mand + slaan met rietje en hand (tot bloedens toe) + excessieve straffen, waaronder verbod om naar huis te gaan + zeer lange duur (meer dan 6 jaar)

nr 9

bedrag 4.000

beschrijving elke dag mishandeld + in koud bad en hoofd onder water houden + aan haren slepen en haren uit hoofd getrokken + dwang bij eten en ook braaksel opeten + geslagen en geschopt met blauwe plekken tot gevolg + afpakken Sinterklaas-cadeau's + duur vele jaren.

nr 10

bedrag 3.000

beschrijving na bedplassen in ijskoude baden + vernedering: voor gek zetten voor klasgenootjes + met zelf uitgezochte stok bont en blauw geslagen + klager bij begin geweld 10 jaar.

nr 11

bedrag 3.000

beschrijving uitgebraakt eten weer opeten + aan haren over de grond slepen + na bedplassen slaan op billen + vernedering door ziekte 'en plein publique' uit meten + opsluiten in bezemhok + geweld 6 jaar lang.

nr 12

bedrag 3.000

beschrijving vaak neus dicht knijpen bij niet eten + opsluiten in kelder en kast als straf + dreigen met hel en verdoemenis + angst creëren + onderwater duwen bij zwemmen + meer plegers + bij begin geweld klager 6 jaar.

nr 13

bedrag 3.000

beschrijving uitgebraakt eten moeten opeten + hardhandig dwingen eten op te eten (neus dicht knijpen) + praktijk van 'willetje breken' + leeftijd 7 jaar + duur 4 jaar

nr 14

bedrag 3.000

beschrijving uitgebraakt eten moeten opeten + broek over hoofd na bedplassen + velletje omdraaien (sadisme) + in badkuip met koud water + harde trap onder achterste + van 6de tot 17de jaar.

nr 15

bedrag 3.000

beschrijving in donkere kamer op bed vast binden + contact met ouders verboden + geen bescherming geboden toen medeleerlingen sms-spel met kl. speelden + slaan op hoofd + grote angstbeleving.

nr 16

bedrag 3.000

beschrijving stelselmatige achterstelling en vernedering (niet mee mogen spelen in tooneelvoorstelling) + voor straf uren naast bed gaan staan + in bad met koud water na bedplassen + ruw uit slaap halen bij slapen zonder handen boven dek + vanaf 1,5de tot 7de jaar.

nr 17

bedrag 3.000

beschrijving met blote handen en vuist en met stok slaan op lichaam + vele blauwe plekken + zeer regelmatig + angstopwekking + 2 jaar

nr 18

bedrag 2.000

beschrijving opsluiting in donker hok + nacht voor straf op donkere zolder staan + dwang bij eten terwijl kl. vastgebonden was op stoel + geweld vanaf zeer jeugdige leeftijd in situatie van grote afhankelijkheid.

nr 19

bedrag 2.000

beschrijving regelmatig stokslagen + straf voor de ogen van medeleerlingen + creëren ontreddering en eenzaamheid, met als gevolg angst + duur geweld 2 jaar + klager was 12 jaar bij begin geweld.

nr 20

bedrag 2.000

beschrijving na bedplassen slaag en vernedering + fors slaan bij minste of geringste + bij weigeren te eten slaan met stoffer in het openbaar + slaan met liniaal op bloten billen.

nr 21

bedrag 2.000

beschrijving vastbinden bij niet eten + eten naar binnen proppen + slaan met touwknoop in rozenkrans.

nr 22

bedrag 2.000

beschrijving met bruin tape mond afplakken + opsluiten (deur op slot) in bezemkast zonder licht + leeftijd klager 5 jaar + meermalen gebeurd.

nr 23

bedrag 1.000

beschrijving bed niet verschonen na bedplassen (terwijl klager patiënte was in ziekenhuis) + vernederen en pesten door verpleging.

nr 24

bedrag 1.000

beschrijving bedreigen met geweld ('ik sla je kapot') + uppercut gekregen (scheef neustussenschot).

* HC = *hardheidsclausule*

Bijlage 5

Verantwoording van de werkwijze van de Slotactiecommissie

Het kader waarbinnen de commissie haar werkzaamheden verricht, wordt gevormd door de *Regeling voor het bieden van erkenning en genoegdoening aan degenen die in de klachtenprocedure van het Meldpunt niet hebben kunnen voldoen aan het vereiste van aannemelijkheid* (verder: de Regeling). Deze Regeling is op haar beurt opgesteld binnen de volgende, door de kerkelijke opdrachtgevers vastgestelde contouren:

- de authenticiteit van het leed dat het slachtoffer heeft ondergaan staat centraal. De feiten en omstandigheden die in de klachtenprocedure aan de orde zijn geweest, worden niet opnieuw onderzocht. Het advies van de Klachtencommissie geldt als uitgangspunt. Daarmee is de slotactie geen hoger beroep;
- voor de uitvoering van de regeling wordt een onafhankelijke commissie van deskundigen samengesteld;
- de slotactie komt voort uit een morele verantwoordelijkheid voor het authentieke leed dat slachtoffers van verjaard seksueel misbruik hebben ondergaan. Vandaar dat de Bisschoppenconferentie en de hogere oversten een belangrijke rol willen vervullen bij het informeren van de slachtoffers over de regeling en over de conclusies van de commissie;
- in de regeling wordt rekening gehouden met reeds door bisschoppen en hogere oversten verstrekte genoegdoeningen;
- het (bindend) advies van Deetman in voorkomende specifieke zaken, die door de commissie aan hem worden voorgelegd, wordt op prijs gesteld.

De Regeling heeft tot doel het bieden van erkenning, genoegdoening alsmede hulp aan degenen die in de klachtenprocedure van het Meldpunt niet hebben kunnen voldoen aan het vereiste van aannemelijkheid.

Binnen die doelstelling is de taak van de Slotactiecommissie uitsluitend het doen van een voorstel aan Deetman ten aanzien van de genoegdoening.

Overeenkomstig de Regeling heeft de commissie ten behoeve van haar werkzaamheden onderhavige werkinstructie opgesteld. Deze werkinstructie is bedoeld als hulpmiddel bij de uitvoering van de werkzaamheden; ze bevat derhalve geen eigen, dwingende regels. In gevallen waarin de werkinstructie noch de Regeling voorziet, beslist de Slotactiecommissie bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken of indien haar dat gerdan voorkomt, pleegt de Slotactiecommissie nader overleg met Deetman. Het toe te kennen bedrag van de genoegdoening wordt in alle gevallen definitief vastgesteld door Deetman. Hij heeft de bedragen van de commissie overgenomen. Op basis van voorstellen van KLOKK heeft hij deze generiek verhoogd met 50-100 procent.

WERKINSTRUCTIE

1 Het gaat om klachten die door de Klachtencommissie (of haar voorgangers BAC en TAC) zijn behandeld en waarbij de klagers niet konden voldoen aan het vereiste van aannemelijkheid. Het betreft de klachten die ongegrond zijn verklaard vanwege het ontbreken van voldoende steunbewijs om het gestelde seksueel misbruik aannemelijk te maken. Hiertoe behoren dus niet klachten die bijvoorbeeld geen seksueel misbruik betreffen en/of waarvoor geen verantwoordelijkheid bij een kerkelijke gezagsdrager ligt. Kort samengevat: ze moeten in beginsel onder de klachtenregeling vallen.

2 Beoordeling

De Slotactiecommissie gaat uit van de authenticiteit van het verhaal van klager. Alleen klachten die door de Klachtencommissie aantoonbaar en om in het oog springende redenen niet aannemelijk zijn geacht, kunnen buiten beschouwing worden gelaten.

3 Bedrag van de financiële genoegdoening

De Regeling bepaalt dat voor de Slotactiecommissie voor het advies omtrent de hoogte van de financiële genoegdoening de hoogte van de bedragen van de HEG-commissie als richtsnoer dienen. De Slotactiecommissie kan derhalve een bedrag van maximaal 5.000 euro adviseren. In een zeer uitzonderlijk geval kan de commissie adviseren een hoger bedrag toe te wijzen (hardheidsclausule).

De vaststelling van de financiële genoegdoening door de commissie geschiedt op basis van de indeling in een van de navolgende categorieën.

4 Categorieën

Bij de vaststelling van de ernst van het seksueel misbruik sluit de commissie zoveel mogelijk aan bij de categorie-indeling uit de compensatieregeling voor minderjarigen en meerderjarigen. Zij hanteert de volgende indeling:

- 1 seksuele getinte handelingen of uitlatingen waardoor de lichamelijke of geestelijke integriteit werd geschonden: tot 1.000 euro (verhoogd)
- 2 betasting van intieme delen: tot 2.000 euro (verhoogd)
- 3 een langere periode van betasting van intieme delen, afhankelijk van frequentie, zwaarte en bijkomende omstandigheden, orale en manuele bevrediging: tot 4.000 euro (verhoogd)
- 4 handelingen uit categorie 1 tot en met 3 en bovendien eenmalige of meermalige verkrachting, rekening houdend met bijzondere omstandigheden: tot 5.000 euro (verhoogd). De tongzoen wordt – net als door de compensatiecommissie – niet als verkrachting aangemerkt.
- 5 zeer uitzonderlijke gevallen: mogelijkheid om de hardheidsclausule te overwegen.

5 Gedeeltelijk ongegronde klacht of ongegronde klacht naast gegronde klacht(en)

In deze commissie gaat het om toekenning van een geldbedrag als financiële genoegdoening voor ondervonden leed als gevolg van seksueel misbruik. Hierbij wordt afgezien van de vraag of het concrete seksueel misbruik aannemelijk is gemaakt alsmede van de vraag wie dat seksueel misbruik heeft gepleegd. De bisschoppen en hogere oversten nemen daar desondanks een morele verantwoordelijkheid voor. Daarbij moet echter volgens de Regeling rekening worden gehouden met door bisschoppen en hogere oversten verstrekte genoegdoeningen. Dat betekent dat een gedeeltelijk ongegrond verklaarde klacht of een ongegrond verklaarde klacht naast één (of meer) andere klacht(en) die wel gegronde is (zijn) verklaard, slechts in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in het kader van deze regeling, indien en voor zover het toe te kennen bedrag hoger is dan het reeds toegekende bedrag dan wel het totaal van de reeds toegekende bedragen.

6 Ongegronde klacht naast mediation, minnelijke regeling of schikking

Een klacht die is afgedaan door middel van mediation, minnelijke regeling of schikking komt niet in aanmerking voor deze regeling. Indien naast een ongegrond verklaarde klacht nog één of meer klachten zijn afgedaan door middel van mediation, minnelijke regeling of schikking, dan komt de ongegrond verklaarde klacht, op dezelfde wijze als onder 5 vermeld, slechts voor een tegemoetkoming in aanmerking indien en voor zover het bedrag van de toe te kennen tegemoetkoming voor de ongegronde klacht het eerder toegekende bedrag (dan wel het totaal van de reeds toegekende bedragen) overschrijdt.

7 Ongegronde klacht naast uitkering van de HEG-commissie

De financiële tegemoetkoming van de HEG-commissie betreft geen seksueel misbruik, maar excessief geweld. In beginsel staat deze HEG-tegemoetkoming dan ook niet in de weg aan toekenning van een genoegdoening voor de ongegrond verklaarde klacht inzake seksueel misbruik. Slechts indien er sprake was van zeer grote verwevenheid van het geweld en het seksueel misbruik, kan de commissie dat in overweging nemen.

8 Erkenning en hulp bij niet toekennen van een genoegdoening

Indien geen financiële genoegdoening wordt toegekend om redenen zoals aangegeven in punt 5 tot en met 7, laat dat onverlet dat voor die ongegrond verklaarde klachten door de kerk erkenning en hulp kan worden geboden. De Slotactiecommissie stelt de kerk een lijst ter beschikking van de klagers en klaagsters aan wie om die reden geen financiële genoegdoening is toegekend.

9 herziening

— Indien een herzieningsverzoek of (na toewijzing van het verzoek) een hernieuwde behandeling loopt, wordt geen besluit genomen. Indien dat alsnog leidt tot een ongegrondverklaring, wordt dat besluit meegenomen in een latere beslissing van de commissie.

— Indien na een toekenning door de commissie alsnog een gegrondverklaring is gevolgd, wordt het bedrag dat de commissie heeft toegekend in mindering gebracht op het door de Compensatiecommissie toegekende bedrag.

10 informatie

Brieven en andere informatie van of aan de Slotactiecommissie worden – in kopie – bewaard in de desbetreffende dossiers bij het Meldpunt.